

АВАНГАРД

Рік XX

липень-грудень 1966

Ч.: 3-4 (83-84)

АВАНГАРД VANGUARD

журнал для молоді.
Офіційний пресовий орган
Центральної Управи
Спілки Української Молоді.
Виходить що три місяці.

Official Press Organ of
the Central Committee,
the Ukrainian Youth Association
(in exile)
quarterly

Redacție Colegiă: д-р Григорій ВАСЬКОВИЧ, м-р. Омелян КО-
ВАЛЬ, Володимир ЛЕНИК (головний редактор);

Петро БАШУК, м-р. Євген ГАНОВСЬКИЙ, Михайло ГРИНЮК,
Ярослав ДЕРЕМЕНДА, д-р Теофіль КІС, д-р Михайло КУШНІР,
м-р. Григорій ОЩИПКО, д-р Богдан СТЕВЕЛЬСЬКИЙ.

Редакційне листування і матеріали надсилати на адресу:
«Авангард», 8 München 2, Dachauerstr. 9/II. Tel. 555316

Адреса Адміністрації: „Avantgarde“, 72 Bld. Charlemagne,
Bruxelles IV., Belgique

АДРЕСИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І КРАСВИХ УПРАВ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ та представників «Авангарду»:

Union de la Jeunesse Ukrainienne
(Центральна і Крайова Управи)
72, Bld. Charlemagne,
Bruxelles IV., Belgique

Ukrainischer Jugendverein
Zeppelinstrasse 67,
8 München 8,
Germany

Ukrainian American Youth
Association, Inc.,
P. O. Box 211, Cooper Station,
New York 3, N.Y., USA

Sr. Bohdan Kowal
Prado del Este, Calle Oriente, 34,
Q-ta „Veselka“,
Venezuela

Ukrainian Youth Association
83 Christie Street,
Toronto 4, Ont., Canada

Sr. Oleh Szymanskyj
Caixa Postal 9007,
Sao Paulo, Brasil

Ukrainian Youth Association
The Old Cliff House,
Weston-on-Trent,
Derby's Great Britain

Union de la Jeunesse Ukrainienne
47, rue Richter
Paris 9e
France

Mr. J. Kutny
26, Indwe Street,
Tottenham, Vic.,
Australia

„Prosvita“ (SUM)
c. Soler 5039
Buenos Aires,
Argentina

На обкладинці — Зоя Лісовська-Нижанківська:
Покровителька української дівчорі

АВАНГАРД

ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ

(Наука, знання, література,
суспільно-політична думка)

ІЗ ЗМІСТУ

	Стор.
Звернення	130
Вог і Україна!	131
І. Світличний: Сучасне українське літературознавство	136
Іван Дзюба: «Хлюпни нам, море свіжі лави»	138
Історія в документах	142
Слово Голови СУМ на Сумівському Апелі	143
В. Леник: Зоя Лісовська-Нижанківська	146
О. Коваль: В широкій сумівській сім'ї	149
О. Волинець: Лемківщина — опоясана срібним Сяном	157
Що читати	163
Виключно для подруг	164
Петро Кізко: Обов'язки і сумління	167
Б. Шуцер: Освіта	173
З життя СУМ-у	183
По сумівських таборах	206
Пізнаймо українське громадське життя	216
А. В. Бедрій: Спостереження про 12-ту конференцію АПАКЛ	220
Я. Стецько: Батьківщина лише одна!	224
Р. Володимир: Під Базаром	235
Сумівський калейдоскоп за 1966 рік	240
З листів до ЦК СУМ	245

З В Е Р Н Е Н Н Я

Розуміючи вагу виховання дітей та молоді для вдержання при житті та дальшого розвитку української діаспори,

розуміючи, що українська книжка для української дитини поза межами Рідної Землі стає одним із найважливіших виховних засобів,

розуміючи, що належний розвиток та педагогічно-мистецький рівень нашої дитячої літератури залежить в дуже великій мірі від піддержки всього нашого громадянства,

ми, підписані під цим зверсненням установи й організації проголошуємо за ініціативою Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Л. Глібова місяці листопад і грудень 1966 р.

ДВОМІСЯЧНИКОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ (ДУДК)

та звертаємося оцим до всього нашого громадянства з проханням про моральну й матеріяльну піддержку цієї імпрези, а зокрема доручаємо нашим місцевим клітинам співпрацювати з представниками ОПДЛ у всіх акціях цього Двомісячника, в переконанні, що йдеться тут про велике діло загальногромадського значення і ваги.

Український Конгресовий Комітет Америки, Шкільна Рада при Українському Конгресовому Комітеті Америки, Об'єднання Українських Педагогів Канади, «Пласт» — Організація Української Молоді, Спілка Української Молоді Америки, Спілка Української Молоді в Канаді, Товариство Українських Бібліотекарів Америки, Союз Українок Америки, Український Золотий Хрест в США, Українсько-Американська Допомогова Організація «Самопоміч» — Об'єднання Українців в Америці, Ліга Визволення України.

Бог і Україна!

ВСТУПНІ СТВЕРДЖЕННЯ

Спілка Української Мелоді об'єднує своєю організаційною системою три частини членства. Першою частиною є Юнацтво СУМ, що складається з Молодшого та Старшого Юнацтва СУМ. Ідейно-програмову, організаційно-виховну та методично-вишкільну його структуру з'ясовує Правильник Юнацтва СУМ. Наступною частиною в організаційній системі СУМ є Дружини СУМ, що охоплюють молодь у віці від 18—30 років життя. Організаційним завершенням є Дружинники-Сеньйори — це члени СУМ, що закінчили 30 років життя і бажають продовжувати свою працю в СУМ.

Самовиховна праця в СУМ не закінчується з переходом із Юнацтва СУМ в Дружини СУМ. Навпаки, Дружини СУМ є найважливішим періодом самостійної — самовиховної праці СУМ. Молода людина, вже вповні дозріла фізично, ще далі розвивається психічно та інтелектуально. Цей новий період розвитку має свої форми та закони, які мусять бути враховані в виховну та організаційну систему, що її висвітлює Правильник Дружин СУМ.

Як Юнацтво СУМ, зовсім природно, пов'язує свою виховну систему з потребою гри в Молодшому Юнацтві, а гри і пригодництва в Старшому, так Дружини СУМ у своїй самовиховній праці спирається на природних проявах молоді творчого пізнання і відкриття, що є природним шляхом до періоду вповні дозрілої людини — творення.

Молодь в періоді творчого пізнання, відкриття і самовиховної праці, отже в часі, що припадає на Дружини СУМ, стає перед рядом життєвих проблем, від розв'язки яких залежить її майбутнє творче життя. Це відноситься до кожної індивідуальності окремо і молоді як цілості, з якої формується наступне покоління народу, з його усіма правами та обов'язками перед цілою нацією, тобто перед живими, мертвими і ненародженими членами цілої спільноти.

Індивідуально кожна молода людина у віці 18 років життя, закінчуючи приблизно в тому часі середню школу, готується поширювати свій світогляд і знання в рамках фахової освіти для окресленого зв'язу, в якому майбутня дозріла людина має розвинути і виявити свої таланти, здійснити власне творче життя і бути в тій праці творчою клітиною великої праці спільноти, завдання якої

розложені на необмежене число поколінь і ніякому поколінню невідомий час тривання цієї праці до найповнішого і найбільше величного вияву спільноти в її духовому та матеріальному вияві. Індивідуальні таланти кожної людини повинні бути усвідомлені і виявлені, щоб всі вони були корисно включені у велике творче зусилля поколінь, а з ним цілої спільноти.

Завдання праці Дружин СУМ — розвинути особовість та характер кожного члена СУМ, що завершив 18 рік життя. Допомогти йому в творчій праці усвідомити свої обдарування і навіязати їх з майбутньою професією, яка повинна бути радісним виявом творчого життя одиниці та її цеголкою духового і матеріального росту спільноти. Дружини СУМ змагають розвинути національний світогляд членів СУМ, свідомість їх індивідуальної творчої праці у відповідних ділянках життя народу, усвідомлення свого місця і відношення до спільноти — народу. Завдання праці в Дружинках СУМ — приготувати активними формами самовиховання носіїв: творчих ділчів культурного, суспільного і політичного життя народу, а для СУМ керівників і виховників.

ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ

Гасло СУМ — «Бог і Україна» символізує виховні ідеали СУМ. Усвідомлення цих високих ідеалів дає підставу для ідеалістичного світогляду, що вимірює всі вартості в площині правди, добра і краси. Пізнання законів Божих і правд українського народу визначає відношення між Божим і людським, між одиницею і спільнотою, між дитиною і батьками. Цей виховний ідеал визначає моральний кодекс поведінки одиниць і цілої спільноти. Він визначає розвиток індивідуального і людського — національного до найбільше ідеального — досконалого, до Божого.

Християнський ідеалізм вчить, що душа є безсмертна і духові вартості є вічними. Матеріальні засоби є проминаючими і вони є тільки засобом, потрібним для життя, але не метою. Людина є наділена образом Божим. Вона є вирізнена із усіх сотворінь свобідною волею вибирати між добром і злом, правдою і неправдою між красою і поганію. Вона може творити в міру своїх духових сил і талантів та ідей, щоб виявити свою особовість і перейти своїми творами та ідеями у вічність пам'яті наступних поколінь. Божі заповіді припоручають дітям шанувати батьків. Батьки є першими виховниками і носіями найбільшого скарбу в людині — любови та жертви. Тому заслуговують на пошану і таку ж любов.

Бог є абсолютною Правдою, Добром, і Любов'ю і найбільшим ідеалом для наслідування.

Україна — це наступний найбільший ідеал, що вимірює ідеалістичний світогляд члена СУМ. Цей ідеал забарвлює національним кольором християнські засади світогляду. Людина не тільки клітина своєї вузької родини. Вона через рід, якого є часткою, є клітиною національної спільноти. З цією спільнотою вона пов'язана не лише кровно, але духово, пов'язала спільними ідеями, носіями яких є незвідані ланки поколінь, духовими творами, яких живемо ми, і житимуть, наступні покоління. У їх духових творах є безсмертна їхня душа, любов та жертва, яку вони нам передали своєю працею і життям.

Україна — це не тільки земля, що кормить український народ і зберігає пам'ятки духового і матеріального життя народу, але й символ культури народу, що духово живить кожне покоління і кожну індивідуальність, яка зростає на цій культурі, на її вершинних досягненнях, як на ідеалах для творчих одиниць. Україна це тисячі років духового життя предків українського народу, що лишили йому великий досвід життя, у формі духових виявів, що живуть і сьогодні в культурі українського народу. Вони не тільки допомагають визначувати ідеали українського народу, але і кожного українця окремо, визначаючи його національний світогляд.

Усвідомлення ідеалу єдиного Бога (монотеїзм) існував в українському народі до прийняття християнства поруч формального існування поганства. Ідеал спільноти народу, його держави — «руської землі» визначувалося найвищою формою любови і жертви одиниці. Система ідеалів людини Київської Русі з її християнсько-національним світоглядом є не обмеженим джерелом духового багатства, що може відродити здегенеровану, позбавлену ідеалів сполу, в якій живуть сучасні покоління нашого народу.

Тільки християнська мораль, високі християнські і національні ідеали можуть допомогти одиниці знайти особисті ідеали свого життя, життя творчого, що забезпечує одиниці гідність і честь, віру в своє післанництво, любов до ближніх свого роду — нації, пошану до творчої праці інших, а навіть жертву в обороні спільного ідеалу Правд Божих і своєї Нації.

Одним із виявів національних ідеалів є ідея нації та ідея держави. Ідея нації — це ідея біологічно-духової структури людської спільноти, органічно завершена, що змагає до повного і всесторон-

нього вияву себе у всіх ділянках свого життя, в організованій державній формі.

Ідея держави — це ідея форми, в якій нація організує своє життя, виявляє свою самобутність, суверенність у всіх ділянках творчого життя. Ідеалом держави є така її форма, в якій кожна одиниця і ціла спільнота має запевнений найкращий розвиток для повного вияву в усіх ділянках життя спільноти.

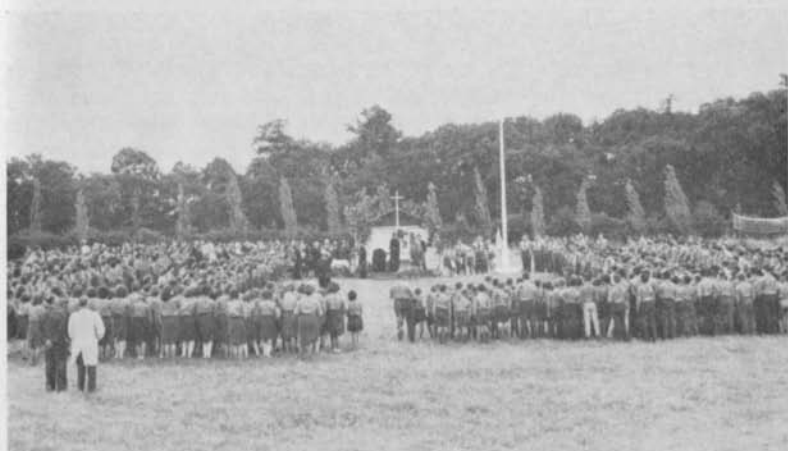
Ідеал українця — члена СУМ — усвідомити собі ідеї Бога, нації, держави, пізнати себе як індивідуальність, свої таланти і творчі сили, щоб розвинути їх і ними включити себе у цілісний розвиток спільноти. Для кожної індивідуальності є не обмежені можливості росту в межах спільноти, забезпечених формою держави, бо їх індивідуальний ріст є ростом спільноти і сили держави. Кожна індивідуальність розвивається через вивчення і досвід, під впливом обставин, середовища, виховання, ідей, традицій, власних спостережень і пережиття, відкриття життєвих явищ і їх досвідчення, усвідомлення себе, своєї особовості, усвідомлення цілей життя і творчого його здійснення.

Людина як особовість це не тільки вроджена індивідуальність з природними вродженими прикметами і талантами, це, рівночасно, свобідна воля вибору ідей, критичний ум їх оцінювати і творити, та теж носій чужих ідей, набутих через виховання, і традиції оточення.

Людина, як рослина з насіння (дітчність генів) є продовженням гатунку, що в остаточному висліді розвитку є ще продуктом ґрунту, його складників поживи і клімату. Для індивідуальності людини найкращим ґрунтом росту і розвитку є його національна спільнота. Кліматом — культура цієї спільноти, її ідеї. Без відповідного ґрунту і клімату гине кожен гатунок рослин, звірів... Людина, щоб жити розвиватися, творить для себе штучно відповідний ґрунт і клімат, вона його часто творить і для рослин і для звірів. У розумінні фізичних явищ — це очевидне, при оцінці духового життя одиниць і народів цю правду часто ігнорується.

Ці факти можна обсервувати на організамах народів і окремих їх представниках у різних обставинах. Народи та одиниці на власному ґрунті, в умовах свободи асимілюють чужі духові досягнення і включають їх у систему власних цінностей, якщо вони не захищають її самобутности. Народи та їх одиниці в діаспорі, відірвані від власного ґрунту, жити можуть духовим життям тільки витворивши клімат своєї культури, що може і на чужому ґрунті продовжувати духове життя і його вияви. Вони можуть не тільки

існувати, але теж, свідомі духової структури власної культури і світогляду, асимілювати свідомо потрібні і сприйнятливі цінності чужого середовища, щоб збагачувати власні. Без передумови, без створення штучного клімату національної культури, отже без самостійного духового життя не тільки одиниця якогось народу в чужому оточенні, але й велика його група може згубити свою особовість. Однак, маючи критерій оцінки ідей свого чужого оточен-

Старше юнацтво СУМ в Англії зібралось біля таборового престолу на першу молитву, в день відкриття табору.
(Тарасівка, лишень 1966)

ня, маючи чи плакаючи ідеї власного світогляду, як висліду, національної культури може існувати, а навіть розвиватися в чужому оточенні. Прикладом такого життя частинок народу в діаспорі на чужих ґрунтах, у чужому духовому оточенні, але з власним національним кліматом духового життя — є жидівський на- рід. Його двотисячне існування в діаспорі і відновлення державної форми життя на національній території (ґрунті) після такого періоду боротьби поколінь народу з асиміляцією, виказує силу духового клімату та ідей.

Сучасне українське літературознавство

Якби треба було одним словом сказати про нове, найсуттєвіше, характерне для сучасного українського літературознавства, то цим словом, мабуть, було б слово історизм. Історизм у поглядах на явища давно минулого і в оцінці сучасного, історизм у витлумаченні конкретно-локальних літературних фактів і в найзагальніших естетичних теоріях — одне слово, історизм входить в сам спосіб мислення, в усі сфери української науки про літературу.

Історизм... А хіба наука, а хіба навіть історія може бути неісторичною? На жаль, не тільки може, а саме такою й була вона за часів культу особи (диктатура Сталіна — прим. наша — Ред.) Над історією і замість історії переважала нормативність літературо-естетичних поглядів. У мистців минулого бралось до уваги не те, чим вони були синами свого часу, а лише те, що в них було спільного з нами. Виходила історія без... історії, замість літературного процесу ми ніби виявляли свої власні погляди, тільки вкладені в уста діячів минулого. Ті, хто наших поглядів не поділяв, з історії автоматично випадав. Український літературний процес «обходився» навіть без таких визначальних постатей як П. Куліш, М. Драгоманов, М. Грушевський, В. Винниченко, М. Хвильовий, М. Куліш... Це була ніби стара теорія «єдиного потоку», тільки витлумачена в «демократичному» стилі.

Поволі вириватися з пут догматизму й мертвотних канонів українське літературознавство почало після ХХ з'їзду КПРС. Зрозуміло, що воно пабирало висоту не одразу: коли народові були повернені десятки і сотні раніше відібраних у нього першокласних творів, імен, художніх явищ, потрібен був час, щоби все те багатство наново засвоїти, ввести в обіг, поставити поруч з уже відомими явищами — тільки після того можна було робити спроби якогось більшого історико-літературного синтезу. Той процес не закінчився ще й зараз, десятки найвидатніших імен перебувають ще й досі за бортом історії літератури, а введені в історію не посідають у ній тогочасного місця, яке їм належить по праву. Однак, хай поволі, а все ж українське літературознавство неухильно стає на справді науковій рейки.

Щодо цього для розвитку українського літературознавства особливу увагу мали не так солідні монографії, як жанр коротких статей, нарисів, передмов тощо. Особливо багато зробили в цьому жанрі М. Рильський та О. Білецький. Їм належать невеликі, але ґрунтовні, іноді етапні для вивчення творчості того чи іншого письменника літературні портрети І. Нечужа-Левицького, Я. Щодо-

ліва, М. Вороного, О. Олеса, О. Довженка та багатьох інших творців українського мистецького слова. За їхнім прикладом з'явилося чимало літературних портретів — Б. Грінченка (І. Пільгук), В. Чумака (С. Крижанівський), В. Еллана-Блакитного (Є. Адельгейм), О. Довженка (М. Ваян) тощо.

З дальших праць монографічного типу серйозним внеском у розвиток українського літературознавства були дві капітальні книги М. Сиваченка — про роман П. Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» та про творчість А. Свидницького. Важливим до свого часу було також дослідження Л. Новиченка «Поетія і революція» — про творчість одного з найвидатніших українських поетів П. Тичини. Цікавою, хоч і не позбавленою вульгарно-соціологічних моментів, є праця П. Колесника «Коцюбинський — художник слова» — спроба синтетичного погляду на провідного прозаїка ХХ ст. Н. Крутікова в праці «Творчість І. С. Нечуя-Левицького» вдало розвиває ідеї свого часу обґрунтовані О. Білецьким у передмові до чотиритомника І. Нечуя-Левицького.

Поруч з дослідженням творчості окремих письменників все частіше виявляється потяг українських літературознавців до більшого й глибокого історико-літературного синтезу. Тут пердусім слід виділити праці М. Бернштейна про українську журналістику й критику другої половини ХІХ ст., дослідження «Теоретична боротьба в українській літературі (перша половина ХІХ ст.)» П. Волинського, «Українська проза початку ХХ ст.» Н. Калениченка, двотомні «Нариси української радянської драматургії» Н. Кузаківної тощо. В тих працях автори не задовольняються вже висвітленням творчості окремих письменників, «героєм» їхніх досліджень стає сам літературний процес в усій його складності й суперечливості. Природно, що синтетичний погляд на історію літератури тягне за собою й більшу чи меншу переоцінку творчості окремих письменників, їхнього місця в загальному літературному процесі. Це тим більш необхідно, що двотомна «Історія української літератури», видана Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, не задовольняла одного з її авторів і головного редактора О. Білецького вже на час своєї появи і вже тоді відчувалася начальна потреба якогось більшого історико-літературного синтезу. Зрозуміло, що після появи названих вище та не названих тут праць синтетичного плану підготовлювана зараз Інститутом літератури багатотомна «Історія української літератури» має чимало шансів бути серйознішою й фундаментальнішою за свою попередницю.

Про повільний, але неухильний зріст сучасного українського літературознавства свідчить і помітне поживлення в галузі вивчення давньої української літератури. Колись це була чи не найбільш занедбана галузь науки: хибно зрозумілий заклик до сучасності поставив давню літературу на становище бідного родича,

що не мав ніяких шансів розбагатіти. Зараз справа серйозно міняється. Про це свідчать не лише серйозні дослідження Г. Сивоконя про давні українські поезици, В. Крекотня про українську байку XVII-XVIII ст., «Література Закарпаття (XVII-XVIII ст.)» О. Мишанича, «Климентій Зінов'єв» В. Колосової, а передусім — капітальна праця «Сатира і гумор української прози XVI-XVIII ст.» Л. Махновця.

Нарешті, наше уявлення про сучасне українське літературознавство не було б повним, якби ми не врахували певних досягнень в галузі теорії літератури. На зміну догматичним нормативам і винаходженню законів «для всіх часів і народів», на зміну бездумному коментаторству випадкових слів керівної особи прийшла пора серйозного заглиблення в літературний матеріал, вивчення специфіки мистецької творчості взагалі й літературно естетичних поглядів окремих історичних періодів зокрема. Такі праці, як «Поезія, людина, сучасність» та «Народження стилю» В. Іванисенка, як «Образне слово в літературному творі» М. Коцюбинської, відзначаються не тільки новизною й серйозністю думки, але й тонким підходом до історико-літературного матеріалу, що використовується не лише як ілюстрований матеріал для теорії, але й як чинник, що сам собою виявляє загальні закономірності літературного розвитку. Теорія, нарешті, в цих працях не стоїть над історією в ролі законодавця, а сама стає все більше історичною, такою, що досліджує загальні особливості певних історико-літературних періодів.

Певна річ, у короткій нотатці важко всебічно вичерпати, чи бодай вказати на все те, що робилося й робиться в сучасній українській науці про літературу. Але навіть побіжні уваги свідчать, що здобутки її останнім часом немалі і є серйозні підстави чекати ще більше.

I. Світличний

«Хлюпни нам, море, свіжі лави»

Український читач уже добре знає імена Василя Симоненка, Ліни Костенко, Миколи Вінграновського, Івана Драча, Віталія Коротича та ін. поетів «нової генерації». Але для багатьох читачів цими іменами і кінчається молода українська поезія. Не всі знають, що слідом за ними, у створений ними «пролом», широким фронтом іде в літературу, зокрема в поезію, і наступне «наймолодше» покоління.

Воно дуже розмаїте і за складом і за характером обдарувань та шукає, але йому притаманне одне об'єднуюче начало: ідучи за прикладом своїх попередників «симоненківського», умовно кажучи, призову, «наймолодші» змагаються за мистецтво високих критеріїв, за право по-своєму бачити і відтворювати світ і видно-

час за суспільницько-громадську істинність поезії, за поезію боротьби.

Цей новий «ешелон» літературного поповнення починається з поетів, які прийшли десь слідом (хронологічно тільки) за Вінграновським та Драчем (чи й одночасно), як-от Григорій Кириченко, Борис Нечерда, Борис Мамайсур, Володимир Підпалий, Ірина Жиленко та ін., продовжується іменами поетів, що мають мінімальний літературний «стаж» (Ігор Калинець, Микола Скирда, Вадим Крищенко, Л. Череватенко, Флоріан Милевський, Олексій Булига, Віктор Могильний та ін.), ще далі продовжується постами зовсім «без стажу», які ось щойно заявили про себе: Василь Голобородько, Григорій Тименко, Іван Ільєнко, Микола Майоров та інші, «вісімнадцятилітні»; кінця ж тому «спискові» ще немає й, певно, не буде.

Ми назвали лише найпомітніші імена — та їх, як бачимо, назбиралася чимала китиця. Про кожного з цих авторів можна було б (і варто) говорити спеціально та, на жаль, межі цієї замітки не дають нам такої можливості.

Хочеться тільки серед цієї багатоманітності поетичних облич та різнохарактерності ідейно-творчих і стилістичних шукань відзначити деякі найпомітніші тенденції.

Коли якийсь час тому молоде поповнення української літератури приходило переважно з села, й українська поезія жисилася переважно «сільськими» темами, мотивами, асоціаціями, ритмомелодичними й стилістичними конструкціями, то тепер усе більше місця відвоює собі в сучасній молодій українській поезії духовний світ, характер уявлень і способів мислення, образно-асоціативний лад «міської» молоді людини. «міського» життя (при всій умовності таких розмежувань і кваліфікацій, вони все-таки виникають з реальної багатоякісності суспільного й духовного життя). Це має неабияке значення як для забезпечення ідейного повнокров'я, духовно-психологічної повноти української літератури, так і для розширення реальних меж її «влади» над читачем.

Власне, майже вся молода поезія (справжня талановита) розвивається під знаком «глобальності» (чи «соборності»: бо хочуть виступати речниками українського життя взагалі, а не окремих його «парафій» чи ділянок), але є поети які при цьому тяжіють до своєрідного «урбанізму», у вищезазначеному смислі. Зокрема, поетами органічно вираженої «міської» культури є з наймолодших Борис Нечерда, Ірина Жиленко, Ігор Калинець, Світлана Йовенко, Людмила Скирда, Олексій Булига, — хоч усе це зовсім не однакові поети (Борис Нечерда — поет гострої думки суспільницького спрямування, «взаємоторення» напруженого ліризму й насмішкувато-гіркуваті парадоксальності, гротеску тощо, дечим він нагадує Євгена Плужника, а в чомусь іде від сучасної російської

поезії; Ірина Жиленко — суто «психологічна» поетеса, що викриває «малорозвідані» в українській літературі: сторони духовного життя витонченої індивідуальності; химерний і реальний водночас, естетично цінний світ Ігоря Калинця породжений витонченим спогляданням і переживанням українського мистецтва й історії — і допомагає створити атмосферу української духовності; Олексій Булига перебуває в стадії формування якоїсь поетичної цілості з «бродіння» раціонального й чуттєво-метафоричного начал, домішаних «науковими» аспіраціями та історично-національними ретроспекціями).

Кожан з цих поетів зберіг проте живий зв'язок із традиційною чуттєво-психічною стихією «землі», духовні соки якої і тепер невичерпні.

Але є серед молодих поетів і такі, що залишаючись у першу чергу речниками цієї стихії «землі», яка формує весь характер їхнього метафоричного мислення й стилістики, — виявляють її гостро й по-модерному, з неабиякою свіжістю й енергією форми. Це Григорій Кириченко, Володимир Підпалый, поки що меншою мірою Флоріан Милевський. Вони з іншого кінця — вже не з «міста», а з «села», від «землі» прагнуть до «глобальності», «соборності».

Від стихії «землі» йдуть і Борис Мамайсур та Микола Холодний, але вони відрізняються від вищезваних поетів більшою очевидністю інтелектуальних та ідейно-політичних шукань, більшою широтою та інтенсивністю реакцій на соціально-психологічні проблеми сучасності. Причому, якщо Борис Мамайсур часом шукає виходу з цих соціально-психологічних колізій в індивідуалістичних (у кращому змислі слова) реакціях, то в Миколи Холодного все більше наростає громадянське начало, широкий історико-політичний синтез (і в зв'язку з цим його нестримна, часом потрясаюча, але ніколи надто ускладнена, метафоричність поступово «яснішає» і стає вже не стільки самоцінною, а більше функціональною).

Ряд прекрасних вишуканих віршів, переважно на теми споглядання мистецьких явищ, написав зовсім ще молодий Микола Майоров з Черкащини. Дуже своєрідний, м'який і музикальний, а водночас тривожний, бентежний, трохи індивідуалістично-богемний, але такий, що десь починає доростати (по-своєму: м'яко, цнотливо навіть у баламутстві) до великих людських туг і болів, до трагедійної масштабності, — також зовсім ще молодий Григорій Тищенко.

Нарешті, треба сказати про поета, який хоч і не видавав ще жодної книжечки (бо щойно прийшов в літературу: йому 19 літ), але вже відомий любителям поезії, вже є значною поетичною величиною і, я того певен, дуже швидко стане однією з найбільших

величин в усій українській поезії. Це Василь Голобородько, нині студент першого курсу Київського університету.

В сучасній поезії, особливо молодій, Василь Голобородько — явище особі й несподіване. Йому нібито невластива та раціоналістична масштабність, до якої не безуспішно прагнуть сучасні молоді поети; він не поривається у космос і в «термоядерні» світові клопоти; здається, ніби його не дуже цікавлять і ті ідейні шукання, які великою мірою наснажують громадянсько-активну молоду поезію. Але це лише перший погляд. До сучасного світовідчуття Василь Голобородько йде своїм, надзвичайно самобутнім і цікавим суто поетичним шляхом. Натомість поширеного тепер «інтелектуалізму» в Голобородька ніби оживає світ прадавніх анімістичних уявлень про природу; світ нашого далекого «наївного» предка або довірливої дитини, заселений дивними істотами, наповнений чарівними звуками, кольорами й пригодами; світ української народної, язичкої ще, демонології, казки, загадки, думи... Світ цей являється від Голобородька не в літературних ремінісценціях, не в філософській системі і навіть не як «тіні забутих предків», — але як жива реакція отак укладеної душі на цілком сучасну невеличкішу дійсність. А нібито «вузькість», «хатність» Голобородька це не відмова від багатства й невичерпності світу, а особливий шлях до них, особливий спосіб увійти до них «зсередини», побачити внутрішню «душцу» речей, побачити багато в малому, безмірне в обмеженому й фантастичне в звичному й побутовому. Треба оцінити предметне та чуттєве багатство поетичного світу В. Голобородька, локалізоване на порівняно невеличкому життєвому «квадраті».

Ми кинули тут короткий погляд на деякі ділянки широкого поетичного «фронту» літературної молоді. Але сподіваємося, що з цього український читач хоч трохи уявить розмах і характер піднесення нашої поезії.

Іван Дзюба

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Автори цих двох статей стали в минулому році жертвою московсько-більшевицького терору. Їх суджено за «буржуазний націоналізм» і т. п. Москві йшлося про ліквідацію двох сміливих українських письменників та застрашення всіх тих, які хотіли б писати для свого народу так, як їм диктує серце і розум. Українська еміграція відповіла на цей терор протестами та посиленою боротьбою за визволення України.

Історія в документах

(Музей фотостатів)

31-го липня 1863 року міністер внутрішніх справ московсько-го царського уряду, — Пйотр Валуев — видав таємний обіжнік («Циркуляр») в справі української мови. В ньому він ствердив, що українські письменники і публіцисти виявляють чим раз більше активності на видавничому відтинку і готовлять до друку цілий ряд українських шкільних підручників, як також переклад

... який дійствительно поступаєт от шляжков. Наконец, генерал-губернатор, находит опасным и вредным выпуск в свет рассма- триваемого ныне духовного цензурою перевода на малороссийский язык Нового

Принимая во внимание, с одной стороны, настояшее тревожное положение общества, волнуемого политическими событиями, а с другой стороны, имея в виду, что вопрос об обучении грамотности на местных наречиях не получил еще окончательного разрешения в законодательном порядке, министр внутренних дел признал необходимым, впредь до соглашения с министром народного просвещения, обер-прокурором св. синода и шефом жандармов относительно печатания книг на малороссийском языке, сделать по цензурному ведомству распоряжение, чтобы к печати дозволялись только такие произведения на этом языке, которые принадлежат к области изящной литературы; пропуском же книг на малороссийском языке как духовного содержания, так и учебных и вообще назначаемых для первоначального чтения народа, приостановиться. О распоряжении этом было изрешено на высочайшее государственное воззрение и его величеству благо- ливо было удостоить оное монаршего

Святого Письма. Уважаючи розвиток української літератури загрозливим для московської імперії, Валуев заборонив цим обіжніком, що дістав згодом назву «Валуевського указу», друкувати українські книги та часописи і впроваджувати українську мову в шкільництво та суспільно-державне життя. Від тоді поширився між москалями дещо перефразований вислів Валуева: «України не було, немає і бути не може».

...иногда, высказывающимся в печати. Они весьма ос- ... только доказывают, что никакого особенного малороссийского языка не было, ... ст и быть не может, и что наречие их, употребляемое простонародием, есть тот же русский язык, только испорченный влиянием на него Польши; что ...

Майже в той самий час, у Галицькому Сеймі у Львові, виступив польський посол, Дунін Борковскі, з антиукраїнською промовою, в якій висловився подібно, як Валуев: «Руси (України) немає; є тільки Польща і Москва».

Ці словеси вказують як думали і до чого стреміли обидва наші сусідні імперіялізми. Але вони перерахувалися. Україна не тільки не зникла, а навпаки піднеслася із занепаду і прямує до світлої майбутності. Український нарід доказав своїм ворогам і всьому світові: **Україна була, є і буде!**

Ми сини велетнів духа!

Слово голови ЦУ СУМ Омеляна Коваля на Сумівському Апелі для вшанування пам'яті Симона Петлюри⁴⁾

Дорогі Подруги і Друзі!

Ми прибули сюди, до Парижу, з різних країн, щоб спільно, в особливий спосіб відзначити 40-ві роковини героїчної смерті Голови Української Держави і Головного Отамана військ УНР сл. пам. Симона Петлюри.

Тому 40 літ, 25 травня 1926 року, на бруку вулиці Расін у цьому місті, згинув від ворожих куль той, хто був першим головним організатором і надхненником українських збройних сил в 1917 році, очолив ті збройні сили, а відтак став Головою Української держави.

В особі Симона Петлюри згинув щирий український патріот, що ставив добро української Нації понад усе особисте, а життя своє посвятив боротьбі словом, письмом і зброєю, боротьбі за побудову української незалежної Держави. Заслуга Симона Петлюри перед українським народом полягає передовсім у тому, що в рішучий для України момент, коли тодішні політичні партії в 1917 р. спорили над тим, яку форму федерації, чи співпраці прийняти з москалями, Симон Петлюра, хоч і не військовик по званню, взявся до організації армії. В ньому ожила козацька кров його предків, що казала йому робити так, а не інакше, бо волю здобувається тільки боротьбою, а державність закріплюється збройною силою.

Вшановуючи сьогодні його пам'ять, ми бачимо світлу постать Головного Отамана, що програвши в нерівному бою в невідрадних для України хвилинах, не вирікся її і не пішов з поклонами до ворога, як це зробили деякі його сучасники з еміграції, але рішився зробити все, щоб світ почув про Україну і її змагання. До цієї праці намагався запрягти також усю українську еміграцію, бо на власній визвольній практиці ствердив, що про Україну світ не знає і тому їй не допоміг, коли вона була в потребі.

В своїх статтях до еміграції він писав: «Не марнотратим, не яловим повинно бути життя і перебування нашої еміграції поза межами Батьківщини, а повним глибокого змісту та позиточних наслідків для рідного краю!»

Роль української еміграції Симон Петлюра вбачав у постійній дії, по лінії українських державних інтересів, підготовляючи ґрунт до здобуття власної держави. Він писав: «Опинившись на еміграції, ми не кинули своєї боротьби за національно-державні

⁴⁾ Апелі відбувся в рамках жалібних урочистостей в 40-ву річницю смерті С. Петлюри 28. 5. 1966 в Парижі.

ідеали. Той, хто уникає од неї, хто поступає по прислів'ю «моя хата з краю — нічого не знаю» — той свідомо себе виводить з фаланги активних борців нашої справи. Це уникання подібним буде до тхірства і знайде свою належну оцінку серед тих, хто невтомно працюватиме, зміцнивши може методи і шляхи боротьби»... «Все, що є морально здоровим, працездатним і національно-чесним з-поміж нашої еміграції, — все мусить провадити дальшу невтомну боротьбу за наші національно-державні ідеали, за виборення державної незалежності нашого народу.

Симон Петлюра не обмежився тільки до загальних стверджень, що потрібно зробити для поширення української правди в світі. Він визначив чітко ролі окремих груп і професій. Науковцям дав завдання пробиватися в широкий науковий світ і там науково доводити конечність і важливість української вільної Держави. Публіцисти й літератори одержали завдання продіставатись на сторінки чужих видань і там зводити боротьбу з ворожою дезінформацією, подаючи правду про Україну й її боротьбу. Будучи сам непересічним журналістом, він докладав усіх старань, щоб держати українську справу живою в душах і серцях своїх земляків.

Сила волі, якою характеризувався Симон Петлюра, походила безперечно з його невгнutoї віри в слушність української справи. Він вірив, що без вільної України не може бути порядку і миру в Європі. «Всі держави — писав він — утворені після 1917 р. на території колишньої Росії, не мають шансів на тривке існування і будуть завжди zagrożеними, поки на півдні колишньої імперії не зорганізується і в силу не увійде незалежна держава українського народу». Тепер, коли в висліді другої світової війни провалилась Польща, впали балтійські держави і половина Європи пішла під контроль Москви, ці віщі слова Симона Петлюри повинні б стати пересторогою для світових потуг і наших близьких сусідів.

За свою безкомпромісову боротьбу, за святі державницькі ідеї заплатив Симон Петлюра найвищою ціною свого власного життя. Вбиваючи його при помочі свого агента жидівського роду, ворог хотів за одним махом позбутися невідомого й небезпечного противника та йдучи перед суд кинути на український народ п'ятно антисемітизму. Це ворогові частинно тільки вдалося, користаючи з тодішньої для нього прихильної кон'юнктури в Франції. Однак помилився ворог, коли думав, що зі смертю Симона Петлюри закінчатся визвольні змагання українського народу. Ім'я Петлюри стало прапором дальшої боротьби. Вбивши Петлюру, ворог взявся винищувати «петлюрівців», що їх нарастали мільйони.

Спілка Української Молоді одна з перших поспішила подавати

сумну вістку про вбивство Симона Петлюри до відома українського народу в т. зв. радянській Україні. Вістка ця зелектризувала передовсім молодь по селах і містах України, що на тасмних сходинах вшанувала пам'ять погибшого і записягалась продовжувати боротьбу.

В Західній Україні прапор боротьби підняла вже раніше УВО, а відтак ОУН, які очолював боевий друг Петлюри полк. Є. Коновалець. Подібна смерть постигла також і полк. Є. Коновальця 12 літ пізніше 23. 5. 1938 р. в Роттердамі. Та ідей, за які згинули С. Петлюра й Є. Коновалець, жодна сила в світі не зможе вбити. Бо ідеї стали власністю цілого українського народу. Цей народ зі своїх надрів видає нових провідників, що твердо ступають шляхом своїх попередників. Останньої війни Україна видала з себе Українську Повстанську Армію, яку очолив визначний стратег партизанської війни ген.-хорунжий Тарас Чупринка-Шухевич. І він загинув в нерівній боротьбі, як тисячі його геройських борців. Та Україна раз на завжди утвердила свій шлях до волі і ніколи з нього не зійде.

Позбавив ворог також життя сл. пам. Ст. Бандеру, що в свою чергу очолив був боротьбу і став її символом в час і після останньої війни.

«Слід би катюгам давно зазубрити:

Можна прострелити мозок, що думку породить,

Думки ж не вб'ють»...

писав Василь Симоненко немов у відповідь жорстокій Москві. В Україні виростає нове молоде покоління, що шукає за правдою і знаходить її погребаною і закритою поповолювачем. Це викликає справедливий бунт і веде до національної свідомости, яка завершиться перемогою в боротьбі за волю України.

На тому шляхові падуть жертвою Світличні і Дзюби, падуть молоді хлопці з Ворохти, що прагнули поставити пам'ятник Іванові Франкові, впадуть може й ті, що в Києві маніфестують свою вірність Шевченкові, але народу, що прагне волі, ніхто в поході не спинить. Бо над цим народом ширяє дух Велетлів — Симона, Євгена, Тараса, Степана та тисяч відомих і невідомих борців-героїв, що впали в боротьбі за волю й могутність Української Нації.

Зачерпнім і ми тут присутні у стіп могили великого Сина України тієї незламної сили духа, цього вогню любови, яким палало його серце, тих високих прикмет його невгнутаго характеру, щоб здійснити його святі заповіти.

О. Коваль

Зоя Лісовська-Нижанківська

У Швейцарії живе дуже мало українців: декілька родин у Цюріху, декілька в Женеві і в інших містах. Але між ними маємо особистості, які своєю працею роблять великий вклад в наше національне, політичне і мистецьке життя.

Візьмімо хоч би родину Нижанківських. Це співак і актор Олег Нижанківський: завжди активний, коли йдеться про пропаганду доброго імені українського народу, завжди присутній там, де треба українських представників на чужинському форумі, а також і там, де виховується українська молодь і дітвора — у сумівських таборах Бельгії, а останньо й у Франції.

Це його дружина — Зоя Лісовська-Нижанківська, дочка відомого мистця Роберта Лісовського, теперішнього голови Союзу Українців у Великобританії. Пані Зоя не тільки взірцева українська мати, яка виховує в українському дусі двоє дітей і провадить традиційний, взірцевий, завжди гостинний, український дім. Вона й відома малярка, що своєю творчістю здобула собі одне з перших місць в українському мистецькому життві на чужині. На окладинці цього числа нашого журналу і на різних його сторінках подаємо репродукції її картин. Вони не можуть дати повного враження, бо оригінали в кольорах, а репродукції чорно-

білі, але і з них можна побачити якої високої класи є малярка Зоя Лісовська.

Пані Зоя народилася 1927 р. у Львові. Після закінчення гімназії вступила до мистецької академії у Відні, студіюючи рівночасно мистецтвознавство на університеті. Відтак продовжувала малярські студії у Лондоні, в політехні Скул оф Арт, яку закінчила з «Нейшнел Діплома ін Дезайн» та медалею за ілюстрацію. На дипломову працю вибрала тему «Гуцульщина», даючи цикл картин у формі книжки з власним текстом, як рівнож написала тезу «Модерна українська графіка». Обидві праці увійшли, як зразки кращих, до архівів міністерства освіти у Лондоні.

Родина Нижанківських: пані Зоя, її муж Олег, діти Ромчик і Лада, стоїть стрий — Омелян Нижанківський, педагог, композитор, музиколог, від 1930 року живе у Швейцарії

Вечерниці (1955)

Після одержання диплому, Зоя Лісовська дістала трирічну стипендію в державній академії мистецтв у Римі, де працювала в класі майстрів під проводом професора Роберто Меллі. В тому часі співпрацювала рівнож, як ілюстраторка італійського журналу «Сценаріо». Від студентських років бере Зоя Лісовська участь у численних мистецьких виставках в Англії, Італії та інших країнах. 1955 р. здобула на всеакадемічній виставці в Бері відзначення за портрет.

З індивідуальними виставками виступила вона в 1957 році у

Чарівна сопілка (1953)

Мюнхені, та в Женеві в Палаті Націй. У 1961 році виїздить з виставкою до Бразилії, а 1964 до США і Канади.

У рецензії на виставку в Нью-Йорку Іван Кедрин («Свобода», 2. 9. 1964) між іншим писав:

«Користування темами і мотивами до своїх образів з різних країн Європи й Америки надає її творчості інтернаціональну політуру, — проте вона українська малярка, не тільки своєю національною приналежністю, а й численними мотивами».

Зоя Лісовська великий мистець. Перед нею широка дорога творчих успіхів.

В. Лепик

В широкій сумівській сім'ї

(Враження з подорожі навкруги світу)

О. Коваль

Голова ЦУ СУМ

Умів передбачувати й ризикувати

Люблю спостерігати людей, що добилися в житті успіху, зокрема коли цими людьми є наші — українські люди. Таку приємність зарезервував для мене д. Чубатий, закватувавши мене в родині сумівських діячів, Тетяни і Юрія Борців у Пенріг, біля Сіднею. З ними мав я приємність познайомитися вже раніше при нагоді Звигу в Мельборні. Однак тоді не було часу, щоб наше знайомство поглибити. Тепер по десятиденній безупинній мандрівці з літака в літак, з авта до авта, з місцевости до місцевости прийшла заслужена перерва. Треба було хоч дещо позбирати враження і поробити перші підсумки. З практики знаю, що сприймати враження, аналізувати явища й події є незвичайно важко, коли самому треба також в тому ж часі діяти. Та до всего можна врешті звикнути. Колись говорили, що найважче перебути перших сім років, а мені вже в сумівській роботі пішло на третє семиліття.

Умови для перерви виявились ідеальні. Мої господарі замешкували вигідну, власної роботи, віллу, далеко від міського руху, гуркоту, димів. Тут з одного боку на віддалі яких 200 метрів розкинулось мале селище з 80 однородинних будинків, а з інших боків неосяжні простори пасовиськ, сіножатей і евкаліптових лісів. Тільки де-не-де сторчали господарські будинки-хутори. Тому кілька років, — розповідає д. Борець, — тут були поля і неужитки з одиночними фермами. Будучи в початках 50-их років будівельним робітником, він спостерігав, як розросталося місто Сідней далеко на периферії. Однородинні будинки з городчиками і зеленню стали модою, чимось необхідним для кожного урядовця, робітника, вільної професії. При такій психозі попит на землю поблизу міста

підносив її вартість у сотню й більше. Чому ж би в такій ситуації і собі не скористати з такої кон'юнктури? Тут і зародилася підприємчивість. Усі зароблені важко гроші пішли на купно землі подальше від міста, бо там земля коштувала відносно дешево. В міжчасі з будівельного робітника переключився на будівничого і до спілки з кількома іншими українцями відкрив будівельне підприємство «Баро-Тімбер». Місто тим часом посувалося щораз далі, посуваючи зі собою будову доріг, водопроводів і електрики. Коли вже ці супутники міської цивілізації були недалеко закупленої землі «Баро-Тімбер» побудував 80 будиночків, які в скорому часі були вигідно продані. Щоб залишити якийсь слід українськості в цьому селищі, наш підприємець вніс прохання до міської ради, щоб хоч дві вулиці носили українське ім'я. Міська Рада зажадала відповідної документації на запропоновані назви Івана Мазепи і Степана Бандери. Тому, що саме в тому часі була голосна справа вбивства сл. п. С. Бандери, міська рада прийняла цю пропозицію, відкидаючи однак назву І. Мазепи. Ім'я нашого підприємця ставало щораз більш відоме не тільки серед своїх, але передусім серед австралійців. Відкрились нові перспективи, нові можливості.

Однаке помимо колосальної професійної праці, відповідальности і браку часу д. Борець і його дружина є активними в праці КУ і Осередку СУМ в Сідней. Вони є одними з ініціаторів і головних фундаторів та будівничих величавого Дому Української Молоді в Сідней. Також їхні дві симпатичні доні є членами Ю СУМ і живо цікавляться всім, що українське.

Знаючи, як відносно мало українців у світі виявляють свою підприємчивість, задовольняючись часто звичайною заробітковою працею, або в найкращому випадку працею службовця, я не міг не висловити мого подиву і признання цьому відважному піонерві вільної професії на австралійському континенті. Він умів передбачувати і ризкувати, а це є передумовою успіху.

Між сумівськими діячами

Вечором 28. 4. 1965 року був я гостем Крайової Управи СУМ Австралії, що зібралася в гостинному домі родини Валяків. Крім д. Чубатого були ще присутні: дд.: О. Смолинець — секретар, Б. Гут — організаційний референт і голова Осередку Сідней, Т. Фіголь, Т. і Ю. Борець, М. Кулик і О. Кошарський — члени КУ, А. Атаманюк і М. Смолинець — члени Контрольної Комісії, інж. Баляк — голова Товариського Суду. Познайомився я також з панею Дому і сином Ігорем, студентом університету.

Голова ЦУ на засіданні КУ СУМ в Австралії. Сидять: інж. Баляк, О. Смолинець, О. Коваль, А. Чубатий, Б. Гут, А. Атаманюк. Стоять: О. Кошарський, М. Кулик, Т. Фіголь, М. Смолинець, Ю. Борець.

Друг А. Чубатий з'ясував проблеми й труднощі керівництва СУМ в Австралії, вказуючи на здекомплектування КУ через виїзд голови д. Майковського до Канади і подр. Л. Прокоп до США. Крім того деякі члени КУ є далеко поза осідком КУ, що утруднює оперативність у праці. Бракує відповідників осіб до кооптування.

Організаційна мережа СУМ складається з 8 Осередків і одно-

го Відділу, зі загальним станом понад 1000 членів. Більші Осередки (Сідней, Мельборн, Нью Кастль, Аделайда) є доволі заможні. Осередок СУМ в Нью Кастль дав з власної каси 900 фунтів на будову місцевої церкви. Осередки Мельборн і Сідней мають власні Оселі, а Аделайда робить заходи для набуття такої Оселі. Відсутність безпосереднього і частого контакту з КУ доводить в деяких Осередках до відосереднього діяння, що очевидно послаблює організаційну і виховну працю. В цьому напрямі потрібно збільшити інформацію і живий контакт, а справи СУМ в Австралії будуть поставлені на належний рівень.

В дискусії були порушені різні актуальні питання, які дали загальний погляд на проблеми української молоді в Австралії. Дуже важливе є те, що наша молодь, крім молодечих організацій, має також відносно добре поставлене українське шкільництво, яке в загальному доповнює працю молодечих організацій. З тієї зустрічі я виніс все таки позитивне враження. В наших друзів в КУ не бракує ні доброї волі ні глибокого розуміння власної відповідальности і завдань СУМ. Бракує те, що в більшості бракує в країнах з великими просторами, а саме: послідовної і систематичної діяльности на всіх щаблях сумівської драбини і її координації. Це можливе тільки при наявності постійно затруднених людей, що допильновували б безупинної дії і постійної перевірки доручень та прийнятих рішень. Це в свою чергу зумовнене сильнішою матеріальною піддержкою з боку клітин і всього свідомого громадянства. Без цього проблеми нашої молоді розв'язати не вдасться.

Оком по Сіднею

Наступного дня, в четвер, в товаристві нашого суспільно-політичного діяча д. О. Кошарського, я мав змогу оглянути дещо місто Сідней, а головню його українські здобутки. Саме місто дуже розлоге і гарно положене над морськими затоками, що творять з Сіднею великий природний морський порт. Вигляд центру міста схожий радше на американські міста, з великим рухом і характеристичними будовами. Ціни на тек-

стильні, шкіряні й технічні вироби дорівнюють цінам у західній Європі, однак харчі на половину дешевші. Виняток становить ціна на картоплю, що тут дорожча від помаранч, чи бананів. В загальному життєвий рівень вищий європейського.

Заглянули ми також до бюро летунської компанії «Квантас», щоб полагодити справу дальшої їзди. Там зустріли ми молодого інженера-архітекта Денисенка, автора пляну Дому Української Молоді і доброго танцюриста.

Відвідали ми Народний Дім на Лідкомбі з доволі великою залогою, бічними кімнатами та буфетом. Там зустріли ми відомих в Австралії суспільно-політичних діячів, пп. Любчика і Яськевича, з якими обмінялися

думками на тему наших суспільних проблем. Виявилось, що Народний Дім уже затісний, щоб задовольнити всі потреби нашої Громади, а зокрема потреби молоді. Це довело до започаткування будови Дому Української Молоді. Досі закуплено вже площу під будову і

Вид на місто Сідней

зладжено пляни. Ми оглянули цю площу і ствердили, що вона знаходиться в догідному місці, недалеко церкви і Народного Дому. Питання цього Дому стало найпекучішою справою не тільки Осередку СУМ Сідней, але також цілої КУ. Поки що тут стоїть тепер дерев'яний барак, який тимчасово служить для сходин, навчання і засідань. Заплянований Дім мав би дати не тільки розв'язку для потреб Осередку, але також приміщення для КУ, рідної школи й інших громадських установ. Поставлений в гарному архітектурному оформленні і вивінуваний у необхідні научні, спортові й розвагові влаштування, такий дім має викликати гордість і бути точкою притягання для нашої молоді. Задум сміливий, плян імпонуючий, а мета безспірна. Це ще один доказ цього, що українці в Австралії чимнебудь не задовольняються, а змагають до величчя і великого.

Про це саме свідчить також церква св. Андрія, що знахо-

диться тут недалеко, за наступним блоком. В українському стилі, в формі хреста, з гарною банею, а при цьому наскрізь модерна. Ця церква була побудована стараннями бл. пам. о. Петра Дячишина, що кілька років тому згинув у трагічному випадку, виконуючи свої священничі обов'язки. Вхідимо до церкви і бачимо в притворі гріб її будівничого, що спочив тут на віки, заледве докінчивши будову храму. Все тут таке сві-

Момент посвячення наріжного каменя Дому Молоді. Акту dokonує Преосв. Кир Іван Пранко; зліва стоїть о. протопресвітер Теодорович; справа о. М. Мельник і голова Осередку в Сіднею Б. Гут

же, світле, молитовне. Парохом цього храму є тепер о. Ген. Вікарій Михайло Мельник, колишній секретар єпископа В. Ладики з Канади. Радий нашому прибутті, о. Ген. Вікарій познайомив нас також із своїм сорудником о. С. Кресно, з походження еспанець, що ревно віддається праці для української церкви.

В пляні ми мали також відвідати Владика УАПЦ, Впреосв. Варлаама, який однак з причини захворювання не міг нас прийняти.

Цього ж дня відвідали ми також видавництво «Вільна Думка», що випускає під цією назвою тижневик. Видавець і редактор «В. Д.», п. В. Шумський, знайомий мені ще з діпівської Німеччини. То ж скоро знаходимо спільну мову і порушуємо болячки нашого суспільно-політичного життя, а також зупиняємось над проблемою нашої молоді. В своїй редакційній праці Видавець держиться принципу задовольнити всіх українців, даючи їм змогу вільного вислову на сторінках «В. Д.». Не обмежує він також дописів і статей про СУМ, тільки нарікає, що замало їх приходить. Дораджую редакторів, щоб стосував часом засаду Магомета: якщо гора не хоче йти до нього, то він іде до гори.

По дорозі в Сідней відвідуємо також українські підприємства: фризійську робітню і український ресторан з борщем, варениками й іншими українськими стравами.

В міжчасі д. О. Кошарський успів поінформувати мене про наші зовнішні зв'язки, які тут відносно добре поставлені. Концепції АБН знаходять тут зокрема добрий ґрунт, для чого у великій мірі причинилась двократна візита голови АБН Я. Стецька. Австралія належить до тих держав, що одна з перших, разом з Канадою, виступила на форумі Об'єднаних Націй проти російського колоніалізму в Україні й інших поневолених країнах.

Знову в Мельборні

В п'ятницю ми з д. Чубатим вирушили в дальшу дорогу. На нас чекав Осередок СУМ в Мельборні, що під час Здвигу не мав нагоди на інтимну зустріч, бо мусів займатися гостями з цілої Австралії.

Зустріч з громадянством і членством СУМ відбувається в обширному приміщенні під Катедрою св. ап. Петра і Павла. Присутніх понад 200 осіб. Голова Осередку д. Юрій Венгльовкий здає звіт про стан Осередку, представляючи окремо членів Управи: дд. М. Дума, заст. голови, Ірина Нагірна, секретар, Олена Пундяк, орг. референтка, С. Барилка, скарбник, С. Кулик, 2-ий заст. голови і господарчий реф., Петро Сорочка, реф. ЮСУМ і головний виховник, Мих. Когут, булавний

ЮСУМ, Славка Куцаб, булавний писар. Організаційний стан Осередку: 280 членів, в тому 197 юнацтва, 55 дружинників і 28 сеньйорів. Дружинники працюють у трьох Дружинах: культурники — 17 осіб, відповідальний є Петро Цькуй, господарники — 19, відповідальний Василь Бутренко, виховники — 19, відповідальний Петро Сорока. Сеньйори творять окрему розбудови Оселі, куди належать 28 осіб. Добре налагоджений збут сумівських видань (150 «Крилатих» і 45 «Авангарду»), якими займається невтомний кольпортер Я. Кутний. В Рідній Школі навчається 500 дітей. Пласт нараховує 97 новачтва і 114 юнацтва. При СУМ існує драматична група, балет і оркестра. Занотовую поспішно всі ці дані, а в серці радію, що знаходжуся серед гущі одного з найбільш репрезентативних і працьовитих наших Осередків. Вітаю з успіхами й досягненнями та захожую до ще більш послідовної й відданої праці. Це тим більше, що СУМ тут знаходить підтримку з боку наших педагогів і загалу громадянства. Між виховниками-інструкторами знайомлюсь з почесним членом СУМ в Австралії — проф. В. Олійником і його дружиною, активною сумівською діачкою.

Доповідь була сприйнята з великим зацікавленням і жвавою дискусією. Так і видно, що виховні проблеми в цьому Осередку є «хлібом насущним» і байдужих немає.

«Не забудьте спом'янути...»

В суботу йдемо на місцевий цвинтар, де поховані двоє молодих сумівців, Оріся Місько і Юрій Сорока, що згинули тому два роки в автовій катастрофі. Віддаємо шану пам'яті цих, двоє молодих ідейних одиниць, що, не побравшись за життя, лягли в спільну домовину, злучені навіки. Осінній лист встеляє густо доріжки й могили та молитовно шарудить жаль за недостижною молодістю. Сьогодні тут, напередодні провідної неділі, відправляються нагробні Парастаси. Лине жалібно «вічна пам'ять». Їх тут є вже більше, могил наших ізгоїв, що знайшли вічний спочинок у цій країні, далеко від України...

(Далі на стор. 175)

Лемківщина — ооясана срібним Сяном

О. Воливець

Кожний народ, а також часто й окремі племена, мають свою улюблену річку, про яку складають легенди і пісні і яка є для них чимсь близьким, зв'язаним з історією їх країни, міста, села в якому вони народжувались і виростали.

Те чим для гуцулів є ріка Черемош, для закарпатців Тиса, тим для лемків*) єлюбимий і оспіваний в піснях Сян.

Сян, найбільша річка Лемківщини, над якою розташувались прастарі людські оселі і міста, витікає з карпатських гір, по яких стікають більші і менші гірські потоки. Річка ця має своє джерело на висоті 800 метрів і тече через Лемківщину глибоко вирізьбленими долинами, часто прориваючись через гірські хребти і змінюючи свою течію.

Надсянські оселі розміщені на характеристичних для цього краю річкових терасах. Від непам'ятних часів річка Сян відіграла велику роль в заселенні усїєї західньої Лемківщини. Насе-

*) Назва «лемки» і «Лемківщина», як пише в своїй цїнній книзі проф. Степан Шах («Між Сяном і Дунайцем», В-во «Християнський голос», Мюнхен 1960), не є первісною, ані історичною назвою. Її накиннули цїй, найдалше на захід висуненій, вітці українського народу, поляки, а згодом й наші інтелїгенти, задля уживання ними слова «лем». Історично називали себе мешканці краю між Сяном і Дунайцем «русинами», чи «українцями», так само, як інші південно-західні українські племена.

Сьогодні, одначе, ця назва прийнялася, і в поточній мові, і в науці. Щойно насильне винищення поляками української людности Лемківщини в 1945-48 рр. поставило під загрозу зникнення цієї назви, як також і всього українського племені лемків. Поляки намагаються навіть «науково» доказати, що в Лемківщині жили колись польські племена, які були українізовані нашими князями Ростиславичами. Але якщо б це була правда, то чому ж поляки не змогли «відукраїнізувати» лемків на протязі 600 років (так довго панували над Лемківщиною польські окупанти!)?

Українські історики не сумніваються в тому, що Лемківщина належала вже в перших столїттях до могутньої слов'янської держави антїв, тобто предків українців. Також пізніше за княжих часів Лемківщина була частиною Перемиського князівства, а в час великого зриву Богдана Хмельницького козацькі емісари почувалися в Бескидах, як в себе вдома.

лення напливало з півночі на південь, оволодіваючи долинами лівих і правих притоків і псуваючись в нетрі великих пуц. Від найдавніших часів долиною Сяну проходили також торговельні

Церква Покрови Пресв. Богородиці в Рихвальді, повіт Горлиці, побудована в 1653 р., відновлена в 1849 році

шляхи, про що свідчать знахідки з періоду бронзи, римських часів, а також арабські монети. Головним осередком, з якого виливалися хвилі поселенців-колонізаторів пуцанських теренів, були землі Перемишлянщини і Сяноччини. Вже в ранньому середньо-

віччі виникли над середньою течією Сяну понад 20 городищ, численні села і оселі.

Характер країни, по якій протікає Сян, можна поділити на три окремі фізико-географічні зони: високогірську від джерел річки,

Церква в селі Дусівці коло Радимна, пов. Перемишль, збудована в 1661 році, розібрана поляками в 1954 році

яка бере свій початок за селом Сянки і на півдні попоєнюючись численними потоками і струмками проходить вузькою дикою, але дуже мальовничою долиною до села Райське. Протискаючись крізь гірські ущелини, через гірський край, покритий пуццями

(де висота гір досягає в середньому 1 000 м.), річка підходить під самі стрімкі і високі скелі гірського, лісистого ланцюга — Одриду, з середньою висотою 700-800 м. З лівого боку здіймаються гірські полонини, як Вусковське бедро, Полонина Царинська і Витлинська. Ці гори поросли лісами, переважно буковими і смерковими, а через глибокі їх долини з дикими, крутими узбіччями з шумом несуть до Сяну свої води потоки: Волосатий, Насічанський, Дверник, Гульський і багато менших струмочків. Течія Сяну тут швидка, а прориваючись через камінні хребти творить тут Сян невисокі, дуже мальовничі пороги, а часом тихі «бела». Землям цієї вузької долини завжди загрожують несподівані повені.

Тяжке і небезпечне було життя перших лемківських поселенців серед глухої карпатської пущі. Під невеличкі поля треба було викорчовувати старий ліс. Сян, чи то на провесні, чи по великих зливах, зносить посіви і навіть цілі села. Рятуючи людей від голоду той же самий Сян приходив з допомогою, несучи в своїх водах велику кількість таких риб, як пструги, пестряки, лососі, а навіть осетри. Величезні пущі були повні звірів оленів, кіз, ведмедів, вовків, лисиць, бурсуків, на які легко наставляв свої сільця. Головним заняттям було розведення скота. Тваринництво давало людям вовну для сукна, хутра, шкіри на «морщаци» і м'ясо для прожиття. Над гірськими потоками виникали сукновальні, де сукно топили в ступах (с. Ступосяни).

Хижа або хата і господарські будинки лемків побудовані з грубого тесаного дерева. Крім будівель, що знаходилися в селі, високо в горах були ще побудовані будівлі — хижі і буди для худоби. Окрему галузь лемківського будівництва становлять їх дерев'яні церкви, що на тлі смерекових лісів і гір творять цілісну гармонійну картину.

На північ від села Райського красвид значно міняється, долина Сяну поширюється, мандри річки стають більш лагідними, околиця залюднена густіше, села простягаються вздовж берегів річки.

Поселення в цій полосі є старіше, бо сягає раннього середньовіччя. Часто трапляються старі городища — в Городку, Монастирку, Бахльовій, Мичківцях, Сяноці, Гочві. Карпатська пуща значно трудніша, гірські висоти значно тут нижчі і лагідніші, позбавлені дикою первісного характеру.

За селом Райське Сян робить велику петлю, протікаючи під урвищами високого берега, доходячи до села Хревету, потім завертає на північ, доходить до с. Соліни, приймаючи з лівого боку велику гірську річку — Солинку. Зміцнений водами Солинки пропливає недалеко найвищої тут височини Явір і, міняючи свою течію в північно-західному напрямку, доходить до дуже старої оселі — Мичковець, яка існувала тут ще на початку XV віку.

На північ від с. Мичковець Сян вигинаючись біля с. Звірина,

обмиває з півдня гірську околицю Діброву та прямує знову і доходить до містечка Ліська. Невеличка стара оселя розташувалась над стрімким берегом Сяну. Археологічні дослідження і знахідки дозволяють припускати, що ця оселя виникла до XIV в. і отримала свою назву від лісної околиці. Віддавна було в Ліську дві церкви, костел і синагога, а над Сяном зноситься ще й тепер оборонний замок. В XVI в. Ст. Стадницький збудував тут «кальвінський збір» і видав попові Василеві і його потомкам грамоту, в якій обдарував їх маєтками в м. Ліську і в околицях, віддаючи їм доходи з двох ліських церков.

Герб міста Перемишль

Від Ліська Сян стає судноплавним тільки при високому стані води. Протікаючи на північ через Загір'я, де приймає річку Ослабу, Сян входить в досить широку долину, ступаючи кам'янистим дном до лемківської столиці Сянока. Стара це оселя, перша історична вістка в літописах фігурує під 1151 роком, коли при владі стояв посадник перемиського князя. На високому скелястому березі Сяну з X віку зносився город, що був у ті часи столицею Лемківщини. Через Сянік проходив у ранньому середньовіччі великий шлях на Мадярщину. В XVI в. на старому сяніцькому городищі був побудований оборонний замок в стилі ренесансу, який зберігся до наших днів і в якому тепер міститься історичний музей, широко відомий своїми збірками старих лемківських ікон і етнографічними збірками. Місто Сянок, відоме своїми му-

зсями і гарними околицями стало тепер головним осередком туристичного руху.

Від Сяноку річка Сян несе свої води на північ і недоходячи до Межибороддя, тече тут мальовничими гірськими ущелинами, змінює свій напрямок на північно-східний, минає села Дубини, Траву Соляну і стару оселю Мригород. Про це старе завмираюче містечко, яке часто заливали води Сяну, збереглась серед місцевого населення легенда, згідно з якою перші доми привесли сюди води Сяну. В містечку була колись мурована церква XV віку, а місцеве населення займалось переважно гончарством.

На північ від Мригороду Сян тече під стрімким високим берегом, порозтинаним глибокими ярами; долина річки тут значно звужується і тільки під селами Уличем і Доброю значно поширю-

Будинок кол. Української державної гімназії в Перемишлі

ється. Село Улич є дуже старою оселею, яка існувала тут ще до 1373 року.

Серед істориків існує припущення, що с. Улич, в якому на високій горі залишилися сліди городища, був zaloжений людьми з племені уличів, що під тиском степовиків залишили свою землю, переселючись в гірську околицю над Сяном. В 1694 р. існував тут православний оборонний монастир, а околиця була покрита великими смерековими і дубовими лісами. На високій горі над Сяном стоїть ще й тепер стара дерев'яна церква, оточена кам'яною стіною. Сян, до речі, тільки від с. Улича стає судноплавним. В давнину уличани займалися будовою «комяг» (великих човнів), на яких відправляли ввиз по Сяні аж до Висли галицьку сіль.

(Далі на стор. 230)

Н а К н и ї в !

Переді мною книжка — спогади д-ра Романа Дашкевича п. н. «Артилерія Січових Стрільців у боротьбі за Золоті Київські Ворота». Зручний формат, на доброму папері, добре обдумана обкладинка, де без зайвих слів вибивається заголовок, який містить в собі пройдений тяжкий шлях «Огня й крові» одної маленької частини українського війська «ЗА ЗДОБУТТЯ КИЇВСЬКИХ ЗОЛОТИХ ВОРИТ».

Зміст книжки цікавий та корисний для ширшого українського громадянства у вільному світі, а в першу чергу для нашої молоді, яка не завжди мала можливість ближче познайомитись з нашим славним минулим. Простий вояцький стиль автора захоплює читача та в нап'яттю провадить по через колючі терня української нової історії...

Проста, щира мова автора ясно розповідає нам свої спогади про організацію, бойову діяльність та кінець Української Бригади Артилерії УСС-ів, фіксуючи багато цікавих, до сьогодні не знаних моментів з історії військових формацій Української Народньої Республіки.

Всі події автор описує без жадних прикрас та зайвих декораций. Всі факти творять собою одну нероздільну цілість та полонять читача, який автоматично включається в автора думки і разом з ним переживає щасливі і трагічні моменти визвольної боротьби.

Читаючи сторінки цієї книжки та переживаючи її зміст, мені прикро робиться за себе, за нас, що ми так мало присвячуємо уваги подіям наших визвольних днів. Як скоро ми призабули тих, які, майже дітьми молодими, добровільно пішли вибороти для нас Україну. Чому така велика апатія до цієї горстки наших героїв, а навіть деяких лицарів «Залізного Хреста»? Яка цьому причина? Адже ж ряди їх з кожним днем рідшають. І чи залишаться в нас пам'ять про них, як відійде від нас останній з українських спартанців?

Хіба героїчність нашої молоді під Крутами, під Базаром, під Бродами, в бункерах українських пралісів є менше героїчна, як «Щурів Тобруку», чи дешевого Джамс Бонда? Адже ж це наші безконечні «Трипілля», які кладуть підвалини нації, за які ми ніколи не сміємо забувати. І коли дійсно це нам тяжко дається збагнути, тоді пригляньмося другим національним трупам і вони покажуть нам, як належить розуміти наших вєтеранів, а тим більше героїв визвольної боротьби.

Юрій Денисенко

Виключно для Подруг

Образ сумівки

(Інтерв'ю)

Нас цікавило знати які прикмети в очах юнаків, старших сумівців та не сумівців повинні відзначати сумівку в суспільному житті. Тому з повищим питанням ми підійшли до чотирьох осіб різного віку та з інших кіл життя. На наше питання ми одержали наступні відповіді:

17-літній школяр-сумівець — вважає, що сумівка повинна бути свідомою україночкою, мати добре ставлення до своїх друзів і подруг незалежно від цього, чи вони є членами СУМ, чи ні. Вона не повинна уважати, що сама приналежність до СУМ дає їй тим самим право вважати себе за щось краще. Своє перебування серед чужинецької молоді вона повинна використовувати для поширення української національної думки.

21-літній сумівець, який вже працює, ставить наступні вимоги: Сумівка повинна бути національно свідомою та вміти добре дискутувати, головню на політичні теми. Вона повинна мати однакове ставлення до всіх своїх друзів і подруг. За особливе відзначення сумівки він вважає її добрий приклад та взірцеву поведінку, що повинні віддзеркалювати її серед молоді, як української так і чужинецької. В чужинецькому крузі вона повинна відігравати роллю української пропагандистки та знаходити вірних прихильників для України.

В очах 25-літнього студента, який не належить до жодної молодечої організації, сумівка мусить бути перш за все національно свідомою, мати добре знання української проблематики і підпорядковувати свої власні ідеї спільним ідеям визволення Батьківщини. В чужинецькому світі від неї вимагає гідної репрезентації українства.

50-літній редактор — прихильник СУМ вважає, що передумовою праці сумівки серед її ровесників (-ць), як українців, так і чужинців, це в першу чергу її національна свідомість, підставове знання українознавства та постійне бажання допомогти українському народові в боротьбі за його самостійність і державність. Добрий приклад в плеканню характеру української дівчини, вперте поглиблення її знання, здобування симпатії для державницької ідеї, яка є засадничою ідеєю СУМ, це є те, що сумівка повинна

давати своєму оточенню і що повинна здобути українській справі нових працівників та визнавців. Такий же добрий приклад любови до рідного, в парі з освідомлюючою, інформативною, але ніколи настирливою акцією серед своїх товаришів (-шок), може здобути в колі чужинців їх прихильність для України, на яку вони будуть не тільки прихильно дивитися, але якої визвольну боротьбу вони будуть розуміти і, де зможуть, підтримувати та її пропагувати, а рівночасно обороняти перед ворожою пропагандою.

Гарна постава

Як ти стоїш, як ти сидиш, як ти поводишся...! Як часто звертають нашу увагу на ці речі. І вислід який? — На жаль, не завжди добрий. Нам треба лиш поглянути на наші знімки, для яких ми так стараємось тримати гарну поставу. Ця постава не все відповідна: голова похилена вниз, плечі згорблені, руки десь теляпаються позаді і т. п. — Ні! Модельки, яких ми так стараємось наслідувати, цього не роблять. Навіть найславніші модельки не були вроджені з даром правильної постави — вони цього навчилися. І тому, ми також мусимо навчитись як правильно стояти без вигляду дерев'яного солдата, як ходити гарно, як грандіозно з авта вилізати, як сидіти і т. д.

Той, хто тримає добру поставу, не тільки виглядає гарнішим, але також почуває себе здоровішим; хто просто і правильно сидить, не втомлюється так скоро на шкільній лавці, чи кріслі, і уникає різних хворіб (головно згорблення). Хто правильно ходить, той може довше ходити без того, щоб його боліли ноги; хто при їдженню правильно сидить, з кращим смаком його споживає.

Тут хочемо навести вам пару прикладів правильної постави.

Подумайте, чи ви вилізаєте з авта так, як наша Марина, що її бачите тут? Надіємось, що ні. Як ми це повинні правильно робити? Коли авто зупиниться, треба пару секунд почекати. Наші ноги повинні бути при купі, п'яти на землі, щоб задержати рівновагу. Тоді одною рукою відчиняємо двері, якщо їх ніхто нам не відчинить, відтак повертаємось тілом на 90 градусів, так щоб ми були повернені в сторону дверей. Тепер можемо без труднощів вилізати з авта як молода принцеса.

Наша Гала-Бала завжди спішиться, але своїм швидким ходом і згорбленими плечима, вона ніколи не може далеко зайти, бо скоро втомлюється. Масивні кроки, згорблені плечі, «теліпаючі» руки, — є все, тільки не краса. Тому за кожен цінну нам треба цього уникати. Гала-Бала повинна свою голову тримати просто, плечі взад, кроки її повинні бути невеликі, рівні, коліна чуть-чуть не доторкатися.

Як можна пізнати, чи ми правильно сидимо? — тим, що ми можемо довго сидіти і не будемо змучені. Не є правильно крутитися на самім краю крісла, чи розлягатися, розкидаючи свої руки й ноги по цілім кріслі. Ми повинні на кріслі сидіти просто, плечі легко сперті на задне поруччя, а ціла наша вага повинна бути сперта там, де їй належить — на сидженю. Тримати коліна ми повинні вкупі, п'яти рівно на підлозі. Хоч ми це часто бачимо, не є гарно, коли дівчина, чи жінка перехрещує свої коліна. Якщо ми мусимо це робити, уважаймо, щоб наша спідничка не посунулася занадто дотори. Коли бажаємо, можемо перехрестити стопи, але пам'ятаймо, щоб наші коліна повинні далі бути вкупі.

Яка постава при їдженню? Погляньте на нашу Параску... Яка ж вона голодна, але як вона сидить! Звону тут тулуб тримаймо просто, ноги під столом, ніколи схрещені, руки ніколи не повинні лежати на столі. Пам'ятаймо, що ми ніколи не схилиємо голови до страви; ложку, чи виделці підносимо до уст, ніколи навпаки.

Як бачимо, найголовнішим предметом гарної постави це тримання просто голови. Ви напевно завважили, як імпозантно виглядає жінка, коли вона голову тримає рівно. Це не є тяжко, нам треба до цього привикнути. Якщо ми раз на день, кожного дня, походимо по кімнаті з грубшою книжкою на голові, ми скоро призвичаємось тримати нашу голову прямо.

Ми переважно сідаємо на крісло чи фотель, коли змучені. І часто буває, що нас з того фотеля зганяють, або так засядемося, що нам важко встати. І тому далі втомлені встаємо якнебудь, так як наша Катеринка. Як ми повинні з крісла вставати? Ми кладемо одну ногу перед другою рівно на підлозі, відтак піднімаємось легко з крісла, спираючи всю вагу на тій нозі, що ближче крісла. Пам'ятаймо при цьому, що голову мусимо тримати просто.

Подала Марія Гавришко

Обов'язок і сумління

Петро Кізко

— Тс-с! — мати приклала до уст пальця й широкими очима подивилася на батька. — Марійка йде. Ми не повинні нічого при ній про це казати...

Батько повагом звівся з-за столу й пішов відчиняти Марійці двері.

Вона ввійшла до хати повагом, немов доросла. Зирнула спід лоба круглими синіми оченятами на батьків і, ніби соромлячись чогось, опустила голову, несміливо підійшла до столу.

— Можна вечеряти? — спитала матір, сідаючи за стіл.

Батько відповів за матір із синею, зачинивши за Марійкою двері.

— А чому ж не можна? Сідай, їж, бери он там черешні на закуску.

«Черешні на закуску», — подумала Марійка. — «Це каже батько... Добрий, любий мій татусь...»

У Марійки заблищали сльозинки в очах, як дві зірки в небі. Їй знову стало чомусь жаль і боляче. Вона ламала в маленьких рученятах хліб, черпала ложкою смачну курячу юшку, а їй та добра страва не йшла до рота. Марійка ледве стримувала своє хвилювання, вона, здавалося, кожної миті готова була вибухнути голосним плачем.

Мати поклала руку на біляву Марійчину голівку.

— Ну, чого ж ти знову, доню? .. Чого ти завжди така сумна й незадоволена нічим? Адже ж ми для тебе робимо все-все, щоб тобі було гарно й легко жити? Он тато знову книжок купив, і нові ноти до фортепіяна, щоб ти вчилася — колись великою людиною будеш.

А в Марійки ще більше серце зацеміло. «Ми для тебе робимо все-все», — повторила материні слова в думках та й кинула ложку й хліб, схопилася з-за столу й побігла до своєї кімнати. А там упала на ліжку й дала волю сльозам — плакала дуже, довго і страшно, аж мати і батько злякалися того плачу. Кинулися обоє до неї, припали, як птахи до пташеняти, питали-випитували, що їй є, чи не занедужала часом...

— Ні, ні, — лепетала крізь плач Марійка. — В мене нічого не болить, я цілком здорова, мої дорогі, любі мамусенько й татусю. В мене тільки душа чомусь так щемить, і голова крутиться... Але це пройде. Я знаю, що це повинно пройти.

За якусь хвилину Марійка заснула, й батьки полегшено зітхнули. Для кожної людини сон, а особливо для дитини — це найкращий лік і здоров'я.

А потім мати й батько знову сиділи за столом і балакали про Марійку.

— Може б ти до лікаря сходив, порозмовляв, порадився. Мені здається, що наша Марійка таки нездорова. Тижнями вона ходить сумна й невесела, завжди зажурена така. А найгірше — нічого не каже, що її болить, яка тому причина.

— Лікар тут не допоможе, — озвався батько. — Я так думаю, що це якісь дитячі примхи. Просто їй щось не везе, вона чимось у житті незадоволена, розчарована...

— Але чим?

Мати дивилася на батька таким поглядом, ніби з його відповіддю мало прийти спасіння і для Марійки, і для них. Аж тут у коридорі задріботіли дитячі кроки й у дверях почувся гучний протяжний дзвінок. О, це вже Пет-

рик — Марійчин братік. Мати й батько вже по дріботинні його ніг і дзвінку впізнавали, що це він. На відміну від Марійки, Петрик завжди був веселий, бадьорий, рухливий і життєрадісний. Він був утіхою й розрадою батьків, і коли тепер вони зачули його хід — обрадувалися й майже обое кинулись назустріч синові.

— Мамо! Тату! Напі знову виграли! Знову! — П'ять — нуль! — защебетав Петрусь, увесь збуджений цією новинкою.

Петрусь, хоч йому було всього дванадцять років, був завзятим спортсменом, грав у шкільній футбольній дружині, брав участь у багатьох спортивних змаганнях. Був він теж послушним і дисциплінованим у родині, ніколи не відмовився від жадного батькового чи материного доручення, завжди допомагав батькові в його хатній господарській праці. Любив Петрусь маму й тата, як найдорожчих у світі людей, і свою старшу сестричку Марійку любив понад усе на світі. Тільки часто дивувався й огричувався Петрусь, чому Марійка така сумна.

— Марійка вже вдома? — запитав Петрусь.

— Спить.

— Знову плакала?

Батьки щиро засміялися з Петрусевого запитання.

— А ти звідки знаєш?

— Я її вже знаю — вона як не плаче, то стане перед вікном і дивиться годинами в небо, наче на тім небі у футбол грають...

Батько знову засміявся, пригорнув сина до себе, по-батьківськи й по-дружньому, мовляв: «От з такого справжній муж виросте!» А потім по-серйозному, діловито запитав Петруся:

— Слухай, сину. Ти вже не малий. Дванадцять років прожив, скільки вже м'ячів у чужі ворота позабивав, найвищі бар'єри в стрибках береш і найдовщі віддали в перегонах долаєш... А чи не міг би нам із матір'ю взяти от-такий бар'єр, як привернути нашу дочку, а твою сестричку, до радості й повного задоволення життям?

Петрусь подивився в батькові очі з неприхованою гордістю. «Дивись, про що зі мною батько говорить! — подумав. — Як у Сократа поради питає. Ге, та це ж знаменито, Петре!»

Радости хлопцеві не було краю. Він обійняв батька й міцно поцілував. Мати аж сльозу радости з очей змагнула — така в неї в цю мить була потіха й піднесення душі материнської.

Потім Петрусь цілком серйозно, майже по-дорослому, відповів:

— А чому ж ні? Спробую. Я побалакаю сам із Марійкою. Добре?

— Добре, сину, добре. Може, вона тобі, як братові, скорше про все признається, ніж нам. Розпитай її гарненько, що і як. Сам Бог тобі за це відплатить, сину.

Тої ночі вся Петрусева родина спала міцним солодким сном, тільки Марійка іноді ві сні здригалася...

*

Другого дня було свято. Батько й діти ще були в ліжку, а мати вже поралася біля печі — варила їсти. Петрик прокинувся першим від Марійки. Устав, умився, почистив зуби, гарно причісався, кинув поглядом на себе в дзеркало й усміхнувся. Гарно як на світі! — подумав. — Як шануєш себе, то й тебе шанують.

А потім словажнів, обличчя стало серйозне. Він же сьогодні повинен виконати великий обов'язок: «навернути» сестричку на «путь праведний». З цією думкою він підійшов до дверей Марійчиної кімнати й застукав.

— Ти ще спиш, Марійко.

— Ні, можеш увіходити. Я вже виспалась.

Петрик почав із сестричкою мову. Почав здалека, збоків, мовляв, сяк і так, ти, Марійко, завжди чомусь сумна і невесела, завдаєш болю сама собі й батькам. Чому? Чому — скажи? Аджеж ти напевно про це знаєш, бо ніхто краще за іншого не може знати, як людина сама за себе.

Марійка спочатку зітхала, охкала, то зводила, то опускала очі, а тоді, дивлячись прямо в обличчя братікові, сказала:

— Я була нечемна і фальшива перед мамою і татом. Я була погана... Я...

В неї знову забриніли сльози.

Петрик заспокоїв, сказавши по-філософському:

— Ліпше рану загоїти спочатку, ніж її запускати.

Марійка хоч до ладу й не втямила, що сказав Петрик, вела далі:

— Знаєш, Петре, я завжди казала батькам неправду...

— Неправду? — ніби настрашився Петрик. — А тож чому?

— Не знаю... Я завжди обманювала маму. Коли вона казала мені щось зробити, я відмовлялася, що маю вчити шкільні завдання, а насправді нічого не робила, тільки на вулицю бігала... Я ніколи не виконувала свого обов'язку ні перед школою, ні перед батьками, і тому мене гризло сумління... В мене була нечиста совість. І я потім збагнула: найгірше, що може бути для людини, це не мати чистого сумління... Це мучить тебе, болить, пече...

— Марійко! Дорога моя сестричко! — схопився Петрик з крісла на ноги, підбіг до неї, обійняв і розцілував. Марійка була збентежена: за що він так її пестить? За нечисте сумління, за невиконання обов'язку?

Петрик наче вгадав її думки й знову повторив:

— Рану можна загоїти... Рану можна загоїти... Якщо вона не розрослася. Це добре, як це добре, Марійко, що ти мені сказала, призналася.

— Я батькам боялась, вірніше — соромилася про це признатися.

— То нічого... То добре, що ти бодай мені сказала. А тепер... Тепер ти будеш інакшою, правда?

Петрик дивився сестричці в очі, наче перед ним стояв щойно відкритий новий світ, дотепер дивний і загадковий.

Так. Перед Петриком і його батьками відтоді справді настав новий світ. Гарний, прекрасний, радісно-веселий. Бо відтоді Марійка стала такою, яким був Петрик: чесною, обов'язковою, послушною дитиною. І мала вона чисту совість і чисте сумління. І завжди відкритими, ясними очима дивилася в батькові й материні очі. А батько й мати пригорнули Петрика й Марійку й тішилися ними:

— Ох, ви діти, наші діти! Якби ж то ви ціле життя були такими: щирими та працьовитими! А як буде з вами щирість і працьовитість, то й серця ваші будуть завжди радісні й щасливі!

— Будемо! Будемо! — тату й мамо! — відповідали Марійка і Петрик і бралися за свій обов'язок.

Щоб було сумління чисте!

Щоб жити було легко!

З таборової творчости:

С П О М И Н

Соняшне літо до нас загостило,
Сонечко сяє, світить так мило,
Розквітають квіти, сади зеленіють,
Пташки бистрокрилі співають, радіють,

В нашій Тарасівці гамір та гомін,
Збудився у серці чарівний спомин:
Минулорічний табір, співи забави —
Скоро ті тижні і дні там минали!

Ми знову зустрілись тут у природі —
Юні і сильні, у братерській згоді,
Щоб знову час гарно провести
Спомин чарівний додому привезти.

Маруся Юрків

(Чотова чоти ім. Олени Теліги)

О с в і т а

Нині говориться багато про освіту. Особливо в академічних кругах. Оплакується недостатнє знання багатьох людей, шукається за дорогами, які могли б вивести людство з теперішньої освітньої катастрофи та висловлюється сумніви, чи школи ще є спроможні сповнити свої завдання. В основі таких міркувань часто стоїть перед нами ідеал «освіченого», як ми його знаємо з давніх часів: людина, яка розуміється не тільки на всіх питаннях його життя, але також на тих ділянках, які належать конечно до її спеціального фахового знання.

Ідеальний тип освіченої людини колишніх часів — універсально вчена особа, яка по можливості опанувала всі ділянки знання. Такий тип універсально вченого нині не може існувати. Кожний фах є спеціалізований та розділений на так багато ділянок, що навіть по довгорічних студіях можна присвоїти собі лише маленьку кількість знання.

Але чи істота освіти це тільки максимум фахового знання?

Тому виринає питання: що є в прямому значенні освіта?

Часто трапляємо на широко розповсюджений погляд, що освіта, це справа щирої постави та чесного погляду, доброго ставлення до ближнього. В тім випадку охоче говорять про — «освіту серця» — про вироблення доброї та порядної людини. Тут треба признати, що ці моменти також належать до освіти, але вони не вистачають для опису того, що називаємо академічною освітою. Кожна людина мусить присвоїти собі якісь ідеальні прабрази, які можна би також назвати чеснотами. Важливим фактором при цьому є вплив оточення — виховання батьками та вплив товаришів.

Але яку освіту ми остаточно шукаємо в гімназіях та університетах? Без сумніву до поняття освіти належить також «універсальність», що згадано вище. Універсальне знання розуміємо як доказ універсальної освіти. При допомозі такого знання людина є спроможна створити собі світогляд. Це слово показує дуже виразно, що освіта хоче осягнути: той, хто має певний світогляд, знає, як має ставитися до завдань життя, та як має клясифікувати виринаючі проблеми.

Утруднення для сьогоднішньої людини полягають в тім, що вона в багатьох справах та обставинах взагалі не є інформована або тільки в невивистачаючій мірі. Тому для такої людини оцінка

тих обставин є неможлива. В тому полягають великі недостатки сучасної людини. Коли вона себе спитається, чи її вчинки є правильні, чи неправильні, вона кінець кінцем не знайде жадної відповіді.

Помимо всього не можна висувати твердження, що існування дійсно освічених людей є неможливе. Бувають і нині освічені люди, однак тільки під тою умовою, що така людина усвідомляє собі факт, що вона є ознайомленою з багатьома ділянками життя. Вона мусить піддати себе критиці.

Дійсно освічений є тільки той, хто має бажання та готовість дати виправляти себе реальністю.

Богдан Шунер

Олександр Капітанчик

Люблю я тебе, Україно...

Люблю я тебе, Україно...

Яка б моя доля тяжка не була,
Якими б шляхами мене не вела —
Люблю я тебе, Україно.

Люблю я тебе, Україно...

З якою б в житті я не стрінувся білою
Думками я буду завжди із тобою —
Люблю я тебе, Україно.

Люблю я тебе, Україно...

Люблю твою вдачу, живую красу.
Що їх на край світа чужого несу —
Люблю я тебе, Україно.

Люблю я тебе, Україно...

Люблю до безтями вітчизну мою,
Для неї всі сили і серце даю —
Люблю я тебе, Україно.

Люблю я тебе, Україно...

Чи вслухавшись в музу дзвінкої струни,
Чи в подих холодний німої труни —
Люблю я тебе, Україно.

7. 7. 57

В широкій сумівській сім'ї

(Див. початок на стор. 149)

В своїй хаті «своя правда» і можливість дії

Перед нами простелився шлях з Мельборну до Джілонгу, що віддалені один від одного на яку годину їзди автотом. Там сьогодні небуденне свято — відкриття першого сумівського Дому в Австралії. Ми вже в названій місцевості, але ніхто не знає докладно адреси. Розглядаємось і запримічуємо в далині, на право, бані української церкви. І справді стоять поруч себе: Церква і Дім, обидве тільки що збудовані, свіжі. Сумівське гасло-ідеал — «Бог і Україна» знайшов тут завершення в щасливій синтезі, що промовляє кожному без слів. Десь з'являється перед нами рухливий молодий голова Осередку СУМ д. Франко Веприк і ознайомлює нас з програмою. Появляється також отець парох Дмитро Качмар. Знайомимось і по кількох словах знаходимо спільних знайомих; отець парох є шкільним товаришем о. дек. Г. Фуканчика з Бельгії. Подивляю новозбудовану церкву, що в середині ще не викінчена, але вже споряджена для відправлення Богослужби. Після молебня до Пречистої Діви відбувається обхід довкруги Дому з посвяченням, церемонія відкриття з перетинанням стяжки (мені припала честь символічного відкриття Дому), посвячення всередині і за обильно накритими столами за бракло місць, щоб помістити своїх і прибулих гостей.

Зі звіту голови Осередку довідуюсь, що Осередок нараховує 39 членів, в тому 21 юнацтва. Діє також Пласт. Є дві рідні школи з 56 дітьми. Всього понад 1000 українців. Будова Дому абсорбувала багато зусиль і коштувала поважну суму гроша. Все ж таки не бракувало ні ентузіазму, ні рук до праці, ні жертвенности. До покриття коштів будови залишилося ще 350 фунтів стерлінгів.

З приємністю знайомлюся з горсткою сумівського активу. Ось вони: С. Михайляк, заст. голови, Роман Дума, секретар, Надія Шаравара, референтка ЮСУМ, Мих. Шаравара, орг. референт, П. Крупа, господарчий, Володимир Лесик, скарбник, Мих. Гнатишин, культ-освітній референт.

В короткій мистецькій програмі Осередок дав показ своїх вмілостей у деклямаціях і танцях. Програму збагатив сусідній Осередок Мельборн своєю танцювальною групою й оркестрою під керівництвом інж. Я. Булки. Від Осередку Мельборн присутніх вітав д. Лисенко, підкреслюючи жертвовність і посвяту сумівців Джілонгу та підтримку з боку громадянства. Я рівно ж не щадив слів похвали й заохоти. Сумівці Джілонгу своєю поставою довели, що навіть при малій кількості можна робити великі діла, коли є однозгідність і спільна воля діяти. Залишилося тільки побажати, щоб з цим самим завзяттям і послідовністю проходила в цьому новому Домі виховна і культурна праця над різьбленням душ українського покоління. На пам'ятку нашої зустрічі д. Ф. Веприк вручив мені зроблену з дерева самими сумівцями гарну світляну емблему СУМ.

Аделяйда прийняла нас квітами... і дискусією

«Нині тут, а завтра там!» Ці слова з мандрівної пісні чи не найкраще підходять до окреслення нашої приспішеної мандрівки. Вже в неділю вранці (2. 5. 65) ми були знову в дорозі літаком з Мельбурну до Аделяйди, найдалшого етапу наших відвідин. Ми були справді мило заскочені, коли на летовищі в Аделяйді зустріли цілу делегацію юних і старших сумівців з китицями квітів. Привітавшись, ми відразу подались на Богослуження в місцевій церкві, що пишалась тут, як і в інших місцевостях, своїм справді українським видом. Церква була виповнена по береги вірними, а проповідь священника була добре підготована і носила національно-виховний характер. При виході з церкви довелось ствердити, що світ таки дуже змалів, бо і тут я зустрів друга, якого вже понад 20 років не бачив. Друга Шевчика знаю ще з кацетних часів, а тепер він видний пластовий діяч. Він обіцяв прийти на доповідь.

Під час обіду в родині голови Осередку, Миколи Міська, можна було зорієнтуватися про стан Осередку. Є це, як твердив д. Чубатий, наймолодший Осередок в Австралії, бо постав два роки тому. За цей час зорганізовано 145 членів, в то-

му 92 юнацтва, 21 дружинників і 32 старших членів. Тут діє доволі сильний Пласт (150 членів), що спочатку сприйняв досить неприхильно постання СУМ, але відтак справи взаємовідносин наладнались. Веде нормальне навчання Рідна Школа, що охоплює 386 дітей. Є ще деяке число молоді, неохоплене виховними організаціями. Все громадське життя концентрується біля Народного Дому, де має відбутися сьогоднішня зустріч. Приємно було в міжчасі познайомитись з інж. Новосільським, який є тепер в службовій поїздки і тільки на

Осередок СУМ у Сідней в поході

кілька годин заскочив до Аделайди. Працює на відповідальному пості у великій металургійній компанії і тому відірваний від українського життя. Раніше разом з дружиною були активними сумівськими діячами і членами КУ СУМ.

Сумівський апель відбувся при численній участі юнацтва і дружинників. Можна було зазримити дисциплінованість і заінтересування сумівською проблематикою. Голова Осередку представив членів Управи: дд. Дяків Олекса — секретар, Кайкан Степан — організаційний реф., Маковійчук Віра — культ-освітній реф., Дацків Матвій — скарбник, Колісник

Іван — референт ЮСУМ, Курко Мирослава — реф. жіноцтва, член КУ — Володимир Катрук і диригент хору — др. Помажак Михайло.

Зустріч із громадянством, що заповнило залю, була оживлена і багата контрверсійними виступами в дискусії. Один з дискутантів, що був приготований на мій «політичний» виступ, висловив «приємне» розчарування, бо почув у доповіді фахове трактування виховних проблем. Інші виступи торкалися питань взаємовідносин Пласт-СУМ, а дехто ставив під знак запиту потребу існування аж двох молодечих організацій з подібними цілями. Були також натяки на потребу виховних «інновацій» замість культивування «старого». Дехто знову боронив тези про вищість раціонального над чуттєвим, як протиставлення моєї тези гармонійного поєднання розуму, чуття і волі, що у висліді дає зрівноважену й сильну індивідуальність.

Мене познайомлено в міжчасі з рядом місцевих громадських діячів: інж. Олесницьким, др. Ващишином, В. Пасічинським, Микитою, Цураком та ін. Виступом хору і виведенням чудових гагілок закінчено цю милу зустріч.

До пізньої ночі продовжувалась ще дискусія в домі голови Осередку, що запросив також своїх співробітників. Тут висловлювано турботи майбутнього української молоді, якій треба створювати якнайкращі умови для виховання і самовияву. Стверджено конечність набуття власної площі під Оселю. Заходи в цьому напрямі вже пороблені.

Відвідавши наступного дня ще знайомого з КУ Бельгії д. С. Ткачука і родину д. А. Чубатого, ми залишили Аделяйду з почуттям впевности, що праця тут піде нестримним руслом вперед. Гарантією для цього є творча атмосфера, дух змагання і хотіння служити справі виховання молодого українського покоління.

Останній тиждень в Австралії — Сідней

Я повертаюсь знову на свою попередню квартиру, як до себе додому. Треба було поладнати децю з кореспонденції на дальшу дорогу.

У вівторок вечером відбулося засідання Управи Осередку СУМ в Сіднею, присвячене нашій зустрічі. З обширних звітів голови Осередку д. Б. Гута довідуємось, що Осередок нараховує 308 членів, в тому 199 юнацтва, 40 дружинників і 69 сеньйорів. Пласт тут нараховує біля 250 членів. Була створена при православній церкві «Молода Громада» з 48 членами, але не розвинула своєї діяльності. Рідна школа має 6 научних пунктів і охоплює 216 дітей. Всіх українців є понад 5.000 душ. Для ведення виховної праці існує 14 роїв ЮСУМ, в яких працює 6 старших і 10 молодших виховників. Культурно-мистецька діяльність проходить в 4-ох самодіяльних групах: хор, балет, драм-гурток і оркестра. Для розгорнення повної діяльності не вистачає приміщень і тому Осередок рішився на побудову власного Дому Української Молоді.

З черги д. Б. Гут представив імпазантний склад Управи Осередку, що нараховує понад 20 осіб: дд. Т. Фіголь — заст. голови і мистецький керівник, Г. Панасюк — секретар, О. Мороз — організаційний реф., О. Коцко — скарбник, Юрій Менцінський — референт ЮСУМ, Є. Коцюмбас — спортовий референт, І. Боднар — господарчий. В секретаріаті Осередку допомагають дружинниці: Анна Процю, Стефанія Жук, Євгенія Пастух, а в фінансовій реферантурі: дд. С. Добровний, Ігор Гут і Мих. Долинюк. Раду виховників, до якої належать: Галина Шевчик, С. Смолинець, Соня Сушко і Оля Лютак, очолює проф. Р. Драган. Для справ будови ДУМ є окремий адміністративний Комітет з 12 членів. Осередок відбуває щорічні табори на власній площі з участю від 100 до 200 юнацтва. Сумівські видання: розходиться 110 примірників «Крилатих» і 45 примірників «Авангарду». Почитність за слаба.

Діяльність Осередку належить до багатограних і динамічних. Труднощі є у великому розпорошенні, браку відповідних людей до ширшого охоплення молоді і виховної праці та в байдужості частини батьків і громадянства. Існує деяка опозиція в громадських колах щодо будови Дому, мовляв, вже є Народний Дім. Відкритим залишається студентський відтинок, де існує Студентська Громада, що нараховує 40 членів на всіх приблизно 100 студентів сіднейського універ-

ситету. Покищо немає тут ні ТУСМ-у ні іншої ідеологічної студентської групи. Розв'язка цих усіх проблем може прийти тільки як вислід збільшених зусиль, посвяти одиниць і напруженої послідовної праці організованих клітин.

Я був мило вражений складом Управи Осередку, де побіч батьків зайняли пости їхні дорослі діти. Одних і других характеризує спільна молодеча постава, при чому досвід старших поєднується з динамізмом молодших. Чи не є це ідеальна розв'язка проблем «батьки і діти», чи «конфлікту поколінь»?! В такій обстановці «бунт молодих» виявляється зайвим, бо старші розуміють молодих, а молоді вміють оцінити працю й досвід старших. Цей момент міг би бути також предметом досвіду соціологів, що шукають розв'язки для такої проблеми. Осередок Сідней пнеться на вершини і з цього шляху не повинно його ніщо відвернути. Окрім признання і заохоти не знаходжу для тієї розгорнутої праці кращих слів оцінки.

Наступного дня погідної австралійської осені запросили мене п-во Борці на оглядини околиці, що я радо прийняв. Відвідани величезної греблі на гірській річці, звідки постачається питна вода для цілого Сіднею, дала мені уяву про те, якою дуже важливою справою для Австралії є постачання води, хоч вона лежить облита довкруги морем. Це є дійсно важлива проблема для країни, бо річок з придатною до вжитку водою є обмаль, а опади подекуди є дуже рідкі. Тому при кожній господарській фермі видніють викопані ями — збірники води для тварин.

Наша дорога проходила верхів'ями невисокого пасма гір через Кабрамату, поміж лісами і придорожніми віллами. Ці людські поселення вражали дивним пов'язанням модернізму з напівдикомою природою евкаліптів та сосни. Подекуди зустрічались дикі звітрілі скелі й туристичні заїзди. Так ми потрапили до однієї малої місцевості туристичного характеру і вступили до однієї харчової крамниці. Яке було моє глибоке здивування, коли за прилавком побачив я знаного мені ще з Європи колишнього старшину УПА. Він очевидно також був заскочений такою несподіваною візитом. «Тільки гора з

горою не зійдеться», каже українське прислів'я, бо людина може завжди на знайому людину наткнутися. І де ж того нашого брата немає?!

Вечором цього ж дня зібрались ми з членами КУ в домі д. Б. Гута, де при гостинному столі була змога поробити підсумки нашої, тобто з д. Чубатим, поїздки по Осередках СУМ в Австралії. Залишився невідвіданий тільки одинокий Осередок в Перт, Зах. Австралія, але віддаль понад 3.000 миль і брак часу не дозволили на ці відвідини. Балянс нашої поїздки задовільний, бо крім морального скріплення Осередків на збирали ми цілу низку цінних відомостей та устійнили «вічна-віч» організаційний стан і потреби Осередків СУМ в Австралії. При цьому звернено увагу на потребу інтенсивнішого охоплення організаційними рямками молодшого юнацтва, виховна праця з яким може одиноко принести бажані висліди на довший протяг часу. Я висловив свою вдячність друзям з Крайової Украви СУМ за запрошення і зусилля, які вони вклали на забезпечення мого прибуття і об'їздів. Вони знову ж висловлювали щиру вдячність за звеличання їхнього 1-го Здвигу СУМ і заакіалізування виховних проблем серед нашого громадянства та сумівського активу. На закінчення зроблено ряд конкретних висновків і рекомендацій для дальшої успішної праці СУМ в Австралії. Це був рівночасно прощальний вечір з КУ СУМ.

В четвер (6. 5. 65) припала ще зустріч з членством СУМ і громадянством Сіднею, що відбулася вечором у Народному Домі. Зустріч носила святочний характер і розпочалася сумівським апелем при наявності доброї сотні юнацтва і дружинників, одягнених в однострій і виструнчених в чотирукутнику. Враження з тієї зустрічі якнайкраці.

Після доповіді відбулася, як звичайно, дискусія, в якій порушено також місцеві проблеми й труднощі домашнього і сумівського виховання, шкільництва, побудови ДУМ тощо. Були також побажання, щоб ЦУ СУМ видавала більше приступно редагованої фахової виховної літератури. Мої знайомства поширилися ще на декілька особистостей з нашого громадського життя. Зокрема знайомство з проф. Р. Драганом, головою Ради Виховників СУМ, було інтересне, хоч і коротке.

Професор вже довгий час працює над виховними проблемами і багато вже зі своїх праць друкував на сторінках української преси та в сумівських виданнях. Вважає, що між нашими молодими студентами за мало є таких, що вибирають психологічно-педагогічні науки з метою працювати над вихованням української молоді. Без таких людей на довшу мету нам українського виховання не вдасться провадити.

Справу фінансування будови ДУМ зреферував д. Міщук, член будівничого Комітету і завзятий збірщик фондів. Збірка мала вже дати гарні висліди, однак ще недостатньо, щоб розпочинати на добре будову. Потрібно всього 100 000 фунтів стерлінгів. Зголошення ЦУ СУМ на фундатора ДУМ із вкладом 100 фунтів присутні прийняли з захопленням.

Передостанній вечір в п'ятницю зійшов на прощальному прийнятті в домі моїх симпатичних господарів. Зібралось тут біля двох десятків знайомих і друзів, щоб у свobodній неофіційній атмосфері та обміні думок затіснити наше знайомство і скріпити пов'язаність у нашій спільній ідеї та спільних змаганнях. Не зважаючи на мій відносно недовгий побут поміж нами була така сердечність і безпосередність, якби ми вже були знайомі з давніх літ. Ми усвідомляли собі важливість цього живого контакту, який з ідеї, з абстракції, творить реальну дійсність, споює міцними звенами спільні змагання й відкриває нові перспективи, нові джерела невикористовуваної енергії, нові проблески дальших змагань, дальших успіхів. Є це свого роду «культурний обмін», але в позитивному розумінні, без жодних задніх думок і хитрувань. Такий обмін духовими цінностями і досвідом може тільки принести загальну користь, поступ уперед. Ми прощались з упевненням, що духово ми нерозлучні, не зважаючи на велетенські простори і час, що нас можуть розділяти.

На остаточне прощання в суботу вечором ляв холодний пронизливий дощ, немов контраст до теплих, міцних стисків рук і гарячих побажань дальших успіхів у праці. Літак підносився чимраз вище вгору, а я думками залишився там внизу, поміж цими сердечними й рідними друзями й подругами, що з вірою в Бога і Україну трудяться на перелозі збереження української духовости на чужині. Щастя вам, Боже!

О. Коваль

Вишкільний табір СУМА

Елленвіл, Н. Й., США: В неділю 28-го серпня 1966 р. закінчився тут двотижневий Вишкільний Табір Впорядників 1-го і 2-го ступеня Юнацтва СУМА.

Це вже сьомий рік з черги збираються на цій Оселі, у підніжжі Кетцкельських гір, серед чудових краєвидів і мальовничої природи, що так нагадують нам старшим рідні підкарпатські околиці, сумівська молодь не на відпочинок, як це собі міг би хтось подумати, а щоб поглибити своє знання з тих ділянок, які є конечні для успішного ведення виховної праці з молодшим юнацтвом на місцях. І тому саме, що це не є звичайний відпочинковий табір, а вишкільний з інтенсивною програмою, в якому цілий день вивчений теоретичними і практичними заняттями, він заслуговує особливо на нашу увагу. Він кидає разом жмуток світла на нашу сучасну доростаючу молодь, яку старші чомусь звикли тільки критикувати, або приписувати їй всякі негативні риси.

Часто доводиться нам чути, чи читати, що сьогоднішня наша молодь не така, як була колись (тобто ми старші), що в неї брак відчуття і прив'язання до українства, що їй чужою стає справа визволення українського народу, що в неї брак патріотизму, що її не турбує майбутнє української спільноти на чужині, що вона засвоїла

собі від чужого оточення чисто утилітарний підхід до життя. Одні з цього приводу б'ють на тривогу, апелюють до нашого суспільства, церков, шкіл і батьків, щоб щось робити, щоб не допустити до цілковитої асиміляції; інші вважають, що за «такий трагічний» стан є вищі старші, які стосують перестарілі методи виховання, стають проти хвилі, не розуміють психіки сучасної молоді і хочуть її насильно втримати при українстві, зацікавити їх українськими проблемами, які на їх думку сучасній молоді є чужі, незрозумілі та обаяні. Ці останні пропонують в своїх писаннях «модерні підходи і методи» виховання, та рівночасно викривляють виховний ідеал; вишукують його всюди інде, лише не на українському ґрунті, або взагалі не мають ніякої візії остаточної цілі їхньої виховної роботи.

Ми, які мали змогу ближче приглянутися Вишкільному Табору в Впорядників Юнацтва СУМА в Елленвіл чи в Барабу, Віскансія, прийшли до висновку, що, і одні, і другі твердження є дуже поверховні, оперті на невірних, часто спорадичних випадках, на надто суб'єктивному підході і обсерваціях, на відсутності контакту і безпосереднього відношення до цілоти нашої молоді.

В праці молодечої організації найбільшою турботою є справа

підховування постійно нових кадрів Виховників. Цьому питанні СУМА присвячує особливу увагу від самих початків своєї діяльності на терені США, бо має в своїх рядах декілька тисяч молоді, якій треба дати належну виховну опіку. Коли в початках, із старшими виховниками, вистачало відбути декілька короткочасних курсів, то для вирощення кваліфікованих виховників з молоді, родженої вже на чужині, потрібно дещо довшого часу. Тому на місце курсів, влаштовується тепер кожного року Вишкільні табори Впорядників з молоді від 15 до 18 років життя, які пройшовши вишкіл в двох ступенях та після відбуття практики на місцях, під наглядом досвідчених виховників, стають самі виховниками в повному того слова значенні.

Цього року на Оселі СУМА в Елленвіл Вишкільний табір відбувався паралельно в двох ступенях, тобто група для кандидатів на Впорядників 1-го ступеня (початківці) і для кандидатів на Впорядників 2-го ступеня, тобто тих, які в минулих роках здобули перший ступень та мають за собою деяку практику з праці у своєму Відділі.

Програму вишколу для обох груп впорядників розпрацювала Центральна Виховна Рада СУМ, згідно якої переводиться вишколу на всіх теренах діяльності СУМ, тобто в 11-ти країнах, її опрацювали такі відомі педагоги і виховники, як д-р М. Кушнір, проф. З. Б. Са-

ган, д-р В. Стебельський, д-р Г. Васькович, проф. Е. Жарський, мгр. Е. Гановський і інші. Програму зложено так, щоб в першу чергу поглибити знання самих учасників вишколу з різних ділянок українознавчих дисциплін, — історії, літератури, культури, економічної географії, — і далі познайомити їх з найновішими досягненнями психології, дидактики, педагогіки, з формами, методами і засобами виховної праці в юнацтві СУМ. В цей спосіб зложена програма, проведена під кутом її практичного застосування у праці з молодшим юнацтвом, мала б всесторонньо підготувати молодих кандидатів до нелегкого і відповідального виховного діла. Очевидно, що так широко zakresnu програму вишколу ледве чи можна основно проробити на протязі двох тижнів. Тому центральна Виховна Рада СУМ подбала, щоб до кожної ділянки були виготовлені відповідні підручники, бібліографія та скрипти, з яких кожний кандидат на виховника мав би змогу вдома користатися.

Для переведення цієї програми на Вишкільному таборі в Елленвіл, Головна Управа СУМА, яка безпосередньо відповідає за цього рода табори на терені США та їх організує, заангажувала найперше д-ра М. Кушніра — Голову ЦВР СУМ, який проводив заняттями з української літератури та культури. З першою групою проробив він такі теми: «Іван Франко — його твір „Мойсей“ та його тво-

ри для дітей», «Леся Українка і її поема „Роберт Брюс”, «Михайло Коцюбинський і його твір „Тіні забутих предків”», «Василь Стефаник і його твори „Сини” і „Земля”», «М. Лисенко і М. Леонтович — творці української музики», «Найкращі зразки церковного будівництва України», «Ю. Нарбут і О. Но-

Занковецька, Крушельницька, Менцінський, Мишуга, О. Кошиць (диригент)», «Образотворче мистецтво і скульптура: О. Архипенко, М. Черешньовський, М. Бойчук, Гриценко, М. Мороз» і «Українське театральне мистецтво: Л. Курбас, В. Блавацький, Садовський». В часі викладів були продемонстро-

Учасники вишкільного табору з командою і виховниками

ваківський — творці образотворчого мистецтва» і «Роля українського театру в пробудженні національної свідомости».

З кандидатами на Впорядників 2-го ступеня обговорено: «Евген Маланюк і його твір „Земна Мадонна”», «Юрій Яновський і його твір „Чотири шаблі”», «Павло Тичина і його збірка „Золотий гомін”», «Василь Симоненко і його творчість», «Дерев'яні церкви України», «Визначні українські співаки:

гані, при допомозі епідіоскопа, вибрані картини мистецьких творів (образів), а при допомозі тейпекордера і патефона — музичні і вокальні твори наших визначних мистців. В цей спосіб учасники табору мали змогу відчутти красу і збагнути характер зразків правдивої творчости українського духа.

Д-р М. Кушнір, будучи сам мистцем-графіком високої якості та мистецьким критиком, неодноразово підкреслював у

своїх гутірках вагу емоціонального виховання, тобто естетичного пережиття кожної людини, а особливо молоді. Він уважає що викликані пережиття мистецькими образами залишають глибокі сліди в психіці молодої людини, вони її ушляхетнюють і побуджують в ній стремління до краси, правди і взнеслого духового життя, якого так дуже потрібно сучасній українській молоді, бо виростає вона в світі зматеріалізованому, який сприяє чимраз то більшому розвитку технології, а тим самим і недоцінюванні духового життя і творчості. Тому в практичних заняттях (семінарі) він дав спрацювати учасникам таку тему: «Моє найкраще естетичне пережиття». На цю тему поодинокі учасники табору відповіли так:

● *Л. Лозинська* — «Цього року на весні в Нью-Йорку відбулася щорічна виставка. На цій виставці українські малярі у вільному світі виставляли свої твори. З усіх картин найбільше мене зворушила і потрясла картина молодого студента мистецтва М. Савчука. Цей образ під наголовком «Гірошіма» викликав в мене глибоке зворушливе почуття. В цім образі Савчук передав глядачам своє почуття війни... Коли я дивилась на цей образ, я з жалю в серці за терплючим старцем зрозуміла ті болі, які пережила і переживає Україна та наш всевоюючий нарід».

● *Л. Генсьор* — «Думаючи над «Прологом» до поеми «Мойсей» я відчуваю в собі якесь

внутрішнє зворушення. Перше відчуваю тривогу, коли поет говорить сильними словами про трагічне положення українського народу, називаючи його «паралітиком»... Раптово поет заглядає в майбутність українського народу. Він висловлює гарячими словами українську ідею: «Вірую в силу духа твого і в день воскресний твого повстання»... ті слова ніби якийсь великий тягар знесений з серця і легше мені стає дихати».

● *Л. Іваськія*: «Я мав своє найбільше естетичне пережиття дня 27-го червня 1964 р. у столиці З'єдинених Держав Америки, Вашингтоні... Цього історичного дня Йому (Т. Шевченкові) мав бути відслонений пам'ятник. Нарешті почалась святочна частина програми. Після молитви і промов, колишній президент США, Д. Д. АЙзенгауер, був запрошений відслонити пам'ятник. Налягла напружена тиша... Поволі, святочно, колишній президент відслонював пам'ятник... І тоді із стотисячної маси народу залунало: «Як умру...»... Здавалось, що дух Кобзаря майорів над масами народу. Ніколи не забуду цієї історичної події».

● «В моім житті деякі речі діялись, які справді мене зворушили до пункту радісних сліз — пише *А. Дидиж*. Одним з тих речей — це спів українського Національного Гімну».

● «В мене було одно естетичне пережиття, пише *М. Чорний*, коли я мав приблизно п'ять років, під час театральної вистави «Тарас Бульба» М. Гоголя. Най-

більше зворушив мене Тарас Вульба, батько зрадника. Його слова «Я тебе породив і я тебе поховано» створило у мене ненависть до молодого панни...»

● *О. Коверко* натомість описує своє пережиття на Свят Вечір минулого року. «Входячи в церкву, зелені ялинкові галуззя віразу розбудили в мені почуття доброзичливості й єдність з усіма».

● *Г. Курило*: «Найбільше мене зворушує звук і зміст пісні «Рідна мати моя»... Як чую цю пісню, відразу сльози в очах стають, бо вона пригадує мені мою маму і цю велику любов, яку вона відчуває до мене».

● *О. Ференц*: Її найбільше захоплює архітектура і українське церковне малярство. «І так — вона пише — в Ньюарку велика архітектура, церква св. Івана Христителя, дала мені найбільше естетичне переживання. Стоїть вона пеначе царця поміж скромних хат, та в кожному моменті, коли чужинець загляне, в мене така українська гордість, що нема до цього слів». Мозаїка Ісуса перед престолом напевно зворушує кожну українську душу та також дає мені надію, що Воскреслий Христос спасе ще Україну».

● «У викладі літератури на вишкільному таборі, пише *М. Мудрак*, мене найбільше зворушила творчість Михайла Коцюбинського, а більше за все його повість «Тині забутих предків». Це є дуже добрий приклад для молоді, яка недоцінює українську літературу, взявши до уваги

цю повість, щоб змінити свої думки і розуміння про свою літературу».

● *Р. Мірчук*: «Моє найбільше естетичне пережиття походить із слів одної української народної пісні яка називається: «Чи знаєш ти?» Ця пісня, її слова, тон і мелодія вливають в мене кожен раз, коли її чую, почування радості, смутку і надії. Ця пісня, це опис нашої квітучої України, її лісів, борів і долин, шовкової трави і бистрої ріки, її природи і краси у вечір та вдень й в кожному пору року».

Ми з розмислом навели тут дещо більше цитатів із семінарійних задач учасників табору на тему естетичного переживання. Це писали добровільно молоді люди у віці від 14 до 17 років життя, які роджені вже тут. Вони України ніколи не бачили власними очима, вони не мали в своєму житті тих переживань, що могли ми мати старші. Все ж таки їхня молоденька душа є надто вразлива на естетичні переживання викликані звуками української пісні, барвами образу українського мистця, силою слова українського поета чи письменника, грою акторів української історичної п'єси, лагідністю і маєстатичністю українського церковного будівництва — архітектури, на вдумливість хоч дуже старих, але благородних українських звичаїв і традицій, вони є горді за досягнення української спільноти на чужині і т. д. Це свідчить про те, що ця молодь не є іншою від її попе-

редників. Вона має ту саму чутливу, ніжну і благородну українську душу, бо коли б було інакше, то вона не мала б таких відчужень.

Звідсіля і висновок, що вікові духові і матеріальні надбання українського народу, культура, література, історія і географія, пісня, і мова є такі найкращим виховним засобом для неї, хоч вона живе в цілком відмінному оточенні, вона може збагнути українського духа, бо все це є для неї так само рідне і дороге, як це було і є в нас старших.

Це однак може бути виховним засобом для тих тільки, які мають перед собою чисто український виховний ідеал, які з пошаною і шіетизмом ставляться до українства, які вміють і стараються свої щирі, а не хитро-мудрі і здеформовані, почування передати своїм вихованцям. Коли в деяких виховників тих патріотичних почувань, але щирих, немає, коли в них пробиваються найменші потки погорди до наших культурних надбань, і коли в їхній уяві є невизначний, замазаний ідеал, то їхньому, «модерний», то оче-

видно такими стають їхні вихованці, яких опісля душа не відчуває і не є вразлива на подразнення правдивої краси, вони навіть не реагують на те, що за ними немає навіть тої тіні національної, яка за кожною нормальною людиною мусить бути, бо на всіх однаково падають соняшні лучі. З них тоді виростають ті, які вічно чогось шукають і ніколи не можуть нічого знайти, а не знайшовши, нічого вартісного не можуть створити — це є сучасні, на жаль, дуже популярні «бітніки» в мистецтві, провідники всяких збочених ідеологій, супергуманісти — «Ветніки» і т. п. Це є люди, які не збагнувши свого рідного неприродним способом попадають в сферу вищих духових і розумових шукань і розгубились цілком у світі цілковитої деінтеграції. Рятуюнок для них, це є поворот до свого рідного пня і придбавши «національну тінь» вспинатися поступово далі до гори, до правди, до краси.

Мгр. Євген Гановський
член ЦУ СУМ

(Закінчення буде)

Одинадцятий З'їзд СУМА

В днях 26. і 27. листопада 1966 року в Статлер Гілтон Хотелі в Нью-Йорку відбувся Одинадцятий З'їзд Спільки Української Молоді Америки (СУМА). В З'їзді взяло участь 98 управнених до голосування делегатів, заступаючи 35 Осередків і 50 Відділів Юнацтва СУМА, які

разом нараховують 4.765 членів.

З'їзд відкрив Голова Головної Управи СУМА д. Лев Футала, а молитву провів о. д-р В. Ковалик, ЧСВВ. Нарадами З'їзду проводила Президія в складі: Ананій Никончук — президент, Теодор Чурма — 1-ий заступник, Мирослава Лесюк — 2-ий

заступник, Марійка Гаврилук і Ігор Цішкевич — секретарі.

В першій пленарній сесії крім відкриття, вибору Президії З'їзду, комісії: Мандатно-Верифікаційної, Номінаційної, Резолюційної, Юнацької, Статуткової, Дружинників і Фінансово-Господарської, заслухано звіти всіх членів Головної Управи, Голови Контрольної Комісії та Голови Товариського Суду. Дискусією над звітами закінчено першу пленарну сесію.

Цілий поноудневий час в суботу 26-го листопада працювали обрані З'їздом Комісії в наступному складі: Мандатно-Верифікаційна: Михайло Яремко — голова, Дмитро Вох, Любомир Кормелюк, Михайло Кукураза, Ірка Саледька — члени; Номінаційна: Володимир Левенець — голова, Тиміш Мельник, інж. Юрій Бурлака, Христя Губіцька, Володимир Костик — члени; Резолюційна: мгр. Іван Кобаса — голова, Ігор Заяць, Василь Шарван, Іванна Гілевич, Володимир Левинець — члени; Юнацька: Микола Яремко — голова, інж. Микола Барницький, Володимир Гончар, Зеновій Галькович, Євген Курило, Богдан Гойнич, Павло Ткач — члени; Статутова: мгр. Євген Гановський — голова, Михайло Лисак, Петро Балко, Богдан Войтович — Петро Шагай — члени; Дружинники: інж. Микола Семанишин — голова, Ігор Заяць, Наталка Шалай, Ігор Цішкевич, Анна Лев, Любомир Кльось, Микола Вачара, Михайло Почтар, Дарія Яремко,

Корнель Василик, Лев Футала — члени; Фінансово-Господарська: Мирон Климко — голова, Михайло Фурда, Володимир Костик, Петро Вездух, Григорій Курилів — члени. Всі інші учасники З'їзду брали участь в засіданнях названих Комісій З'їзду.

Друга пленарна сесія відбулась в неділю, дня 27-го листопада, на початку якої на пропозицію Голови Контрольної Комісії д. Михайла Фурди, уділено абсолюторію уступаючим членам Головної Управи та приступлено до заслухання звітів голів Комісій З'їзду та прийняття постанов. Прийняттям змін Статуту, вибором Керівних Органів СУМА на каденцію 1967-1968 р. та схваленням резолюцій і постанов закінчено 11-ий З'їзд СУМА в год. 3.30 по полудні.

В рямцях З'їзду в Статлер Гілтон Хотелі відбувся Святочний Бенкет з нагоди 20-річчя відновлення СУМ на чужині, в якому взяло участь 250 осіб — представників центральних і місцевих українських організацій і установ та гостей. Бенкет відкрив Голова Головної Управи СУМА д. Лев Футала, а проводив ним інж. Микола Семанишин. Святочне слово виголосив д-р Михайло Кушнір — Голова Центральної Виховної Ради СУМ.

В Бенкеті взяли участь представники наступних організацій і установ: Екзекутива УККА — мгр. І. Базарко, О.У.В.Ф. — п. І. Винник — го-

лова ООЧСУ, о. д-р В. Ковалик — Парохія св. Юра в Нью-Йорку, д-р В. Савчак — представник КПС та Голова Крайової Пластової Ради, проф. д-р М. Черовський — НТШ, п. М. Грицков'ян — Т-во к. Вояків УПА, мгр. Е. Лозинський — С.У.П.В., д-р С. Ворох — Українське Лікарське Т-во, інж. І. Заяць — Т-во Українських Інженерів Америки, п. Е. Сагаш — Українські Американські Ветерани, проф. М. Лисогір — Головна Управа «Самопоміч», інж. М. Семанишин і мгр. А. Гордишський — СУК «Провидіння», М. Яремко — Українська Народна Поміч, інж. В. Базилевський — Головна Управа Українських Гетьманських Організацій Америки, З. Цибик — Союз Українських Студентських Товариств Америки, Христя Губіцька — Головна Управа ТУСМ ім. М. Міхновського, п-ні Д. Степаняк і С. Варто — Українсько-Американська Жіноча Допомогова Організація, мгр. І. Кобаса — Головна Управа Т-ва Українських Бібліотекарів, інсп. І. Василишин — Об'єдн. Комітет Українських Орг. міста Нью-Йорку, інж. І. Гурик — Кред. Кооп. «Самопоміч» в Нью-Йорку, сот. Ю. Кононів — Голова 1-го Відділу ООЧСУ в Ньюарку, І. Ділай — Т-во к. в. УПА, М. Шашкевич — голова відділу ООЧСУ в Йонкерсі, проф. Л. Савчук — Відділ ООЧСУ в Джерзі Сіті, інж. Р. Білінський — Відділ Т-ва «Самопоміч» в Нью-Йорку, д-р М. Снігурович — голова УСЦАК, полк. П.

Содоль-Зілінський — Т-во Запорозжців ім. полк. П. Волбочана в Америці, д-р Володимир і Марія Душник.

Письмові привіти на З'їзд прислали: Блаженіший Верховний Архієпископ і Кардинал Кир Йосиф Сліпий, Архієпископ Кир Іван Бучко, Архієпископ Кир Амврозій Сенишин — Митрополит Філядельфійський, Єпископ Кир Ярослав Габро, Провід ЗЧ ОУН, Центральна Управа СУМ, КУ СУМ в Вельті, КУ СУМ в Канаді, КУ СУМ в Австрії, КУ СУМ в Німеччині, ЦПУЕН, СУСТА, ЛВУ в Канаді, АП АБН, Шкільна Рада УККА, Т-во Українських Інженерів Америки, Українське Лікарське Т-во Північної Америки, ОПДЛ в Торонто, ЗУАДК, Організація Оборони Лемківщини в Америці, Т-во Українських Бібліотекарів Америки — Відділ в Нью-Йорку, д-р Я. Падох — Головний Секретар УНС, п. Володимир Сохан — Заступник Гол. Предсідника УНС.

В часі Бенкету відбулась мистецька програма у виконанні сумівок: Оля Ванадига, Бостон — сольоспів, при фортепіані — Марійка Гаврилук з Нью-Йорку; Марійка Головацька, Льюрейн, Огайо — сольоспів, при фортепіані Оля Джуман, Парма, Огайо; Квартет «Горлиця» Осередку СУМА ім. Л. Українки в Вєфало під керівництвом п-ні М. Лисак. Після Бенкету відбувся Конгресовий Валь під звуку відомої оркестри «Амор».

На пропозицію Номінаційної Комісії З'їзд вибрав на каден-

цію 1967-1968 наступний склад
Головних Органів СУМА:

Головна Управа СУМА: мгр. Євген Гановський — голова, Лев Футала 1-й заступник, інж. Микола Семанишин 2-й заступник, Григорій Цебрій — секретар, Анна Лев — секретар, Михайло Яремко — організаційний керівник, інж. Микола Баридький — керівник Юнацтва, Ананій Никончук — керівник Дружинників, мгр. Іван Кобаса — керівник преси і інформації, Євген Курило — культ-освітній керівник, мгр. Володимир Будзьяк — керівник зовнішніх зв'язків, Мирон Климко — фінансовий керівник, Тиміш Мельник — керівник фізичного виховання, Михайло Шашкевич — господарський керівник, Софія О. Бура — керівник жіноцтва. Члени Головної Управи: Ігор Заяць, Корнель Васисик, Теофіль Цішкевич, Христа Губицька, Володимир Левинець, Микола Яремко, Володимир Костик, Марійка Гаврилук, Зенон

Галькович, Богдан Гойнич, інж. Михайло Почтар.

Головна Контрольна Комісія: Мирослав Шмігель — голова, Михайло Фурда, Петро Шагай — члени, Теодор Боднар, Теодор Воляник — члени заступники.

Головний Товариський Суд: інж. Юрій Бурлака — голова, Василь Шарван, Роман Глушко — члени, Петро Балко, Павло Ткач — члени заступники.

В програмі З'їзду відбулась церемонія передачі Переходового Прапора Головної Управи СУМА як найвищого відзначення за найкращі досягнення в праці за роки 1965/66. Переходовий Прапор вручено делегатам Осередку СУМА ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Гартфордї, Конн. Крім того за гарні досягнення в праці вирішено наступні Осередки: Осередок ім. УПА в Філадельфії, Осередок ім. ген.-хор. Т. Чупринки в Нью-Йорку і Осередок СУМА ім. «Крути» в Чикаго.

За Комунікатом Президії З'їзду

Осередок СУМ-у Сан Павло

Сан Павло — найбільше місто Бразилії і центр нової української еміграції, яка підкріпила військову еміграцію УНР. В Сан Павло діє громадська організація «Соборність», яка є продовженням Українського Народного Союзу, заснованого в 1929 року. Головою «Соборности» є п. Е. Віцке, колишній старшина Армії УНР, з походження німець з України. На-

ша громада розпочала будову великого Народного Дому, де будуть приміщені установи і СУМ. Комітет будови Дому очолює п. Олег Шиманський, активний громадський діяч.

При «Соборності» вже від давна діяв гурток молоді, який минулого року оформився в Осередок СУМ і прийняв суміську виховну систему. Опікуном і мистецьким керівником

молоді є інж. С. Саміла, а головою СУМ вибрано Д. Байлюка.

В червні 1966 р. Товариство «Соборність» почало видавати свій місячний одноіменний журнал, присвячений громадсь-

До молоді і до батьків

Юнаки! Як Вам уже відомо, при Українському Товаристві «Соборність» існує і діє відновлена в минулому році Спілка Української Молоді, під назвою СУМ. За короткий час діяльності СУМ Ви мали нагоду бачи-

Гурток СУМ в Сан Павло виступає в програмі телевізії (1965)

ко-суспільним справам, який справляє дуже позитивне враження і є гарним досягненням нашої громади. В журналі «Соборність» СУМ має свою сторінку. В першому числі поміщено заклик СУМ до молоді і батьків, який передрукуємо. Сподіваємося, що наша молодь в інших містах Бразилії також долучиться до СУМ.

ти виступи молоді майже на всіх українських національних імпрезах, у фолкльорно-балетному виступі на ТВ та на чужинецьких імпрезах. Це було dokonано завдяки частині організованій і відданій українській громадській справі молоді і її культурно-освітньому референтові.

На жаль, мусимо ствердити, що багато української молоді

міста Сан Павло байдуже ставитися до українських громадських справ, а зокрема до Українського Товариства «Соборність», яке є репрезентативним речником української громади Сан Павла.

Батьки! На Вас паде велика відповідальність за дії і майбутність української молоді на еміграції. Ви добре знаєте, що без здорового організованого громадського життя й молодечих організацій нам важко бу-

ра приготує внутрішні змагання столової сітківки. Є передбачено також відбутися кілька забав і прогулянок.

Проте найгодніше, щоб незабаром розпочнуться Курси Українознавства, під керівництвом проф. В. Бурка. Віримо, що на цих викладах історії і географії України не бракуватиме ні одного юнака й юначки.

Юнаки! Ми живемо у вільній демократичній державі. За ук-

На товариській вечірці
(Сан Павло)

де зберегти для України нашу молодь, яка живе в сприятливому, але чужинському оточенні.

Отже Вашим обов'язком є вплинути на своїх дітей, щоб вони стали активними членами СУМ. Нововибрана Управа СУМ докладе всіх зусиль, щоб якнайширше розвинути культурно-освітню діяльність у біжучому році.

Заплановано відзначити низку національних дат, над чим вже працює культурно-освітній референт. Спортова референту-

раїнську справу й любов до України ніхто Вас не переслідус. Пригадайте наших попередників, основників СУМ. Всі вони за любов до України заплатили своїм життям на сибірських каторгах і в підвалах московсько-большевицької торми народів.

Хай наше гасло «Честь України — готов Боронити!» буде нашим молодим «Вірую» і програмою нашого організованого життя.

Д. Байлюк
Голова Осередку СУМ

Оселя для молоді в Бельгії

(Акт великої солідарности українського громадянства по всіх країнах)

Після «Тарасівки» в Англії (1964), «Франкополе» в Бельгії (1966) є другою оселею для молоді в Європі. Цьогорічне літо принесло нам не тільки правне оформлення оселі, але воно поставило також на велику пробу малу відносно українську громаду в Бельгії. Повстало питання: чи зможе наша спільнота (3.000 душ — біля 400 організованих членів) подолати таке велике зусилля і зібрати, або роздобути 46.000 доларів. Це ж бо в порівнянні до нашої еміграції в інших країнах — мала горстка людей, а при тому багато копальняних інвалідів на пенсії. Але не на кількість треба рахувати свої сили, а на потреби. А потреби у нас великі: біля одної тисячі молоді і дітей у шкільному і дошкільному віці. І лише бажання допомогти цій молоді і дати їй потрібні засоби виховання та створити для неї виховно-відпочинковий центр, штовхали проводи наших організацій УДК-СУМ-ОУБ взятися за це тяжке завдання.

Первісний план передбачав зібрати в Бельгії 20.000 дол., а тоді можна буде звернутися до наших організацій та громадян в інших країнах. Лише максимальна кількість власного капіталу може оправдати допомогу від інших країн, а також гіпотечну позику на половину вартости посілості. Як хочеш

щоб тобі допомогли — допоможи перше собі сам, таке було гасло хвилини від початку 1966 року.

І тому від ранньої весни аж до пізнього літа кипіла праця у громадській централі в Брюсселю та по громадах. Народи, засідання, поїздки, листи, деклярації, заклики і відозви не переставали кружляти. Збірщики працювали на повну пару. І хоча акція ще не закінчена, то 60% пляну (четвертина всієї потрібної суми) вже зібрана. Другу четвертину виеднано в різних впливових осіб та установах, а також жертвували наші люди в інших країнах. Серед жертводавців стрічаємо наших церковних достойників: ВПрессв. Архиепископ Кир І. Бучко, Впрессв. Митрополит М. Германюк, Преосв. Кир П. Корниляк, Преосв. Кир Я. Габро. Понад 20 організованих клітин в Англії: Відділи СУБ, Клюби, Осередки СУМ, жіночі секції відгукнулися на наш заклик. Отці та наші громадяни за-океаном, що жили колись в Бельгії, також не відмовили своїх пожертв. В Канаді перевели збірку 4 менші Осередки СУМ, а напевно переведуть ще й більші. 5 Осередків СУМА приклали свої пожертви на відкриття Оселі, яке відбулося 10 липня ц. р. Головна збірка по Осередках СУМА чекає ще на свою чергу. Є також пожертви

від жіночих організацій в Америці та поодиноких громадян з Німеччини, Франції, Австрії. Жодна організація, якого напрямку вона не була б, не дала нам відмовної відповіді. Вийняток становить найбагатша наша організація за океаном: Український Народний Союз.

В місяці липні на оселі відбувся перший табір. В останніх тижнях перед табором на оселі

жінками в Бельгії, своє велике признание підтвердив ще більшою пожертвою, офірувавши на оселю 100 тисяч б. фр.

На відкриття і посвячення оселі приїхав Архиепископ Кир Іван Бучко, о. шамбелян М. Марусин, о. Ген. Вікарій Г. Фуканчик, Монсіньор Дежарден та багато громадянства, молоді і сумівців. Гори Ардени та довколишні ліси наповнилися відго-

Так бачив Франкополе юний адепт малярства В. Братковський

кипіла праця, щоб приготувати її до посвячення і таборування. За кілька тижнів з господарської споруди постала гарна їдальня, або зала виступів. Зрівняно подвір'я, пороблено грубші направи і тераси.

Праця української громади знайшла признание в урядових бельгійських установах та впливових осіб і достойників. Монсіньор Дежарден, ген. духовник робітничого християнського руху, який опікується також чу-

моном церковного співу та молитов за успішне завершення розпочатого діла, а Франкове поле приймало перших таборників. Під звуки гимну піднімалися прапори звіщаючи чарівним околицям присутність на верхах нового племені — українську молодь.

І справді, оселя знаходиться в чудовій околиці бельгійських гір Арден на висоті 500 м., 12 кілометрів від відомої купелевої і туристичної місцевості

Спа, де навіть перебував колись російський цар Петро I, який можливо і полював на нинішій оселі. Мабуть не думав він тоді, що через 250 років поселяться тут нащадки його грізного противника гетьмана Івана Мазепи.

Оселя має стати правдивим українським центром — виховним для молоді, відпочинковим для громадянства. Крім табору відбуватимуться тут вишкільні курси, зимові табори і т. п. Плянується збудувати спортові грища, купальний басейн, Франківський город з пам'ятником та різні туристичні догіддя. Центральне положення оселі відносно інших країн дає

можливість відбувати тут міжнародні з'їзди і зустрічі молоді.

Але завершення цього діла вимагає ще багато зусиль і пожертв. Із сподіваної позики від бельгійської каси ощадности одержано лише половину і тому Комітет закупу оселі поновив і продовжив акцію збирання фондів в Бельгії і закордоном. Наступні місяці вимагатимуть ще багато труду і праці, але за це українська громада скоріше стане власником оселі. Ніщо не повинно спинити нас в кінцевому змагу до нашої мети — збудувати для нашої молоді виховно-відпочинковий центр, де куватиметься краща доля молодого покоління. **Г. О.**

Здвиг СУМ на Франкополі

Після величавого посвячення оселі Франкополе, що його додержив Архiepіскоп Кир Іван Бучко 10. 7. 1966, оселя прийняла знову в себе кілька сотень нашого громадянства в суботу 30. 7. 1966. Кожний, хто мав можливість бути того дня на Франкополі, був свідком і учасником мило пережитих хвилин. Сумівський Здвиг, що відбувся на закінчення тритижневого таборування вражав усіх своєю небуденною атмосферою чогось рідного, зворушливого, дорогого серцю.

Франкополе своїми доволі лісами нагадувало казкові картини з Франкового «Лиса Микити», в шумі води, що струєся врывається з муру на подвір'я вчувалося відгомін карпатських ручаїв з «Захара

Беркута», а каміння з якого збудована оселя нагадувало працю «каменярів». На тому природному тлі виведені юнацтвом танці під мистецьким керівництвом М. Ткачука з Англії і пані К. Госейко з Франції були наче відтворенням чару українського минулого. Вадьорі пісні юнацтва, промови о. Ген. Вікарія Г. Фуканчика, о. д-ра Б. Куриласа (УНОТ), о. дир. І. Кота (Студ. Дім в Лювен), пань К. Василю і Н. Красюк (ОУВ), Голови Комітету Закупу Оселі п. М. Ходоровського, мгра О. Ковалія (ЦУ СУМ і УДК) та Голови КУ СУМ мгра Г. Ощипка та ряд письмових привітів влили в присутніх піднесений настрій і бажання довести розпочате діло до успішного завершення. На мурах оселі великий напис

з Франкових слів: «Ум гостри, насталою волю!», що завзивав молодь до гарту і праці над собою.

Богослуження, що його відправили присутні Отці, було висловом подяки Всевишньому за щасливе проведення табору. І справді, mimo постійної дощової погоди і холодних днів на оселі не було жодних захворювань,

співів та юнацьких жартів. Близькість лісу, погідне місячне небо, ясне полум'я ватри, що відбивалося вогнем в очах присутніх створювали чар ночі, що його не часто в житті переживається. Для старших була влаштована танцювальна забава, що тривала до ранку. Український характер забави був підкреслений споживанням ва-

Сумівці на бельгійському святі обжинок

ні нещасливих випадків. Франкополе виявилось справжнім курортним місцем. 110 юнаків і юначок в цьому році (з тому 10 з Франції) відбули успішно табір, здаючи іспити на сумівські ступені. Важко було розлучатись з оселею і тому кожний обіцяв приїхати знову.

Вечірня ватра, якою зміло провадив Головний Виховник табору п. Е. Рен з Німеччини, була сповнена радості, сміху,

реників, що їх цілу ніч готували наші пані з Лімбуржчини і Льеж. Чистий дохід з продажу вареників, голубців і пампушків, в сумі 3.365 фр. був переданий до каси на Закуп Оселі.

Треба надіятись, що Франкополе, належно нами зоране і засіяне дасть очікувані обильні плоди. Можемо бути горді за дотеперішню працю, бо вона відкрила очі також невидючим.

О. К.

Росте нова національна твердиня

День 31. липня 1966 р. був небуденною подією в житті української спільноти Сіднею. Це був день посвячення наріжного каменя під Дім Української Молоді.

Брак власного приміщення давався дошкульно відчувати в праці найбільшого і найкраще

це й кишеня є завжди відкриті для української справи, особливо коли йдеться про добро нашої молоді. В короткому часі закуплено площу в Лідкомбі за 25 тисяч доларів і приступлено до будови. Будівельні плани виконав інж. Ю. Денисенко, а керівництво будовою перебрав

**Ще мить і сумівський вогник запалає!
Мельборнський рій «Повстанці» подбав про все**

зорганізованого Осередку СУМ в Австралії. Завдяки ініціативі кількох енергійних громадян створився 2 роки тому Комітет будови Дому Української Молоді в Сіднеї, який зараз взявся до праці, проголошуючи збіркову акцію. На заклик Комітету почали надходити щедрі пожертви від громадян, яких сер-

д. Ворець, сіднейський підприємець, бувший старшина УПА.

Святочний день почався величаво. Вже зранку помітно на площі оживлений рух. Приїжджають гості з інших стейтів, делегації Осередків СУМ та інших організацій, всі спішать на площу при Черч Стріт, щоб на власні очі побачити,

скільки вже збудовано, чи великий цей Дім, як скоро стане він дійсністю. Впорядчики й члени Комітету дають вяснення на запити цікавих. Довідуємося, що це буде імпозантна будівля на 4 поверхи, з великою залюю 80x70 футів, 750 сидячих місць, з двома крамницями та бюровими приміщеннями. Серця сповняються гордістю на вид могутнього кістяка першого поверху ДУМ.

Після Архирейської Служби Божої всі йдуть на недалеку площу, яка скоро наповняється масами народу. З боку стоять у вистручених лавах сумівці з прапором, а біля них пластуни. Аку посвячення dokonує Владика Кир Івап Працко, великий любитель сумівської молоді, в послуженні о. Мельника та в асисті Протопресвітера о. Теодоровича, який виголошує після посвячення довший привіт, підкреслюючи вагу й значення Дому, який мусить бути виповнений національним і релігійним змістом, бо інакше він залишиться мертвим муром. Майстер церемонії, голова Осередку СУМ в Сідней, д. Б. Гут, відчитує грамоту, яку підписали: Владика Кир Івап від Української Католицької Церкви, Протопресвітер о. Теодорович від Української Громади Н.П.В., д. Чор від Крайової Управи СУМ, д. Гут від Осередку СУМ в Сідней, який є правним власником Дому та інж. Денисенко. Після того проф. Островський вмурує її в наріжний камінь.

Наступають промови й привіти від різних організацій. Основну доповідь виголосив В. Литвин. Ось її короткий зміст:

Сьогодні в нас велике свято — посвячення наріжного каменя під Дім Української Молоді. Перед нами зарисовуються контури нової національної твердині, в якій буде виховуватися наша молодь, буде гартувати силу волі й характер, вчитися любити Бога й Україну, щоб стати колись на зміну нам на всіх відтинках нашого многогранного організованого життя. Перша стадія початкових труднощів уже поза нами, але це не значить, що вже всі труднощі поборені і що ми можемо спокійно спочити на лаврах. Великі діла не родяться і не ростуть скоро, без труду, жертв і боротьби. В. Липинський каже в своїх «Листах до братів хліборобів», що в природі тільки пушта бузина пнеться скоро вгору, а сильний дуб росте поволі і з великим трудом. Ми бачимо, на які великі труднощі натрапляє наша велика ідея розбиття московської імперії і визволення поневолених нею народів. Різні темні сили світової мафії стараються за всяку ціну вдержати цю тюрму народів для своїх темних інтересів. Зима найбільше лютує звичайно при кінці, але приходить час, показується ясне сонце, топляться леди й сніги, що сковували землю й приходить життєдайна весна. Ми віримо в прихід нашої весни.

«Цей Дім збереже може ду-

шу не одної української дитини від денаціоналізації. Може колись якийсь блудний син чи донька, що відійшли від свого народу й блукають по чужих загумінках, зайде колись до цього Дому, хоч би з цікавості. І може десь там далеко в їх

виступаємо одностайно, об'єднані одною ідеєю й вірою в неї. В св. Письмі сказано: «Якби ви мали віри хоч за гірчичне зерно, ви могли б рушати гори». Цей Дім буде тривалим пам'ятником, який ви залишите в спадщині своїм дітям. Колись

**На таборі Тарасівка (Англія):
«Чота постачання» — кухонний штаб**

серці тихо відізвуться ніжні давно пірвані струни. А може там жевріє ще десь маленька, не цілком погасла іскорка національної свідомості, яка в ріднім середовищі може спалахнути ясним полум'ям.

«Кожний наш новий здобуток, нова церква, новий Український Дім чи школа — це новий національний бастион, новий вклад у скарбницю української культури. Цей Дім є доказом того, що ми можемо доконувати великих діл, коли ми

вони будуть згадувати з вдячною пам'яттю своїх батьків, що нераз серед важких обставин, відмовляючи собі часто найколючніших речей, спромоглися на те, щоб залишити їм по собі таку пам'ятку.

«На закінчення ще кілька слів до тебе, Дорога Українська Молоде! Молодість, юність... «Як люблю бути молодим, носити в серці пах конвалій» (Ф. Коваль). Каже один поет, що з земського раю залишилися нам три речі, — це є: зірки на небі,

квіти на землі й невинні очі дитини. Невинні очі, невинне серце дитини! Які гарні слова, який великий скарб, але як легко той скарб сьогодні втратити.

«Одною з найбільших трагедій нашого часу є духовна криза, яку переживає сучасна молодь. Зісуття обичаїв, падіння моралі, злочинність — це симптоми духовної дегенерації сучасної молоді. Це є одна з найбільше пекучих проблем нашого часу, яка заставляє бити в дзвін на тривогу. На жаль, в цьому напрямку робиться дуже мало або майже нічого. Сучасна молодь знайшлася на бездоріжжі, вона не має чим заповнити пустки своєї молоді душі. Гістерія бітників це проминаюча мода.

«Великий український мислитель, Григорій Сковорода, казав написати на своїм надгробнику

такі слова: «Світ мене ловив і не спіймав». Нехай цей світ не спіймає і вас. Пам'ятайте, що ви є синами великого українського народу, із славним минулим, який веде важку боротьбу за свої найвищі права. Несіть високо цей прапор боротьби несплямленим. Україна чекає від вас допомоги у вільнім світі.

«Цей Дім будують ваші батьки для вас. Ви будете його власниками й господарями. Заходіть до нього якнайчастіше. Тут знайдете рідне середовище, український світ, частину України, яка збереже ваші молоді душі від зісуття й від небезпек чужого зматеріалізованого світу.

«Ідіть під прапорами Христа й України, з вогнем в очах і вірою в серцях і здобуйте світ, а перемога буде ваша!»

Сумівець

СУМ у Парагваї активізується

Управа «Просвіти» (під провідом п. С. Худика) заснувала ще 5. 12. 1965 року Секцію Української Молоді (СУМ) при Товаристві «Просвіта» в Парагваї покликаючи до Проводу таких осіб: Г. Савчук (голова), В. Олійник (заст. голови), З. Шостак (секретар), К. Кондратюк (заступник), М. Шостак (скарбник), А. Худик (заступник). До Ревізійної Комісії ввійшли: П. Худик, О. Лілявський. Опікуном молоді при «Просвіті» є К. Баранський.

СУМ при «Просвіті» працю-

ватиме під її патронатом і тримуватиме зв'язки з Центральною Управою СУМ в Європі. Поміж членами СУМ є одиниці з середньою освітою і студенти.

Продовж кількомісячної праці СУМ відбув зустріч Нового року, давав театральні вистави і забави, відвідував українську молодь в сусідніх колоніях. Наша молодь зацікавилась спортом, головню футболем і столовою сітківкою. Змагання за чашу тривали два місяці. Переможцем вийшов сумівець Івашкевич, здобуваючи золоту чашу,

яку закупили Ст. Худик (голова «Просвіти») та К. Баранський (опікун молоді).

З нагоди Великодня СУМ розіслав сумівський привіт усім українським громадянам у Парагваї. На цей привіт прийшли прихильні відповіді, в першій мірі з колонії Сандова (голова

В. Баран). Філія «Просвіти» в Сандовій заснувала також осередок СУМ, так що в Парагваї діє два осередки СУМ. Сподіваємося, що за тим прикладом підуть і інші філії «Просвіти», уможливаючи працю СУМ на нових засадах. Щастя Боже!

В. Кривінський

Я. Кутний

С п о г а д

Бачу Київ над Дніпром,
В далечі Карпати,
Де в ланах широкополіх
Співають пташата.

Там гаї й ліси дрімучі,
Журчать в них потоки;
Там я бігав ще маленьким,
Прожив перші роки.

Пам'ятаю наше сонце
І весну чудову,
Підсніжники, жовтий лоташ
І траву шовкову.

Бачу рідне село миле,
Хлоп'ят і дівчаток,
Як бігали ми босоніж
Кругом білих хаток.

Соловейко співав в гаї,
Жайворонок в полі,
А зозуля у садочку
Нам кувала долю.

Цю чудову Рідну Землю
Перед ворогами
Я покинув з болем в серці
І пішов світами.

І Богові я молюся,
Як навчила мати,
Захищай нам Рідну Землю,
Не дай загинати!

Не потопче цвіток білих
Наш ворог проклятий,
Не загине народ славний,
Козачий — завзятий!

Зарева наш Дніпро дужий,
Буря там зірветься,
Зацвіте калина в лузі,
Народ підніметься.

І Воскресне Україна,
Соборна — єдина;
Заживуть в ній наші люди,
Як одна родина.

Синьожовтий стяг підніси
Наші, не ворожі,
Кораблі на Чорнім Морі
Стануть на сторожі.

Із таборового стінного часопису «Сумівський Голос» в Мельборні, Австралія.

У таборі СУМ-у в Німеччині

Від двох років таборують сумівці в Гомадінген. Це маленьке німецьке село — наче сільце Трач у Коломийщині. Підгір'я серед лісів і горбів на високо-рівні з гострим повітрям. Грунт крем'янистий, населення бідне, але гостинне і з естетичним смаком. Всі хатки прикрашені скриньками з гарячобарвними квітами. Навіть над потоком і містками звисають з поруччя скриньки. Прямо висячі сади Семіраміди в мікроскопічному вигляді. Хоч попереднього року управа села поставилася з недовір'ям і нерадо погодилася на винайм горба, то вже цього року посадник з радними зустрів сумівську молодь за українським звичаєм з хлібом і сіллю.

Табір — це 28 колосальних грибів-шатер зван. курснями, розкипнених по краях великої площі, притулених до дерев, обнятих кордами. З 34 місцевостей всієї Західної Німеччини зібралася тут молодь і жвало виповнює в поодиноких гуртках приписану програму: ось тут у шатрі наймолодші вчать-ся українського письма і присвоюють собі під час диктантів найголовніші назви міст і рік та імена найславніших постатей України під керівництвом п-ні Краль; ось там на площі вправляє друга група (наймолодша) хоруговками або серпами під керівництвом невтомної п-ні Філь; старші групи пильно

слухають програмові засади СУМ-у, засталоють національне виховання, шепочуть під час гутірки з історії й літератури; щотижнево відбуваються гутірки на релігійні теми, деколи на «різні» теми тих викладачів, що «доскочили» на кілька днів до табору. Це все перед полуднем, а по полудні після відпочинку відбуваються гри і забави, танці і співи, копаний м'яч, відбиванка, легка атлетика з боксом, «шлюсування копит», гобто впоряд і теренознавство. Як бачимо, програма широка, виповнює цілісний день, але не відстрашує молоді. Хто не міг прибути на всі три тижні таборування, прибув хоч на кілька днів.

Цього року склад команди був такий: отаман — М. Залізняка, заступник — С. Левчук, писар — С. Марків, головний виховник — П. Павличенко, обозний — С. Дукаль, спорт. реф. — М. Стиранівський, мед. сестра — Л. Лямець. Не можна тут поминути старшого кухаря Ю. Нагорняка з помічниками, що готували знамениті каші і кваші.

Наказів в таборі таки потрібно. Молодь, як молоді рекрути: потрібно кілька днів, а то й більше, щоб її наломити, щоб вбрати в рамки дисципліни, без якої не можливо більшому гуртові ні виховуватися, ні навіть відпочивати. Що ж ви зробите

з юнаком, що зухвало відзивається, навіть не кліпнувши оком: я нікому не повинуюся, крім мами. Мами нема, отже січ, тобто табір мами з своєю командою, що нетерпить непослуху, бож хоч СУМ не військо, але таки щось із війська має.

Міцна молодь! І гарна! Маємо на гадці юначок. Декілька навіть красуні з виразним українським расовим типом. Міркуємо, що й добре вихована. Принаймні в поведінці, бо щодо мови маємо великі застереження. Багато говорить тільки понімецьки, хоч розуміє і поукраїнськи. Чуємо розмову батька з сином: мама говорить «брот», а я? Хліб, — паде відповідь. І так з усіма висловами з щоденного вжитку. Цей батько пояснює: треба говорити з дитиною без уваги на її розуміння слів, але завжди з любов'ю і толеранцією. У кінцевий вислід не сумніваюся. Другий батько пояснює інакше: «Три мої сини і донька говорять поукраїнськи, бо я своїй пані сказав: я тяжко працюю й утримую дім і той дім мусить бути український». Його дружина чужинка говорить чистою українською мовою з бойківським акцентом. Славна жінка! Шляхетний приклад до наслідування для всіх мішаних подруж! Взаємна любов і взаємна пошана ще більше чуда творять. Шкода, що ці два випадки не характеризують цілоти. А цілість — це наша велика і тяжка проблема, над розв'язкою

якої для всіх континентів з нашим поселенням треба глибоко призадуматися, головню батькам, церковній владі з монашими чинами включно. Тяжить історична відповідальність, щоб проіснувала як мога довше українська розговірна мова серед нас. Мова — це не тільки засіб порозуміння, це ключ душі до України і її скарбів.

До табору загостив також представник міністерства д-р Й. Маврер, наш випробований приятель серед тяжких пригод. Щоб його привітати прибули і представники з повіту і громади. При таборовому підвечірку д-р Маврер виголосив тост, в якому нагадав молоді, що кожний має стільки свободи, скільки її носить у серці. Українська молодь не сміє тут забувати, що на Україні живуть такі ж юнаки і юначки, як і вона, і тим то мусить рости понад себе у свідомості духової єдності з Вітчизною. Творити цю спільноту духа є повсякчасним завданням. Бог і дух спільноти забезпечить майбутнє життя.

Представник громади нагадав колишні застереження щодо винайму. Вони розвіялися відразу і мешканці мають тепер тільки дружні почуття до таборовиків під німецькими дубами. Управа громади приготувляє несподіванку для команди, про яку ще не можу говорити. Тепер він вітає сердечно всіх сумівців і через них їхню дорогу Вітчизну в далекій далі.

Підсумки тритижневого перебування передала наочно

прощальна ватра з широчезною програмою і заприсяженням членів, що здали іспит. Присяга на прапор зворушувала до глибини, поодинокі точки звеселювали аж до реготу. Найкраще випали танці, бо прямо досконало, і до них треба дорівнювати все в майбутності.

Іскристі вогневі стяжки ставали прямо символами про живий вогонь, що напевно запалився або наново розгорів у молодих душах. З ним повернула молодь додому, щоб тужити за минулою і солодко надіятися на майбутню зустріч на другий рік.

Ростислав Єндик

До великого моменту...

Генеральна старшина сумівського табору у Франції одержала багато листів від сумівців, які таборували поза Францією, або з різних причин не могли взагалі таборувати цього року. Один з таких листів ми тут публікуємо. Це лист Наталки Шиленко (колись жила у Візін Шалс, а тепер в Парижі):

Дорогі Подруги і Друзі!

Прошу прийняти мій щирий привіт та побажання гарного проведення Ваших тритижневих вакаційних днів. Багато успіхів та свіжих сил! Наберіть знання, повертаючи на місця своїх поселень до дальшої праці у рядах СУМ. Пилучи ці рядки при праці, думками хочу бути з Вами у цій спільній нашій молодечій родині.

Вірю, що цей п'ятий з черги сумівський табір принесе ще більше успіхів для добра нашого народу. Не забуваймо, що на нас звернені мільйони очей наших братів та сестер, які слідкують за нашою працею. Не посоромім самих себе! Використаймо цю нагоду: сприймаймо ці знання, які викладають нам виховники.

А напевно, що Ваша слухняність і дисциплінованість допоможе Вам збагатити та поширити знання про Україну, її багату культуру, мистецтво,

історію, про героїські чини нашої славної і героїчної УПА, про боротьбу наших братів і сестер за визволення України з-під московського ярма.

Нехай цьогорічне сумівське гасло «Ум гостри, насталою волю!» буде прикладом та дорожказом для нас. Бо, як писав наш поет Іван Франко:

До великого моменту
Будь готовий кожний з вас, —
Кожний може стать Богданом,
Як настане слухний час.
Мовиш: «Нині інші війни».
Ну, то іншу зброю куй,
Ум гостри, насталою волю,
Лиш воюй, а не тоскуй!

Остаюся з сумівським привітом:

Честь України —

Готов боронити!

Ваша

Наталка Шиленко
реф. ЮСУМ КУ Франції

Таборові дні на «Франкополі»

Як нетерпеливо очікуємо літа, особливо ми, сумівці, бо для нас літо — це не тільки відпочинок, але й дальша наука-праця на вишкільно-відпочинкових таборах!

Мені та около 120 молодим людям з Бельгії та Франції довелось таборувати на новозакупленій оселі «Франкополе», у південній Бельгії.

Заки приступило до описування табору, хочу Вам описати дуже приємну пригоду, яка мені трапилася в дорозі до табору. В тім самім вагоні, де я їхала, була молодь з Болгарії, Югославії та Туреччини. В розмові студент із Туреччини почав мені розказувати, що Туреччина воювала колись із козаками. Про Україну твердив він, що це частина Росії, бо «так його вчили в школі». Як це зробив би кожний свідомий українець — я спростувала його мильні вислови і тим самим започаткувала одногодинну розмову про Україну.

Прислухалися до нашої розмови дві панночки з Болгарії. Вкінці вони вмішалися і почали обороняти Україну та всі поневолені країни. Переконавши турка про те, що Україна не Росія, почала я розмову з болгарками. Вони були членами хору і їхали на міжнародній фестивалі, в якому в минулому році здобула наша славна танцювальна група «Орлик» з Манчестеру перше місце. Вия-

вилось, що милі болгарські дівчата вміють співати не тільки болгарські пісні, але й також українські. Ми пізніше співали в трійку: «Місяць на небі», «Рушничок». Одна з болгарок мала навіть український співа-ник при собі (видання з Києва). Бона й почала зі мною розмову про свої поїздки до Києва, де, як виявила, має товаришку, українську журналістку. Розказувала, що часто подорожує, але кращого міста від Києва і кращої ріки від Дніпра ніколи ще не бачила. Може найкращий маляр, чи поет зумів би описати цю красу; вона не в силі. Широчінь і глибінь Дніпра, красоту гір, чарівні пам'ятники та будови Києва... все це треба власними очима бачити, щоб сприйняти їхню дійсну красу.

Я була б рада з нею даліше говорити та захоплюватися її описами Києва. Але серце стиснуло мене болем, що чужинці можуть його бачити і ним любоватися, тим, що не їхнє, а ми, українська молодь, члени українського народу, нашого рідного бачити не сміємо.

Приїхавши на оселю, я почала захоплюватися чудовими краєвидами: ліси й гори, яри з потічками, долини, поля і сади... В такій околиці знаходиться новонабута оселя в Бельгії, що її закупили спільними силами українські установи. Як мені відомо, ця 10-гектарна посілість служила колись

як монастир-фарма. Будинки збудовані двома рядами. Між ними досить простірне подвір'я. В горішній частині подвір'я (всі будови поставлені на легкому схилі) тече джерельна вода, створюючи ніби мініятурний водоспад. Якраз перед цим водоспадом завзяті працівники побудували гарну терасу із сходами, а з обох її боків стоять щогли. Один ряд будинків — це стайні, які в короткому часі будуть перетворені на кімнати. Другий ряд — це також колишні стайні, але тепер — мешкальний дім і кухня та стрих. В іншому місці з колишньої стайні створено вже простору світлицю. Хто бачив цей будинок перед тим, тяжко йому повірити, що це зробили самі жертвенні українці. Особлива заслуга в цій переміні лежить по боці п. Ходоровського.

В неділю, 10-го липня, відбулася Архиерейська Служба Божа та посвячення оселі, що його довершив Кир Іван Бучко, Апостольський Візитатор для українців католиків у Західній Європі. (Про це пишемо окремо в іншому місці).

До таборової команди цього року ввійшли наступні друзі та подруги: Г. Ощипко (комендант), полк. Євген Рен (головний виховник), мгр. Омелян Коваль (виховник), подр. М. Галабурда (писар), подр. О. Торган (мед-сестра), д. С. Фредрак (інтендант), д. Г. Панчук (бунчужний), подр. М. Гавришко (бунчужна), подр. Госейко (виховник), д. Ткачук (жерівник на-

родніх танків). Далше виховниками працювали ще подруги і друзі — В. Лавриненко, М. Карпа, С. Заургора, та курінними — А. Фединак, О. Козицька, В. Братковський і Р. Ковальчук.

Майже постійна дощова погода утруднювала виховну працю в таборі, але жодна хвилина не була втрачена. Таборовий день виглядав приблизно так:

Вставання о год. 7-ій: руханка, вмивання, порядки в шатрах. Рання молитва о год. 8-ій. Відтак снідання і дозвілля до год. 9.30. До год. 12.30 відбувалися гутірки: дві з них були на загальній темі, третя — підготовка до сумівських іспитів. Подр. В. Лавриненко вчила українську мову тих, які її ще не знали.

Після обідньої перерви час був відведений для розвагових та практичних занять. Спів провадила подр. М. Галабурда при допомозі подр. О. Козицької, вільноручні вправи та танці навчала менших пані Госейко, а зі старшими працював п. Ткачук із Лондону. Підготовка до ватри, стріляння, ручні роботи і т. п. лежали в руках полк. Є. Рена.

О 4-ій годині роблено перерву на підвечірок, а відтак, аж до год. 7.30, йшли заняття. Вечірня збірка відбувалася о год. 8.30.

Суботи були дуже очікуваними днями в нас — задля ватри. Офіційна частина ватри тривала завжди дуже коротко, але була змістовною. Решту часу

заповнювано співами, деклямаціями та скечами, що їх готовив полк. Рен. Я думаю, що ватри були тому завжди успішними, бо програма була різноманітна і відповідала всім віком. Головне, що не було розподілу на публіку і виконавців. У ватрі всі брали участь, навіть гості, помагаючи співати. Дружню атмосферу при ватрах зумів задержати бунчужний Г. Панчук. Він не давав нікому ані хвилини відпочинку, а загальну програму доповнював своїми, або таборовими жартами.

Не менше цікавими були прогулянки в терен. З ними пов'язувалось стільки пригод і переживань! Околиця табору багата на ліси; в них безліч грибів та борівок, які юнацтво залюбки збирало.

Щоб поінформувати гостей, які відвідували табір, ми видавали стінну газету «Франкопільські новини». Редакторами були подруги М. Галабурда та М. Гавришко.

Цікаво, що справа говірної мови, що всюди приносить такі труднощі в Бельгії не є для нас такою тяжкою. Бельгія має дві мовні групи — французькомовних вальонців та флямандців. Коли юнацтво, що живе на обох територіях, сходиться в таборі — їх мовою мусить бути лише українська рідна мова. На початку табору були лише поде-

куди клопоти, коли йшлося про приміщення в шатрах «флямандських» або «французьких».

За прапорець чистоти велася завзята боротьба впродовж трьох тижнів, як в юнаків так і в юначок. Кожний рій старався бути оригінальний з прикрасами в шатрах та емблемами перед ними. Деякі змайстрували з гілок, камінчиків, трави чудові фігури, відзнаки роя, сумівську емблему.

В таборі було дещо замало спорту. Навіть коли була гарна погода, а це було досить рідко, не вправлялося спортових гор. Юнацтво з цього було дуже не вдоволене.

Проте веселі дні таборного життя скоро минали і прийшов останній день, а з ним і велике свято: вручення відзнак тим, які склали іспити, Служба Божа, Здвиг СУМ-у, попис таборного юнацтва, концерт, остання таборова ватра та прощальна забава.

В неділю, 31-го липня, прощалися таборовики. Але не на довго. Закупивши власну оселю, молодь має тепер змогу частіше зустрічатися на різних імпрезах. Оселя «Франкополе» має стати центром усієї української молоді в Бельгії. І не тільки молоді, а й усіх українців, старших громадян, без яких тієї оселі не було б.

Марійка Гавришко

Над рікою Ен у Франції

Дорогий Друже Редакторе!

Я хотіла написати допис про наш табір у Франції. Але тяжко такої допис написати. Виходить за сухо! Тому я напишу Вам все у листі. У звичайному листі. А Ви там зробіть з цього якусь статтейку.

П'ятий з черги сумівський табір назвали ми іменем Головного Отамана Симона Петлюри. Він відбувався знову над рікою Ен, біля містечка Шазе. Чудові спомини залишилися в мене з цього табору. Чудові не тому, що Булава табору була цілком молодеча і мала свій повний авторитет, не тому, що погода була надзвичайно гарна, — а тому, що на цьому таборі ми провели три гарні тижні, у дружній, товариській атмосфері.

Ви ж познайомилися з Булавою табору! Знаєте добре друга директора Петра Зеленого, отамана — д. Богдана Вілогоцького, заступника і генерального писаря — д. Славка Кухарчука, головного виховника — д. Олексу Смоликевича, кошових — д. Василя Відника та підписану, курінних — д. Івася Ющишина та подр. Лярисю Вітошинську, кошових писарів — д. Ореста Сацяка та подругу Ірку Берегову, спортових референтів — д. Володимира Кухарчука та подр. Марусю Павлиш, бойових — Тараса Туркаса, Йосифа Варійовського, Настю Марцельку та Розмарі Попель, санітарку — подр. Ірену Зелену.

Наш табір провів з виховного боку дуже успішну працю. До

цього причинилися і викладачі і слухачі. Не буду писати про щоденні лекції української мови, що їх проводив о. Ген. Вікарій Василик для тих, які не вміли читати й писати рідною мовою. Приемно було побачити, як о. Генеральний Вікарій мов чудом всіх їх читати і писати навчив. Не хочу також зупинятися довго над лекціями з літератури п-і ред. Л. Вітошинської, про пресу і журналістику д. Леника, з історії України д. Білогоцького, з географії д. Ощипка. Це забрало б дуже багато місця. Хочу лише зазначити, що ми мали короткі, але дуже цікаві гутірки гостей — п. Олега Нижанківського з Женєви, п-і Олени Заклинської-Гердан та п-і Л. Кульчицької з Сарселю.

Найбільшою новиною в таборі було те, що самі юначки і юнаки, котрі ще в минулому році складали юнацькі іспити, викладали цього року для своїх подруг і друзів деякі предмети з українознавства та перекладали дискусії і гутірки на різні теми. І не думайте, що вони мали менше авторитету, як наші старші виховники!

Поза гутірками, програма табору була різноманітна — спорт, спів, танці, ватри, забави, вечорниці, прогульки, мандрівний табір, нічна тривога тощо. Одної неділі виступали таборювики, таборовий хор, танцювальна група, оркестра осередку СУМ з Ліону та наш славний акордйоніст д. Андрій Буд-

ка, перед французькою публікою в сусідній місцевості Блі. Програмою керував д. Бородай. Успіх був надзвичайний. На другий день наші «футболісти» набили в додаток спортсменів з Блі 7:1. Зате їх юначки нагородили семикратним «Слава!»

У першому тижні таборування ходили ми цілим гуртом до старовинного містечка Пируж, яке задержало свій вигляд таким, як було за середньовіччя. З бадьорим настроєм зробили ми тоді 37 кілометрів пішком.

Іншим разом їздили ми до Женеві (Швейцарія). Поліція не хотіла нас на кордоні перепустити, бо дехто не мав пас-

портів, але коли побачили наших юначок та їхні усміхи — поступилися перед параграфами.

А найкращий спомин для нас всіх залишив мандрівний табір, хоч під яскравим сонцем прийшлося нам мандрувати 65 кілометрів. Для такої мандрівки треба було бути вже сильно загартованим.

Як бачите, я могла б ще писати й писати. Але треба кінчати. Табір закінчився щасливо і юнацтво обідяло прийхати знову на другий рік.

Ліза Сенткевч
впорядник II ступеня

Перший день у таборі

Звичайно перший день у таборі є для юнацтва найцікавіший. Нетерпеливо вони очікують цього моменту, коли табір є офіційно відкритий і таборування, як таке, може починатися. До цього часу юнацтво ще не зовсім ознайомлене з новим оточенням і порядком, то ж ходять собі всі від шатра до шатра, шукають знайомих з попередніх років, нав'язують знайомства, шукають товариства й ін.

Переважно на відкриття табору приїжджає багато гостей: більшість із них — це батьки юнацтва, яким цікаво знати, хто заступить їхнім дітям місце «батьків» під час таборування.

Цього року ми мали велику честь вітати на відкритті нашо-

го табору п. Ярослава Стецька, колишнього Голову Українського Уряду у Львові в 1941 р. та п-ню С. Стецько. Для юнацтва їхній приїзд був великим і незабутнім моментом, бо ж рідко є нагода зустрічати цих визначних гостей з-за кордону та вітати серед нас одним з видатіших постатей українського політичного життя на чужині.

Вже з самого ранку погода виглядала похмурою й неперсною, але все юнацтво старанно одягнулося в свої святочні однострої та вимаршувало на головний майдан, щоб узяти участь у Богослуженні. Гарно й святочно виглядали обидва курені — юнаків і юначок — усі в малинових краватках, що нагадують краски наших славних мужніх козаків. Цього року та-

борує першим старше юнацтво й мило було поглянути на стрункі ряди юнацтва з нашого табору й переконалися, що наша молодь високо цінить вар-

тала увагу на дисципліну — юнацтво обох куренів показало себе здисциплінованим і стійким. Це помітно було під час Служби Божої, коли юнацтво,

Старші юначки СУМ в Лідс (Англія) під час жалобної академії

тість сумівського таборового виховання.

Службу Божу відправив наш капелан о. д-р А. Михальський. На жаль, сильний дощ змусив стриматися з офіційним відкриттям, але варто сказати, що хоч це був перший день у таборі й команда не дуже звер-

хоч зовсім змгло на дощі, уважно брало в ній участь.

Після обіду дощ спинився, виглянуло сонце і це дало нам змогу продовжувати програму першого дня.

Юнаки мали товариські змагання в футболі. То ж відразу з'явилися на спортовому май-

дані юнацькі команди футболістів, щоб показати гостям свій сприт і вміння. Брало участь у змаганні чотири команди з осередків.

Офіційне відкриття табору відбулося аж ввечері під час вечірньої збірки табору. Голова Крайової Управи СУМ д. Я. Деремєнда офіційно передав Команді на чолі з командантом д. М. Гринюком цьогорічний табір старшого юнацтва «Юнацька Січ» кіш ч. 1.

Друг Командант представив юнацтву наших визначних гостей та попросив їх до привітального слова. Глибоку змі-

стом, цінну й цікаву промову до юнацтва виголосив пан Я. Стецько, яка знайшла свій відгук і розуміння в серцях молоді в таборі, а також відвідувачів, про що свідчили гучні оплески присутніх. Також гарно промовляла пані Слава Стецько й її слова захопили та полонили молодих таборовиків.

І так проминув перший день нашого таборування, один з найбільш пам'ятних днів у таборі, в якому юнацтво пережило чимало пам'ятних моментів, які завжди ввійдуть до кращих споминів таборових днів.

Анна Ластовецька
(«Тарасівка» Англія)

У Нагуєвичях

Таборування ЮСУМ у Форт-Вільямі і Порт Артурі тривало від 10. липня до 17. липня 1966 року.

Табір носив назву «Нагуєвичі» з двома підтаборами: для юнаків «Каменярі», для юначок «Дзвін». Команда табору складалася з осіб: В. Скоропад — комендант, пані А. Гук — виховниця, подр. М. Скоропад — бунчужна і виховниця; обозні — ст. юнак Вол. Хандон та подр. ст. юначка О. Піруцька. Писарі табору мінялися, щоб дати змогу здібнішим підготуватися та читати перед табором денні заняття і накази. Духовним опікуном був о. Й. Корба, а медичним д-р В. Мигаль. Кухнею завідували пані ОЖ ЛВУ з панєю М. Хандон у провіді. Інтендантськими справами в більшості займався п. В. Как-

пич. Учасників на таборі було 51, з чого 26 юнаків та 25 юначок.

Підтабір юнаків складався з трьох роїв: «Чумаки», «Чорноморці» та «Гайдамаки». Підтабір юначок складався також з трьох роїв: «Каштани», «Чарівниці» та «Волошки». Позамісцевих учасників на таборі було 15, з того 7 з Ред Лейку, 6 з Ніпінґон, 1 з Терезбей та 1 з Кічнер. 35 таборовиків було понад 12 років життя, а решта молодші.

Таборові заняття проходили за пляном цьогорічного правильника таборувань. Відбуто 12 гутірок, з того 5 про життя і творчість І. Франка, 3 на різні теми, 2 читання творів Івана Франка, 1 про Симона Пеглюру, 1 коротка історія СУМ та 2 лекції про першу поміч та як поводитися в незнаній околиці,

як зробити ноші для хворого, як рятувати втопленого.

Крім цього було 12 лекцій танців, співу і вільноручних вправ та по дві вишивання для

частин: перша святкова, присвячена І. Франкові, С. Петлюрі та 20-річчю відновлення СУМ на чужині, а друга частина — весела з різними скетча-

Фрагмент посвячення прапора СУМ у Вінзорі (Канада)

дівчат і різьблення для хлопців.

Відбуто 1 мандрівку в терен (5 миль) та 3 рази купання на озері, куди юнацтво їздило автобусом.

Влаштовано одну сумівську ватру, яка складалася з двох

ми, жартами та співами. У час таборування були 2 товариські забави з танцями. До цього ще доходить впоряд, спорт, спів та практичні зайняття. Юнацтво не дармувало в час дозвілля. Одні вивчали вірші, другі пісні, а ще інші рисували карика-

тури з таборового життя.

У п'ятницю, 15. липня, о. Й. Корба відправив вечірній молебень, а в суботу, 16. липня, мав гутірку з усім юнацтвом. По гутірці всі таборовики приступили до св. сповіді. Цього ж дня 15 юначок і юнаків з Форт Вільяму і Порт Артуру склали письмові іспити старшого юнацтва СУМ, а всі інші здавали усні.

У неділю, 17. липня, о. Й. Корба відправив польове Богослуження для всіх учасників табору. В Богослуженні взяло участь також велике число громадянства, яке численно прибуло, щоб разом з юнацтвом СУМ провести останній день в таборі.

О годині 3-ій по полудні відбулася мистецька частина таборовиків, в яку входили народні танки, пісні, вільноручні вправи та читання таборових поезій. По цьому відбулася дефілада юнацтва перед трибу-

ною, а відтак святковий апель. Під час апелю із словом до юнацтва виступили: В. Скоропад — комендант табору, В. Кахнич — голова О.СУМ, п. Кудловський з Ред Лейку та п. Онишкевич з Ніпігону. При цій нагоді вручено сумівцям іспитові відзнаки.

Цьогорічне таборювання було під кожним оглядом успішне. Правда, відчувалася нестача виховників, тому присутні на таборі виховники мусіли подвійно працювати, щоб подолати всі перешкоди і вив'язатись із своїх завдань. Тут належиться особлива подяка пані А. Гук та М. Скоропад, які всеціло були посвятілись для виховної праці над юнацтвом. Також слід скласти признання і подяку членам і управі ОЖ ЛВУ, які посвятили свій час для приготування смачних харчів для сумівської дітвори.

В. С-д (Канада)

Сумно за табором...

Три тижні перелетіли мов сон і сьогодні ми всі прощаємося на залізничній станції в Ліоні, розїжджаючись по домах. Поїзд свище, рушає, останні помаху рук, останні прощальні слова. У вагоні дівчата потиху схлиднують, у хлопців блищать сльози на очах. Ніхто не жартує, не співає... Надто швидко проминув час у таборі!..

Про перший тиждень ми навіть забули. Кипіла праця, зокрема на лекціях, ще багато було незнайомих облич, ще не

всі привикли до таборового життя. Щойно після першої ватри познайомилися ближче: кожний осередок пописувався, всі разом співали...

Найважливіша подія другого тижня — це мандрівний табір. Старше юнацтво вирушило на 3 дні в гори під гарячим південним сонцем. Дарма, що багато з нас перестомилося незвичною мандрівкою, дарма, що декілька дівчат зімліли з гарячі, що в усіх ноги попухли й спати хотілося, — справжня для нас на-

города була, коли ми зібралися вечером над озером, довкола дружнього вогню й коли жартам і співам не було кіштя.

І далі йшли гутірки, гри, дискусії, вдалий виступ перед французами сусіднього села, забави в «шопі», — все, що табір дає, — все корисне й приємне.

Наша поїздка до Швейцарії відбулася саме того дня, коли справжній гураган розгулявся над Женевою, вириваючи корчі з корінням та ламаючи галуззя дерев. Але це місто нам подобалося, зокрема ж будинок Ліги Націй, у якому провідниця пояснювала нам, у яких кімнатах відбуваються конференції різних комісій ООН. У поворотній дорозі наш автобус став набагато важчий, — адже кожне з нас накупило декілька пачок шоколяди...

Під кінець табору час просто тікав від нас. Усі гарячково підготовлялися до іспитів, а тут хотілося ще скористати з чудового сонця й бистої ріки. Під час нічного альярму ми всі дивувалися, чому ніяк не могли знайти ворогів-хлопців. Виявилося над раном, що хоч нас хлопці звуть «слониками», то ми так тихенько скрадалися, що в темноті зовсім з ними розми-

нулися. І ще цього самого вечора перевели останню ватру, а тому, що були втомлені, то запрягли таборових гостей (малярів, співаків, диригентів) до програми. Гарну пісню про «Чайку» відспівав нам маєстро Олег Нижанківський, а веселі коломийки п. Зенон Заклинський. Дуже в пригоді нам став теж гластун з Америки, маляр Онишкевич, якого ми теж викликали до коломийок, але його більше цікавила сама ватра: він весь час підкидав дров, щоб добре горіла. Проте останнього дня не дуже йому пощастило: бо хоч і позбирав адреси від (тарних) дівчат, то зате в ночі щось його «вкусило» й треба було швидко везти до лікаря. Ми бажали йому скорого видужання!

Попроцали ми теж сусідніх французів, яких наші хлопці знову побити в футболі на 7:1 (мін. року — 11:0). І врешті заїхав по нас великий автобус, а наші люди з Ліону допомогли нам скласти шатра й висипати солону з сіників. Вони ще залишилися, щоб усе привести до горадку на фермі п-ва Заклинських, а ми відїхали. Поїзд мчить на північ, а нас обсіли спогади...

Ляріса Вітошинська (Франція)

ПРИПОВІДКИ

Мудрий ніхто не вродився, а навчився.
Учений іде, а неук слідом спотикається.
Книга вчить, як на світі жити.
Гарно того вчити, хто хоче все знати.

Діярії Союзу Українських Організацій Австралії

Дня 13. 5. 1966 р. відбулося вечором в Українському Народньому Домі в Ессендоні (Мельборн) перше пленарне засідання нової Управи СУОА.

Голова СУОА п. М. Болюх привітав членів нової управи СУОА й запропонував порядок нарад: 1) Кореспонденція, 2) Бюджет, 3) Справа постійного платного секретаря СУОА, 4) Розподіл обов'язків членів управи, 5) Реченець приготування керівниками відділів плянів праці, 6) Справа книги «Українці в Австралії», 7) Інші справи.

З поміж біжучих листів треба виділити, як найцікавіший, лист-подяку Прем'єра Міністрів Австралії містера Г. Голта за конгратуляції управи СУОА в зв'язку з перебранням ним обов'язків Прем'єра міністрів Австралії.

Бюджет Управи СУОА на біжучу дворічну каденцію запропонував керівник фінансового відділу п. Яр. Гевко. У приходах і розходах бачимо 6640 доларів. Бюджет громадської централі, як на 33-тисячну українську спільноту в Австралії, дуже скромний. Одначе в порівнянні з минулими роками імпозантний! Це доказ, що ми здорова спільнота, ростемо, а не нидіємо. Аджеж у ньому лише на закуп науково-популяризаційної англомовної літератури про Україну для університетських, публічних і бібліотек журналістів австралійських щоденників і журналів та на інші культурні імпрези призначено 1000 дол.! Ми аж на 18-му році поселення в Австралії вступаємо на правильний шлях популяризації імені України і її священних прав за волю й незалежність. І то не демагогією, не пропагандистською брехнею, а словом правди й науки.

Відносно справи постійного платного секретаря СУОА постановлено подати повідомлення Президії СУОА до обох українських газет в Австралії, для зголошення бажаючих на таку посаду.

Президія управи СУОА встановилася в такому складі: інж. М. Болюх — голова, I-ший заступник керівник Організаційного Відділу інж. М. Куцик, II-гий заступник І. Гриневич, члени: керівник Фінансового Відділу інж. Я. Гевко й керівник Відділу Преси й Інформації ред. Ст. Радіон.

Керівником Відділу Шкільництва з уряду є голова Української Центральної Ради п. Т. Пасічинський.

Голова Президії СУОА п. М. Болюх запропонував створити при управі СУОА Еміграційну Комісію й Комісію Світового Конгресу Українців. Перша мала зайнятися справами спровадження українців до Австралії з Англії, Польщі й інших країн. На

чолі цієї комісії стала членка управи СУОА п. Н. Зімницька. Справу створення другої комісії відложено на наступне засідання Управи СУОА.

Окрім того на внесок керівнички Культ-Освітнього Відділу, педагога пані Л. Гаєвська-Денес, постановлено відзначити сумні 40-ві роковини вбивства Головного Отамана Симона Петлюри й 110-ліття з дня народження та 50-ліття смерти велетня українського духу Івана Франка.

Імпрези на відзначення цих роковин доручено zorganizувати й велично провести в 1966 р. всім управам Українських Громад стейтів Австралії.

*

Дня 7. 7. 1966 р. відбулося засідання (Виконного органу) СУОА в гостинному домі п. **Ігоря Гриневича**. На засіданні обговорено справу видання англійською мовою в скороченій формі збірника матеріалів для історії поселення українців в Австралії п. з. «Українці в Австралії» й справу дарових примірників збірника; справу секретаря СУОА й порядок нарад наступного Пленуму СУОА.

Щодо видання в скороченій формі англійською мовою збірника «Українці в Австралії» голова СУОА **інж. М. Болюх** запропонував, щоб Осередок НТШ на Вікторію створив окрему редколегію для згаданого видання англійською мовою. А керівник Зовнішніх Зв'язків аквентент **Іг. Гриневич** запропонував, що ліпше було б, щоб якийсь австралійський публіцист опрацював скорочену форму книги «Українці в Австралії» й знайшов для неї австралійського видавця, або щоб домовитися з одним з австралійських університетів, щоб якомусь випускникові гуманістичного факультету, університет запропонував, як тут водиться, написати дисертацію на здобуття докторату, на підставі збірника матеріалів до історії поселення українців в Австралії й щоб ту дисертацію видати під фірмою того університету, замість скороченого збірника англійською мовою «Українці в Австралії». Він узяв на себе обов'язок довідатися який університет Австралії погодиться додати одному з своїх випускників гум. фак. взяти українську поселенчу тематику для своєї докторської дисертації.

*

Дня 8. 7. 1966 р. відбулося в Українському Народньому Домі в Ессендоні (Мельбурн) засідання Пленуму СУОА. Головував 1-ший заступник голови п. **М. Куцик**. Це власне один з представників нашої першої зміни. Наша пісня вже німіє, а їхня щойно починає лунати. Це вже стало доброю традицією, що Пленарними засіданнями керують на зміну поза головою й його заступники. По нарадах, які тривали від 7.30 веч. до 12 год. півночі, постановлено: До Сіднею їдуть для наради з головами Українських Громад

Сіднею голова СУОА п. **М. Болюх** і перший його заступник керівник Організаційного Відділу п. **М. Куцик**.

На пропозицію керівника Шкільного Відділу п. **Т. Пасічинського**, видано розпорядження до всіх Українських Громад, щоб кожний член громади обов'язково платив 0.50 дол. на Фонд СУОА при вplatі членських внесків.

Пляни праці керівників Відділів Управи СУОА з незначними додатками, або змінами Пленум СУОА затвердив.

Голова СУОА п. **М. Болюх** зreferував Резолюції і Постанови 10-го З'їзду СУОА. Найважливішою була справа арештів діячів української культури в Україні. Рішено: провести протестаційні маніфестації проти переслідування діячів української культури в Україні. Управа Української Громади кожного стейту зорганізує масову маніфестацію з доповіддю про переслідування українських культурних діячів в Україні. Резолюції з маніфестацій мають прислати до Управи СУОА. На підставі тих резолюцій Президія (Виконний орган) СУОА опрацює меморандум англійською мовою та вишле до всіх амбасад в Австралії включно з советською та до Об'єднаних Націй.

На керівничку Жіночого Відділу СУОА Союз Українок Австралії делегував першу заступницю голови СУА паню **М. Грудку**.

На пропозицію керівника Організаційного Відділу п. **М. Куцика** на секретаря СУОА прийнято паню **Л. Герасименко**.

Делегувати керівника Шкільного Відділу СУОА п. **Т. Пасічинського** на організаційну поїздку в шкільних та громадських справах до Західної Австралії на кошти СУОА.

Керівником Комісії Світового Конгресу Українців буде керівник Організаційного Відділу СУОА п. **М. Куцик**, який добере собі до Комісії СКУ людей з управи СУОА й знавців тієї справи з-по-за управи.

Після схвалення тих рішень, керівник Фінансового Відділу СУОА п. **Я. Гевко** повідомив в своєму звіті, що **забезпечена** акція через СУОА для потреб українського шкільництва в Австралії все більше поширюється й приносить приходи для Рідних Шкіл, які цією акцією вже зайнялися. І так на сьогодні РПН Ньюпорті одержала 38.32 дол., РПШ у Сантайні 29.39 дол., РПШ у Гленрої 9.39 дол., РПШ у Сент Албанс 6.70 дол., РПШ у Пасков Вайл 6.70 дол., РПШ у Нідрі 8.90 дол., Шкільна Рада Вікторії 20.88 дол. Слід було б усім Рідним Школам в Австралії зайнятися збиранням підмоги шкільних фондів.

*

На цьому першому Пленарному засіданні Управи СУОА керівник відділу Зовнішніх Зв'язків п. **Ігор Григорович** передав мені грубий Альбом Українці, в якому повклеювано вирізки з англійської преси Австралії за час від вересня 1964 р. до 3 травня

1966 року. Не буду робити огляду україніки за минулі роки, бо ті речі для пресових оглядів перестарілі, проте вони будуть дуже потрібні пізніше дослідникам нашого поселення в Австралії. Й патомість зупинюся на вирізках, які я вже сам докладно переглядав і вклеював в Альбом Україніки СУОА, за час від 5. 4. 1966 до 2. 5. 1966 р.

За цей час я вклеїв в Альбом Україніки СУОА двадцять виризоків з австралійської преси зі всіх кінців Австралії. У цьому часі найактуальнішим був виступ лідера опозиції мр. А. Колвела проти висилання новобранців на війну до В'єтнаму. Містер А. Колвел, під впливом наших ворогів, кинув публічний закид, що лотиши й українці, хоч за тим, щоб воювати проти комуністів самі викручуються від загального набору новобранців на війну з комуністичним В'єтнамом. Очевидно, це злоба.

Закид мр А. Колвела підхопила, як навмисне, деяка австралійська преса. Як реакція посипались слухні спростовання, заперечування й вияснювання читачів. З приємністю треба відзначити, що наші поселенці вже жваво й свобідно беруть участь у пресових виступах у англійській пресі, як речники дійсної, не-підробленої правди. Треба погратувувати усім за їх речеві, переконливі й об'єктивні виступи: в «Теймсі» — Канберра (О. Кабуненко), в «Телеграфі» — Брізбан (Українець з Дарри) в «Ньюз» — Аделіда (А. Грасс і Український Емігрант з Клемдіг).

Ст. Радіон

Керівник відділу Преси й Інформації СУОА

Українська молодь Аргентини в поході під час відзначування 40-річчя з дня смерти Голови Української Держави — сл. пам. Симона Петлюри

Спостереження про 12-ту конференцію АПАКЛ

Антибольшевицький Блок Народів від багатьох років тісно співпрацює з Азійською Антикомуністичною Лігою Народів (АПАКЛ), яка об'єднує провідні антикомуністичні круги Вільної Азії. З року на рік ця співпраця кріпшає та зростає. Через АПАКЛ український визвольний рух має доступ до провідних анти-комуністичних кругів всіх азійських народів. Ця Ліга має своїм завданням поборювати комунізм у вільних азійських країнах і сприяти визволенню тих азійських країн, які потрапили в комуністичну неволю. АПАКЛ добре поставився до співпраці з АБН, з огляду на це, що його члени не лише прихильно наставлені до визволення з-під російського колоніального поневолення народів об'єднаних в АБН, але й розуміють, що досягнення цілей АБН рівночасно сприятиме досягненню цілей АПАКЛ. В наслідок співпраці обох міжнародних рухів з бігом років назрівала думка про потребу і доцільність координації дій проти російського імперіалізму й проти комунізму в світовому розмірі.

АПАКЛ відбуває кожного року свої політично-організаційні конференції, до участі в яких завжди запрошує делегації АБН. АБН, і зокрема Українська Делегація, завжди має змогу навіязувати численні контакти, висловлювати свої погляди, розповсюджувати свою літературу, брати участь в усіх нарадах і дискусіях. На пропозицію АБН-івських делегатів АПАКЛ приймає різні актуальні постанови і в той спосіб український визвольний рух поволі створює свій вплив в азійських державах.

АПАКЛ досі відбув 11 міжнародних політичних конференцій, на яких брали участь українські представники. Огляд тих конференцій виявляє, що кожна чергова конференція зростала у важливості. Так сталося і з останньою 12-ою конференцією, яка відбулася в Сеулю (Корея) в днях 3-8. листопада 1966 року.

Остання конференція Антибольшевицької Ліги Народів Азії, що відбулася на початку листопада в Сеулю, була використана українцями для проведення не лише інформаційної роботи про нашу національну визвольну боротьбу, але й виказала поважний успіх багатолітньої дипломатичної акції. (Маємо право ужити слово «дипломатія» в розумінні репрезентативної міжнародної політичної діяльності, бо така насправді там велася). Найбільш промовистим документом, який свідчить про пророблену дипломатичну працю

на протязі багатьох років, це основна політична постанова, запропонована АБН-ом і прийнята в Комісії боротьби проти комуністичних агресорів. При цьому ще більш важним фактором були її спонзори-співвнескодавці, яких було 21 представників із 17 окремих націй з усіх континентів та від 3-ох многонаціональних організацій. Більшість підписаних на цій постанові осіб, це високозаслужені політичні діячі своїх народів, як наприклад, бувші міністри та високі військові старшини, дипломати, учені, професори, журналісти і парламентаристи. Аналізуючи цю групу осіб можна вчислити щонайменше вісім прізвищ, які прибули з-поза Азії виключно завдяки діяльності АБН.

Ще тому 10 років про діяльність і боротьбу українських націоналістів по 2-ій світовій війні взагалі ніхто у вільних азійських народах не знав. Сьогодні українські націоналісти мають в АПАКЛ через АБН рівнорядний, з делегаціями вільних держав, голос. Колишній український прем'єр пропонує особи, яких доцільно запросити на конференції АПАКЛ і їх відразу запрошують. Сьогодні не має майже країни в Азії в якій голова ЦК АБН, Я. Стецько, не мав би правдивих політичних приятелів. З року на рік пропозиції АБН стають поважніше трактовані. Голос росіян з НТС є сильно знеутралізований, а концепцію АЦЕН, як штучну прибудівку американського Стейт Департаменту, починають висміювати.

Проаналізуємо резолюцію АЦЕН, яка складається з деяких груп балтійських емігрантів, «Чехословаччини», Албанії, Болгарії, Мадярщини, Польщі і Румунії. Це очевидно не є представники сателітних країн (бо балтійські народи сьогодні не є сателітними, а сателіт Східня Німеччина не є заступлена). Це навіть не всі комуністичні держави центрально-східньої Європи, бо немає між ними «Югославії». Отже в імені цього АЦЕН, Вацлавас Сідзікаускас, вніс резолюцію, в якій каже, що «антикомуністичний резистанс» в Європі і в Азії повинен бути між собою пов'язаний, але домагається від АПАКЛ визнання визвольної боротьби лише тих дев'яти народів, так немов інші поневолені народи не існують, або «демократичні визволителі» з АЦЕН вже згори засудили Україну і багато інших народів на неволю та народовбивство. Цю хитро-спритну тактику АЦЕН повинні мати на увазі ті, що з ними співпрацюють з-поміж українців, бо це тактика *виедлінування* України з групи поневолених народів і взагалі з категорії державних націй. У згаданій резолюції АЦЕН не виступає проти Советського Союзу як такого, себто трактує його як одну органічну

національну цілість, а лише домагається, щоб вільні держави не визнавали статус кво в центральній-східній Європі. Що більше, уживається вислів «колоніалізм Советського Союзу», себто колоніалізм всіх народів, які творять ССРСР супроти народів поза межами ССРСР.

До протидії проти всяких анти-українських сил виступили приятелі АВН. На добру оцінку заслуговує прийнята постанова, яку запропонував Білоруський Визвольний Фронт. Також доцільно відмітити виступи бразилійця адмірала К. П. Ботто, японця проф. Кітаока, і данця, кол. міністра зовнішніх справ, О. Б. Крафта, які вказували, що ці особи стали переконаними ідейно-концепційними приятелями українського національно-визвольного руху, а не лише поверховими фразеологічними симпатиками.

Адмірал Ботто засудив всякий неутралізм, подаючи ідеологічні, етичні та політичні аргументи. Опісля заявив: «Ми повинні атакувати м'яке підчерев'я комунізму, себто найслабше його місце. А воно знаходиться *внутрі* країн поневолених комунізмом. Нашим завданням є скріпити та підготовити офензиву повстанських сил проти їхніх тиранів... ми мусимо вдарити в саме ядро зла — етнічну Росію і континентальний Китай, бо з тим прийде упадок комунізму всюди». Адм. Ботто пропонує виразну офензивну стратегію, основану на концепції визвольних резолюцій поневолених націй.

Знаменною була промова японського делегата, проф. Кітаоки, який переконливо закликав створити світовий протикомуністичний центр, з огляду на те, що розповсюдження та пляни комуністів є світового засягу. Крім того проф. Кітаока скритикував Асамблею Поневолених Європейських Націй (АЦЕН) за те, що вона обмежена до кількох народів та ігнорує інші поневолені народи. Він говорив: «Поневолені нації включають не лише членів — народи АЦЕН, але також німців у советській окупаційній зоні, Тибет здобутий червоним Китаєм, Україну і всі інші нації підбиті советською Росією. Всі ці нації були завойовані силою».

Дальшою корисною і цінною була промова кол. данського міністра зовнішніх справ Оле Б. Крафта, який заявив, що вільний світ мусить рівночасно протиставитися червоно-китайським комуністам і російським імперіялістам. Він вірно вказав на те, що Росія є найважливішою державою, яка утримує комуністичну агресію у В'єтнамі і «яка рівночасно панує над великою частиною Європи при допомозі сили». Він підкреслив, що «поневоленими народами є не лише т. зв. сателітні нації включно з московською

зоною Німеччини, але також численні старинні нації всередині Союзів, як Естонія, Латвія, Литва, Україна і багато інших. Жодна з них ніколи не погодиться на зверхництво російського імперіалізму». У висліді аналізу світової ситуації п. Крафт запропонував: «Мусимо створити духову світову силу за свободу і самовизначення проти комунізму».

АПАКЛ пішов багатіше ніж промови, декларації і загальні ідейні постанови. На 12-ій конференції прийнято більш конкретні плани реактивної допомоги визвольній боротьбі всіх поневолених Росією народів, ніж колибудь попередньо. Ці постанови відносяться зокрема до здійснення світового антиросійського визвольного центру, вивчення і використання знання визвольних рухів України та інших народів, поширення та поглиблення співпраці між АПАКЛ і АБН та широкого всеконтинентального відмічення 50-ліття двох дат: упадку царської російської імперії та початку комуністичної російської імперії і розкриття її злочинів.

Підсумовуючи, можна ствердити, що на форумі АПАКЛ український націоналістичний рух проробив велику початкову роз'яснювальну роботу. Почалася друга стадія масових акцій на континентальний розмір політичного, освітнього, пропагандивного, культурного, видавничого та організаційного характеру. В тій стадії коначним є вести інтенсивну дипломатичну і психологічну війну не лише проти комуністичної Росії, але й проти її випадкових чи несподіваних, прямих і захованих поплентачів. З одного боку є реальні перспективи великих можливостей, хоч з другого боку можемо легко втратити здобуті досягнення, якщо послабимо нашу активність.

А. В. Бедрін

I. Максимів

ПІСНЯ ПРО ЧОТОВУ

Чотовою я сама
Звуть мене Маруся,
В мене чорних брів нема,
Та я не журюся!

Не вродлива я — дарма!
До занять я звична,
І дружу я з усіма,
Бо я — симпатична!

Хтось мене була лайне,
Скаже: ти сварлива!
Але люблять всі мене,
Бо я справедлива.

Не вродлива я — дарма!
Але симпатична!
Знаю добре це сама,
Бо самокритична.

Сумівська документація

Батьківщина лише одна!

Ярослав Стецько

Цю доповідь виголосив Ярослав Стецько, Голова Антибольшевицького Б'юро Народів, колишній Голова уряду проголошеної 30-го червня 1941 року Української Держави, до сумівців-учасників літнього табору на «Тарасівці» (Великобританія) в 1966 р.

Кожного року зустрічаєтеся Ви у таборі з означеною метою: зглибити своє знання про Україну і її правди, скріпити творчі риси свого характеру, зокрема у напрямі кристалізації національних елементів у ньому, а й не менше в напрямі його бойових прикмет, підготовки до змагу і чину. Цілком добре це схоплює гасло: «Ум гостри, насталою волю!»

Подорожуючи по світі з ціллю: нести ідею, допомогти перемозі правди України, що є частиною Божої правди, яка здійсненою бути не може, коли правду України топчеться, я побував, і в Австралії, і в Тайлянді, і у В'єтнамі, і на Філіппінах, і на Тайвані, і у Гонг-Конгу, і в Туреччині, і у Греції, і в Італії, і в Еспанії, Португалії, Швеції, Данії, Мальті, Франції, і у Мехіко, і в Гватемалі, Канаді, США і в Японії. Але ніде не знайшов я, і ніде не знайдете Ви, навіть намістка України. Цей широкий і навколосвітний шлях може бути й Ваш шлях повороту до обітваної землі, з якої ми вийшли поневолі, може тому, щоб про неї правда рознеслася на всіх мовах по всій земній кулі!

В одній повісті про Святослава читаємо:

«А за окіяном уже варяги по морю, — відповідав молодому Святославові на запит його виховник, дядько Асмус, — далі ляхове, німці, франки, а на острові в морі англіяни...

«— І всюду до окіяну живуть наші язики? — допитувався князь. — І всі вони тягнуть до Києва?

«— Так, княжичу, всі вони чують Київ, бо без нього загинуть...

«— Я робитиму, як отець Ігор, я ніколи не забуду оцієї землі, моїх людей... — міркував князь Святослав.

«Скільки живе Київ, стоїть він ніби багатир на цій високій горі на сторожі земель... Багато орд проходило мимо нього,

були такі, що пробували лізти на його стіни, але всі вони розсипалися, як пісок на березі Дніпра.

«— Скрізь знають нині Київ, — каже княгиня Ольга, мати княжевича. — Охрестити Русь, означає запалити пожежу по всій землі! Я християнка і знаю, що християнство, — це не рабство. Але бути під патріярхом Константинопольським, — це все одно, що бути під імперією...»

Тепер іде ж боротьба проти Москви за стародавній Київ, його славу, проти московського патріярхату, залежність від якого є тождна з тим, щоб бути під імперією російською!

Ми чуємо відгомін великого бою в Україні, що проходить на наших очах, який веде наша молодь там, з Симоненками, Восславами новими, що виростили і родилися там, як сини, хоча уярмлених, але духом вільних батьків! Не могла ж досі християнська віра, хоча це правдива, Божя віра, зробити впродовж двох тисячей років з людини янгола, бо Богом сказано було, що завжди наново людина має боротися і наново здобувати добро проти зла! Як же можливо, щоб впродовж нецілого півстоліття могла зробити, перевиховати система Антихриста, большевизм, нашу молодь на її лад? Брехні про те, що скомунізовано, зматеріалізовано, зрусифіковано нашу молодь — кинула визов наша сучасна молодь, про героїчний змаг якої на усіх відтинках — культурному, мистецькому, літературному, науковому, соціальному, політичному й інших — знаємо ми, знає також світ.

Симоненки — не випадкові постаті, а відблиск грандіозного вулькану, що бурлить в народній душі, а в молоді зокрема.

Дорогі сумівки і сумівці! По всьому світі я шукав України. Я знаходив її сліди у різних країнах. Я намагався пригадувати, де можливо, її велике минуле, наприклад, у Штокгольмі, складенням вінка на саркофагу союзника Гетьмана Івана Мазепи, Карла XII, в часі відвідин Хрущова. Це викликало неймовірну лють російського тирана, коли перед його очима станув воскресаючий у наші молоді та молоді Заходу погаслий дух останніх лицарів Європи Гетьмана великого і Короля великого, коли на наших очах мертві воскресають, як прочував російський тиран, і несуть знищення, кару і помсту на тиранах. Я знаходив наші рідні ікони в далеких Філіппінах, у Манілі, куди завезли їх якісь українські монахи. Я знаходив сліди величі нашої в Константинополі, з яким наші традиції теж пов'язані.

І питався я себе нераз: коли бачив я красу природи, чи ми-

стецьких творів, чи пам'ятники історії світлої і могутности даної нації, чи може мати людина дві батьківщини?

І зараз ставала мені перед очима душі неповторна краса української природи, коли твір людини зливається з твором Божим, коли естетична краса України, її степів, гір, лісів, гаїв, садів, голубого неба, безкраїх піль і Чорного бурхливого моря, рік і долин, золотого колосся і різнобарвних квітів, золотого сонця і чорного лісу, зливається в одну могутню симфонію краси, що ублагороділо людину українську, вирощуючи і викликаючи в неї, її душі, моральні почуття вищої істоти.

Але ця природа з її красою не є обездуховлена; вона кров'ю найкращих освячена від століть; вона червоніє від крові святих, мучеників і героїв; ця земля українська просякнута потом труду зусильного мільйонів і мільйонів наших рідних.

Як же дивно вільному світові і незрозуміло, що якраз ця земля є повна могил і курганів; безперервно сиплять у нас і тепер, наперекір ворогові, могили в честь героїв і мучеників. Вся Україна була і є вкрита ними і все наново руйнованими ворогом хрестами, як символом терпіння, але й воскресіння і величі, бо тільки з крові і жертви родиться велике. Будемо мати життя вільне, вічне, коли цю кров неповинну, яка пролилася і всякнула в землю українську, помстимо на тиранах і на дияволі російському. Не мир, а меч — приніс нам Бог на землю.

Хто прагне на цій землі українській нашій кольонії свої мати, цей знайде собі там, як від тисячеліття, так і тепер, сиру землю на могилу.

Але, дорогі мої, Юні Друзі, цю прекрасну землю ви не можете бачити інакше, як тільки у крові стікаючою. Кров'ю Ваших рідних, тобто Вашою... Чорно-червону землю... Ви не знаєте нашого Донбасу, цього золото-чорного скарбу України, не знаєте гордих шахтарів, з яких може деякі не вміють навіть добре говорити по-українськи, але серце й ідея їх наша, рідна, українська. Вони на барикади йдуть за нащ, за їх рідний Донбас! А ці бравурні нації одесити, які мають завжди відкрите вікно у світ і стоять на сторожі нашого Чорного моря! З Одеси нашої, старої української оселі Гелляди, засяє, заговорить теж іскра пожежу імперії тиранів.

Як у «Слові о полку Ігоревім» читаємо, що вся природа сумувала, птахи, дерева, квіти поникли, як Україна програвала свої бої з навалюю диявольських сил, — так чуємо тепер з уст наших найближчих, що коли орди московські нещодавно темною хма-

рою на цю чудесну землю, де на роздоріжжі Ви завжди зустрічали пам'ятники Розп'яття, або Терпіння Богоматері, наступали, — собаки українські вили далеко до приходу большевицьких орд, звіщаючи нещастя і перестерігаючи перед ордою московською, яка мордувала, тортурувала дітей, жінок, старих, молодих, зокрема нових сподвижників Мазепи — упівців, бійців Української Повстанської Армії і всіх воїнів України за славу, правду, волю, владу українську на українській землі. Природа і німі істоти сумували, коли добрі сили України програвали...

Ви питаєте, чому я при відкритті табору якраз про це трагічне і містичне України говорю, говорю в світі, який далекий від величного і великого, героїчного й ідеалістичного, а склонний до вигідного, розкішного життя сьогоднішнього дня.

Говорю тому, бо час перебування Вашого тут є теж часом призадуми над чимсь іншим, як звичайно, пригадки на щось інше, як нормально, усвідомлення завдань інших, як повсякденних для власного лише вжитку, але визначення і ознайомлення зі завданнями післанництва великого, у всьому світі вільному, носіїв ідеї — слави добувати, братів визволяти, що в неволі російських тиранів перебувають, нести прапор і ідею України в світ далекий краще і всесторонніше, більше вміло і з більшим успіхом як ми, що вирости в іншій дійсності і не знаємо цього світу так добре, як Ви. Наша мета: одуховити Вас ідеєю активного післанництва, вказати на правду України, без здійснення якої немає взагалі правди на землі вказати на те, що українська ідея є універсальною, що в неї знайде свій інтерес теж англієць, бо вона є здійсненням вічних правд: нації, релігії, людини, як вищої істоти, а нації зокрема, як найвищої спільноти на землі... Наша мета: післати Вас, українських апостолів, у чуже докідлля і геній України в люди вивести, пірвати інших за наші, тобто теж за їхні ідеали, бо на світ наступає царство Антихриста, тиранії, рабства, топтання нації всякої, її суверенітету, людини, її гідности — такий образ життя несе Росія! Коли Київ станув проти цього, чи ж не станув він і за інтерес Лондону?! Покажіть це, пірвіть до акції, виведіть на вулицю теж молодь британську під нашими прапорами і гаслами, вкажіть їм, що теж йдеться про їх справу. Не бачите, що за російську злочинну ідею виводять на вулицю російські слуги збаламучених людей, чому ж не можете Ви вивести за благородну українську ідею, що є Божою правдою на землі?!

Не уподібняйтесь до чужого світу, будьте собою! Ви знаєте

найкраще, що Ви не гірші, але кращі талантом, пильністю, здібностями, від синів-творців найбільшої донедавна ще імперії світу! Вам належить завтрішне царство, не насилля, а царство українського духа, української правди, української ідеї, царство героїв-сподвижників вічного і непроминального в світі!

Тому міряйте свої сили на бажане, а не на можливе! А силою волі своєї виповните прірву поміж реальним і бажаним, поміж дійсністю й ідеєю!

Коли я побував в Австралії, я подивляв наші церковні, православні і католицькі храми та народні доми, величність храмів Божих в Мельборні, Сіднею, чи Аделяйді. Я бачив цей гін української спільноти в Австралії до великого, монументального, грандіозного, щоб печать українського духа залишити і на чужій землі!

Ця туга до вічного — типічне українській нації!

Будьте горді на те, що Ви сини і доньки нації героїв, мучеників, святих і аскетів, терплячих і воюючих за інший, за новий, за кращий світ. Будьте горді за українське сучасне і українське минуле. Я ніколи не забуду слів Тодося Осьмачки, київлянина, який писав:

«Після Ісуса Христа немає в світі дорожчої людини для людства, як Шевченко, дарма, що він не такий серцевід і людинознавець, як Шекспір, не такий глибокий індивідуаліст, як Гете. Я певний, що як би Шевченко з'явився перед Шекспіром і Гете, то вони мали б його перед своїми духовними очима, як божество, щось подібне до Богочоловіка. Бо Шевченко збільшив славу Спасителя, як людинолюба...» Геній, герой і пророк в одній особі не буває. А ним був Шевченко! Може Мойсей ще ним був, може Сократ. А Шевченко був українець, Ваш, наш!

Я ніколи не забуду слів Симоненка: «Хай мовчать Росії і Америки, коли я з Тобою (Україно) говорю!»

Яка глибина думки і яка віра велика, віра у містичне нації, бо нація це передусім підсвідоме, стихійне, це передусім серце!

Я роз'їжджав по світі, проповідуючи правду України. Я бачив багатьох і багато. Колиж я бачив велич і упадки інших націй, їх красу і творчість, їх сучасне і пам'ятники минулого, мене супроводила вічна гриза сумління, що за мало ми діємо для здійснення правди України, щоб в нашому Києві, — в центрі слави і добра культури і науки та волелюбних, прекрасних людей, які стоять не тільки за себе самих, щоб влада належала їм, щоб тим чином теж правда Христа і нації нашої перемогла. правда української людини...

Спостерігаючи гарне і світле, найкраще і найвеличніше у різних країнах світу в різних континентах, я завжди наново знаходив підтвердження правди найбільшого українця — кріпацького сина і водночас найбільшого аристократа духа: «Немає другої України, немає другого Дніпра!» Тому не премося ми на чужину шукати в чужому світі іншого, як українське добро, але йдемо зі своєю правдою, з правдою Шевченка, з правдою Києва, щоб нею полонити других.

Немає, дорога молоде, для нікого, теж з Вас, двох батьківщин, бо бути не може!

Бо немає поза Україною для Вас, для нас, вищої правди! Бо правда України є водночас правда всемогучого Бога!

Любіть Україну великою любов'ю, що гори валить! Ненавидьте ворогів її, передусім Росію, тричі прокляту, яка все наново розпинає і Христа й Україну! Ненависти тільки той не знає, хто ніколи не любив! Пам'ятайте, що Ви авангард, пробосвики хреста і тризуба, які на руїнах царства антихриста, на руїнах Росії, мають запанувати і запанують!

Будьте гідні цього величного завдання, що є понад людські, але не понад Ваші, не понад українські сили!

Вічна слава святому містові України — Києві, предметові безмежної туги всіх українців, звідкіля, як сказав св. Андрій Апостол, засяє Божа благодать, для усієї української землі й усіх людей доброї волі!

Хай живе вільний Київ і св. Софія!

З творчости закованих на Батьківщині земляків:

Дмитро Онкович

ДНІПРЕ, ТИ МОЄ СЕРЦЕ

Дніпре, ти моє серце
В справу — напийся,
Хочеш — умийся
В чистій, прозорій.
В ній плаває сонце,
В ній плавають зорі,
Їх набирай в долоні
Чи зачерпни відерцем.
Дніпре, Дніпре,

Ти — моє лагідне серце.
Човен гойдаєш — люлі,
Як мати дитину — люлі.
Човен пірнув, ось виник,
Мов переможець,
Моя іменинник,
Човен гойдаєш в співі,
Ти — моє в radoцax серце,
Ти — моє серце в гніві.

Лемківщина — опоясана срібним Сяном

(Див. початок стор. 157)

На північ від Улича Сян тече високопідгірською половою, де не бракує розлогих долин і пологих берегів, доходить до м. Ди-

Церква в Канорі з XVIII стол. — на півдні Лемківщини

нова, роблячи по дорозі відхилення то в праву, то в ліву сторону. Динів це також оселя стара, відомості про неї походять з XIV-XV віків. Бідне і тихе містечко не має промисловості.

За Диновом Сян круто повертає на схід і тече в цьому ж напрямку до Перемишля, обминаючи багато більших і менших осель, з яких слід згадати Дубецько з руїнами оборонного замку, збудованого Кмитами. Другою оселею, яка розташована над Сяном на схід від Дубецька, є Красичин, який як своїм винятком положенням, так великим і гарним замком з XVI в., що є одним з найцікавіших ренесансових будівель сучасної польської держави, приваблює багато відвідувачів і екскурсій.

Оселя ця є дуже старою і існувала вже в XIV в., а не так давно в самому Красичені відкрито оселю з римських часів (II-III в.).

Минувши цю стару і гарну оселю, Сян доходить до старої столиці перемиської землі — Перемишля.

Цей старий, мальовничо положений на високому березі Сяну город, а пізніше місто має свою давню і славу історію. Розташований при вильоті Карпатського Підгір'я при розлогих нижчих просторах родючої землі, що тягнеться в напрямку Радимна і Ярославла, вибився Перемишль дуже рано на історичну арену. Першу історичну звітку про цей город маємо з 981 року. Як виявили археологічні розкопки, на місці, де було старе городище, збереглися сліди давніх потужних валів, фундаменти круглої церкви з X в. фундаменти бувшого тут монастиря або княжих палат і великої трьохнавної мурованої з білого, тесаного каміння церкви-катедри, яку побудував перемиський князь Володар.

Дзвінниця в селі Топільниця з 1730 року

Через це місто з найдавніших часів проходили старі торговельні шляхи з Русі до Кракова, а також через гірські перевали на Мадярщину.

Перемишль був також від віків природною і духовою українською твердинею, що обороняла Лемківщину від безупинного напору спокоєвничного історичного ворожого наступу із заходу. Але не тільки обороняла. У цій твердині кувалася духовна і політична зброя українського народу, у цій твердині формувалися численні особистості, що на протязі віків робили великий вклад у скарбницю української культури. До речі на Лемківщині була скомпонована о. Вербицьким (парох Улюча) мельодія українського славеня — «Ще не вмерла Україна».

У найновіших часах Лемківщина і Перемишль стали об'єктом чергового ворожого наступу, що перемінився в трагічну, кроваву

Лемківські дівчатка з Ястрабика, повіт Новий Санч, під час шкільної прогульки (1934 р.)

нелюдську офензиву. Почався цей наступ в половині 1944 року, коли Засяння та Лемківщина стала тереном операцій польської підпільної армії. Часто при допомозі фольксдойчів та польської

Народня ноша села Шляхтова (найдалше висунене на захід Лемківщини село). На знімці кол. директор Української гімназії в Перемишлі, проф. Степан Шах з дружиною і браташницею (1934)

допоміжної поліції (що були на службі німців), мордувало польське підпілля свідомих українців.

Ще й сьогодні, — двадцять п'ять років після закінчення війни, — Засяння й Лемківщина стоять пустою, чекаючи на звіль-

нення України і повороту правдивих господарів цього чудового краю до своїх рідних хат і господарств.

Наступаюча советська армія в нічому не перешкождала катівні свідомішого українського елементу та втікачів, навпаки надто часті були випадки, коли наступаючі москалі знищували вогнем і стрілами чисто українські села, ставляючи нетронутими польські. Сталін готовився зробити дарунок з української землі своїм польським вислужникам і хотів бодай трохи прочистити, притаманними йому методами Лемківщину, з українців. В самому сянському повіті були знищені тоді села Мокре, Морохів, Завадка Морохівська, Кам'яне, Полонна, Сировиця, Мошанець та другі.

Негайно після того появились по селах, що якимось оцілили, московські агенти і почали намовляти людей переїжджати або на північ, або прямо до ССРСР. Великого успіху ця акція не мала і тоді московські агенти вдалися до диявольського засобу. Вони почали намовляти польське шумовиння, щоб це почало акцію гонення українців з своїх сіл. Злодії й шумовиння почало тоді криваво гуляти. Від осені 1945 р. польські банди, під керівництвом НКВД, почали мордувати масово українців, грабуючи майно і спалюючи хати. Москалі ще підсилювали українську-польську ненависть і створили такий хаос, що перед ним бліднуть всі описи пекла, на які здобулися поети від старовинних часів. В обороні рідного населення станула врешті УПА. Акція УПА була нелегка, тимбільше, що й частина наших збаламучених людей не розуміла в чому справа. Осінню 1945 р. москалі почали переводити масову переселенчу акцію. Пізніше решту вивезли поляки на понімецькі землі, діставши терени, яких не мали ким заселити і при тому не віривши, що ці терени вони зможуть втримати при собі.

Олександр Капітанчик

ПАДАЄ СНІЖОК

Ніжно, мов, пушинки
Падають свіжинки
В студений імлі:
Так легенько в'ються,
Горнуться, кладуться
Спати на землі...

Збудяться весною,
То підуть рікою
Кораблі нести.

А здіймуться в хмари,
Щоб з сонечком впарі
По світі плисти.

Відтак в пізну осінь,
Як щороку досі —
Прилетять в наш край.
І будуть кружляти,
Сріблом убирати
Знов поля і гай!

17. 11. 56

П і д Б а з а р о м

Р. Володимир

Хуртеча не вгавала. Снігова крупа пекучими іскорками сікла неголені обличчя, осячими роями набивалася в очі. Проте не з одної хуртовини обважніли приплющені повіки, Втома, недоспані ночі . . . Не зважаючи на все, свідомо трималися вояки Волинської Групи напрямку, хоч як мусіли всі шляхи обминати. О, не діждеш, вороже, так легко не попадемо тобі в руки.

Сковзались по обльоділих вибоїнах ґрунту, місцями западали глибоко в проваллі снігової надми, спотикалися далі на кожному кроці. Одначе твердо силкувалися навпростець. Бач, дух бодриться, дарма що квола плоть послуху відмовляє. Від прискорених віддихів мов міхи ходять легені, серця молотом гатять. В один такт дуднить важке ступання. Доки ще отак гнаним звіром проживеш? Уже ж дні й ночі маршують — проголоджені, зле зодягнені, мало хто взутий. А що вже холоднеча проймає! Та й чудні ж вони, компанійці. В цього голова перев'язана, в того плече в покривавлених бандажах, в неодного ноги в лахміття замотані. А втім, усе те пусте, от погано тільки, що стрілива скоро не стане . . . Чи вистане на остаточний бій? Чи зможе послужити у крайній потребі? І далі вперед просуваються, хутко, мовчки, заповзяті, просто-волосі, в нестримному рухові грудьми вихор порють. Обношені жупани, порвані сукмани й свитки цідять вітер. Тут і коням не витримати, хіба що піхотинець ще втне. Що лиш найбільший поспіх від оков холоду й ворожого заскоку вберегти спроможний. Та вже ноги до болю знемагають, стерплі з морозу руки на вигинах зброї костеніють, усі пружини тіла примлівають. Одні очі непогасним вогнем горять.

Знаменний похід. Скаженою завірюхою й нездоланим людським жаданням позначений.

А от Єфремові, середнього віку козакові, тверда вояцька доля ніяк не дошкулить. Бував і в царськiм війську на різних фронтах, намерзся досхочу в окопах, котрий раз бачив смерть віч-на-віч! До найгіршого звик був. Аж тут сам кінець і революція вибухла, настала пора свого добиватися. Як стій добровольцем в рідні лави майнув.

— Єфреме, господарство на кого лишаєш? — гірко дорікає-

побивається жінка, простягають до батька голі рученята діти.

— Та ну бо, годі, сердешні мої... України ж на поталу чейже не дамо. Як займе чужа влада несита, то що ж вам тоді буде з того господарства? Оголотять, сплюндрують його, розтягнуть, як ті собаки заргебуці. Авжеж, батьківщину захистити конче.

— І пішов, не озираючись, а там ще й не одного за собою повів. Тепер же до самого краю довоювався. Ще в полоні, куди з побратимом потрапив був, хто тільки від того походу не відмовляв його!

— Не таким же як ти йти, голубе, тож родина в тебе, дрібна дітвора, а справа ця, відомо ж, не переливки. — Куди там, не помага, Єфрем нікого не слухає, ще й злує. Тоді раjali чекати до другої черги, коли більша впевненість буде. Все дарма, не на такого потрапили. — А хіба ж випадає мені отут хліб жувати, коли інші за матір шкуру наставлятимуть? — Таки на своєму поставив був, і не здібавш його ніде інде, як лише між найпершими, найодчайдушнішими. Палким бо таким уже зроду вдався. Ото тепер пообмотувані шматтям ноги повідморожував, одною ж, як колодою, все й за собою волочить. Друг зброї з болючою посмішкою мовить: — А не казав я тобі? — Проте Єфрема й у цю мить навіть гіркій долі не перемовити. — Походу нашого, куди б він нас не завів, до столиці чи на той світ, нізащо не проміняю. В гурті смерть не страшна! — з вітром змагає його відгук. Козак, що не кажи.

А он Омелько поруч, чорнявий, юнацького вигляду, чим не молодець? Іде, ні, шкутильгає, страх як вражає скалічене стегно, що під Житомиром большевики перебили. Все то ятрить, пече, день і ніч дається взнаки, вже другий тиждень отак. Одначе скарги в його не вчуєш. Далєбі козак, зіпнить зуби та ще й посмішку з себе видалює. Була нагода в лікарню лягти, червоні займанці й не впізнали б, тільки ж Омелько ні защо в світі товариства не кине. На хвилину сприймає скорч горлянки, так там десь глибоко в грудині нис, та не з фізичного болю, ні! Гандзя он козакові на гадку прийшла. Заболіло дуже, бо знає, що чекатиме вона, а він ледве чи вернеться, щось уже йому серце так віщує. — Помщу за брата, що то заволоки оті на смерть замучили, прожену їх, антихристів, з нашої землі, й аж тоді до тебе, голубко, вернуся, а тоді

вже ніколи не розлучимося, Гандзю! — кричав їй із глибини своєї наболілої душі, як розходилися. Отак може й назавжди розпрощалися. Благала, ридма-ридала мати, коли їй ниць поклонився. — Хоч ти, синку, лишися, а то всіх вас, моїх соколиків бистрокрилих, та гадич поклює, всіх до одного буря поб'є, і хто мені, старій, послужить, очі закрие? — А він на силу з обіймів пані-матки вихоплюється та їй у відповідь — життя мені, матінко, не буде, коли відцураюсь того, за що вони головами наложили... — І хоч як болуче ставало йому сьогодні, вибору свого не шкодує. Не будь усього цього, завернули б і ще раз події, випало б йому знати своє майбутнє, ще раз вибір мати, і він так самісінько вчинив би, бо інакше годі. Якщо тебе доля на власне твоє місце поставить, то хоч би воно й непевне. й прикре було, від неї не втечеш.

Пригадки з поривами вітру вирують, не чує більше болу Омелько, затерпла рана, засох солоний смак у горлі, поспішає назустріч своїй нареченій — а хто вона, Гандзя, чи? ... — та й гадки не додумує. І всі вони такі ж, один на одного подібні, в шалекому захопленні, приречені, мов ті дико метані пелюстки снігу в чистім полі

Такий самий і Василь, білявий, короткозорий, трохи непо-радний. Безбатченко, на чужих людях виховався, чимало на-бідувався. Здоров'я, від коли тямить, слабувало. Хоч і мо-лодий, із труднощами гурту тримається, бо інакше горе бу-ло б — без сліду пропав би в снігових заметах. Вчителював років три до революції по рідних селах, зацеплював молодому поколінню вогненне слово батька Тараса. Ясно — й сам за його покликком пішов. Тонкі губи стискаються — не здобу-ли волі. Що ж, прийде час, повстануть знову. А покищо, не-воля. Перебув тиф, позбувся зброї, потрапив за дроти воши-вого табору. Тут — лише інтерновані, а на покинутій бать-ківщині ще гірше — справжня в'язниця. Жорстокі вістки роздирають серце — ненажерливі круки безжально грабу-ють, села, знущаються над безборонними, вигублюють безроз-бірно населення. Аж сюди, наче, в їхню тісну клітку, долинає стогін народньої неволі. Довше не мога витримати — записав-ся в дроворуби, а четвертого дня цього ж місяця державну межу біля Нетреб перейшли. Братів на призволяще не зали-шати ж. А тоді з чим попало — бо хіба ж це воєнна випра-ва? — на ворога. Бої за боями, все вперед — Коростень, Ра-домишель — геть північного заїду, геть поганців з батьків-

ської святої землі! Два тижні такого полум'яного піднесення й сердешних вітань знедолених земляків . . . А далі й згадати біль — неможливе вороже засилля. Знову відворот. І куди ж? А проте краще вже так; поки живеш, віри не здаєш. Вростем у більшу силу, неодмінно ще раз повернемося, червону калину піднесемо . . .

Василь з втоми завмирає. Та й уся звойована громада вичерпана, до краю видихана. Ще один короткий постій, перепочинок, перев'язка, й уже сільце Малі Миньки за ними. Так нестерпно своїх людей вдруге кидати. Щільніш затискаються щелепи — повернемося, їй Богу, повернемося — чи не в усіх серцях. А там іще збрели Звиздаль — річенько, даруй, що й тебе минаємо.

Отоді прийшло до останнього бою. На мить видалося, що відв'язалися від клятих гончих собак, аж ні — свіжо поповнена їхня зграя наново насакає. Виходу нема, большевицького загону своїм обійти неспромога, одна рада — прорватися. — Що ж, братця, бути розправі! — все ясно, нічого більше промишляти чи вагатись. Як один, кидаються за своїм поводирем в обличчя смертельної загороди, звідкіль кулеметний вогонь зливою по їх лягає. Сливе голірuch у пащу звірюки, що клубами диму на їх жбурляє. З того боку — поклики — Сдавааайс! — Із цього, всі як один муж, наляті вірою серця мужнього, вибухають передсмертним гомоном рідного — Слаа-вааа!

Так перемагали або гинули за віру, волю, народ, і славні прадіди.

*

Не гомоніли Софійські дзвони, як виводили трагічні залишки війська УНР двадцять першого листопада, злопам'ятного року порваних усенародніх надій, на страту. Триста п'ятдесят дев'ять ще живих, вимучених, а все ж таки нескорених борців безсмертної ідеї. Лише вона єдина ще при житті держала. Бо як же зрештою міг витримувати дух у тих знесилених, скатованих тілах!

Навкруги — заморожена пустеля сивого облогу, на обріях — дими попалених осель, просто перед ними — націлені цівки кулеметів і викривлені злобою обличчя ворогів, глибоко ж у їхніх серцях — остання молитва за долю заналашченої вітчизни. Осіни, Боже, десницею своєю . . .

Різкий вигук протинає сухе, прозоре повітря. — Равняйс!

— Ще раз перечитують їм. — Ф последнее гаварят вам! . . . При-
сосдінітеc, і саветская власть памідуеt вас! — вереском про-
низуе души. Там — по зуби озбросні червоні комісари, тут —
безборонна низка знеможених і разом таких дужих, міцних,
незламних у своїй заповітній постанові, повстанців. Трива-
ють непорушно. Навпроти живі погляди катів і стіна скеро-
ваних цівок смертоносної зброї. Позаду прокопаній рів дов-
гої, власноручно наготованої могили. Зловісна тиша. Втім
лунко славетний козак Щербак: — Знаємо, що жеде нас, смер-
ти не боїмося, до вас служити не підемо! Поб'єте нас, так знай-
те — весь український народ помстить вам! — З усіх уст
хоробрих вояків хором в небеса гримить — Слава! — А тоді,
як і передше, на Софійській площі навпроти Собору, залуна-
ло далеким відгомонам у білих, морозних просторах — Ще
не вмерла Україна . . .

Дрібним скрекотом заллялись кулемети. Обсовуються до-
лів лицарі, сніг кров'ю запливає, братня могила шляхетним
трупом повніе. Настае мертва німість . . . Раптом з недобитих
грудей повалених мучеників знову звуки невмирущої пісні
добуваються. Господи! Ще з могили їхній голос підноситься!
В білині снігу різьбиться терновий вінок крові на місці віч-
ного спочинку вірних до скону. Лицарство їхне віки перет-
ривае . . .

Чи знаєте що...

. . . медики нараховують понад 100 різних вірусів, які виклика-
ють в людини нежить (катар). Кожне захворюння на нежить ро-
бить людину імунною на даний вид віруса на протяг декількох
років. Повновий нежить викликається отже, завжди іншим ві-
русом;

. . . Нью-Йоркська дирекція підземної залізниці затруднюе ок-
ремого робітника, якого єдиним завданням є стирати гуса, дома-
льовані неспокойними пасажирами на плякатах різних реклям;

. . . насонні таблетки впливають на послаблення пам'яті. Дія
таблетки триває найменше 18 годин. Після ночі вона притуплюе
увагу людини і знижує працездатність;

. . . черепаха, що її подарував англійський мореплавець Джеймс
Кук (він жив від 1728 до 1779 р.) королеві острова Тонга, жила
до минулого року.

Сумівський калейдоскоп за 1966 р.

ЦУ СУМ

* Цього року ЦК СУМ відбула два засідання — одне в Брюсселі 4-5 квітня 1966 року, а друге в Парижі — 10-11. вересня, в приміщеннях Екзархату, на якому зібрані члени ЦУ вітали в короткій розмові Владика Кир Володимира Маланчука. В засіданні взяв участь ген. капелян СУМ о. шамбелян М. Левенець. На засіданні в головній мірі зроблено підсумки таборування 1966 року, розглянено допомогу під організаційним оглядом для СУМ у Південній Америці, обговорено можливості для прискішення випуску Правильників Дружин і таборування. Члени ЦУ були також присутні на весіллі сумівців Володимира Микули з Богданкою Фриз.

* Члени СУМ в Європі відвідали табори і давали лекції: О. Коваль — на таборі в Англії (Тарасівка), В. Леник і Г. Оципко — на таборі в Франції біля Ліону, а член ЦВРади, д-р Г. Васюкович, на таборах у США та на вишкільному таборі в Елленвіл, Н. Й.

* Нові редактори сумівських видань: від місяця квітня 1966 року редакцію журналу «Крилатих» обняв ред. Б. Гошовський, а сторінку ЦУ СУМ при «Шляху Перемоги» редагують тепер молоді журналістки Марія Гавришко і Ірина Жемевка-Яримович.

* Новий Бюлетень ЦУ СУМ ч. 11 з матеріалами VIII-го Світового Конгресу СУМ появили-

ся в місяці червні ц. р. цикльованим способом, сторін 77. Бюлетень був розісланий до Крайових Управ СУМ. Можна ще замовляти додаткові примірники.

АМЕРИКА

* ГУ СУМА організувала в днях 2. і 3. квітня ц. р. в Нью-Йорку підготовчий доповнючий курс для виховників.

* Школа Українознавства при Осередку СУМА в Філадельфії нараховує тепер 150 дітей і 11 вчителів, переважно з молодих сил.

* Осередок СУМА ім. ген. Т. Чупринки в Нью-Йорку видає вже 13-й рік свій кварталний журнал «Сумівець», який тепер редагує д. Д. Мотрук. Недавно Управа Осередку започаткувала свій новий орган — сторінку при тижневику «Українське Народне Слово» в Пітсбургу під заголовком «СУМА в дії». Перше число широко ілюструє працю Осередку.

* З нагоди місяця Ю СУМ драматичний гурток при Осередку СУМА у Філадельфії поставив 19. 5. ц. р., вперше в Америці, п'єсу на три дії Ірини Винницької «Калинова Сопілка». Режисер п'єси — п-і Лада Проккоп, музичне керівництво — проф. Зоя Маркевич, хореографія — п. М. Солтис.

* Сьомий весняний Злет юнацтва СУМА відбувся в Елленвіл 29-30. травня ц. р. В програмі були спортові змагання, конкурс в мистецькому слові і

знанні, концертна частина, складення вінків перед пам'ятником Героям і ін. Командантом Злету був маестро Е. Курило. Такі самі зleti відбулися на оселях СУМА «Хортиця» в Клівленді, «Холодний Яр» в Бостоні, «Київ» в Дітройті і на площі біля Чікаго. У Злетах взяло участь біля 3000 юнацтва і дружинників.

* Цього року в Америці відбулися такі сумівські табори: 4 виховно-вишкільні табори на оселі в Елленвіл біля Нью-Йорку, 1 виховно-вишкільний і 1 вишкільний табір для впорядників на оселі СУМА в Барабо (Чікаго), 1 табір на оселі «Хортиця» у Гантінгтоні, Огайо, 2 табори (в тому 1 інструкторський) на оселі «Київ» біля Дітройту, 1 табір на оселі «Холодний Яр» у Філморе (Воффало), 1 табір на оселі Православної парафії у Бріджвотер, Масс., 1 табір у Вайт Вотер Стейт Пар (Мінн.). Разом відбулося 12 таборів.

* XV-й Здвиг СУМА відбувся 3-5. вересня ц. р. на оселі СУМА в Елленвіл для Осередків південно-східних Стейтів та в Чікаго для північно-західних Стейтів. Цього року взяло участь на Здвижі в Елленвіл 1585 членів юнацтва та понад 7.000 гостей.

КАНАДА

* Крім Осередку СУМ в Торонті є дуже численним і діяльним Осередок СУМ в Монреалі, яким керує П. Дубас, а Булавою юнацтва Н. Бейба. Сумівським капеланом є о. М. Марків. 13. лютого Осередок відві-

дав голова ЦУ СУМ О. Коваль і член ЦУ П. Башук. Зустріч відбулася на юнацькому апелі в якому взяло участь 176 членів. При Осередку існує Жіноча ланка, яка 27. лютого ц. р. величаво відзначила своє 5-річчя. З цієї нагоди видано пропам'ятну книгу на 74 сторінок друку.

* 30. квітня заходами ОЖ ЛВУ в Вінніпегу відбувся баль дебютанток молодечих організацій. 17 сумівок репрезентували Осередки СУМ у Вінніпегу і Форт Вільямі.

* Осередок Ошава відзначив 20-річчя постанови СУМ днем Ю СУМ з концертом і пописами молоді. П'ять танцювальних гуртків, хор Ю СУМ і мандолінова оркестра під керівництвом С. Тикайла вивповнили програму свята.

* 8. травня ц. р. молодечі організації міста Торонта зорганізували День Молоді на площі Канадійської вистави. Три молодечі організації СУМ, Пласт і ОДУМ дали точки до програми, яка складалася з підняння прапорів, Служби Божої, дефіляди, привітів, концертної частини. В святі взяло участь около 1000 юнаків і юначок в одностроях і з прапорами.

* 5. червня ц. р. у Скарборо відбувся Злет юнацтва Південного Онтарію і посвячення прапора Ю СУМ Відділу «Моринці» ч. 25. Головну промову вголосив д-р Б. Стебельський.

* 12. червня на оселі «Веселка» Осередки Півд. Онтарію влаштували свято весни. Програма складалася з 3-х частин: організаційної (надання ступенів,

перехід до дружинників), мистецько-розвагової і спортової. У святі брало участь 700 членів юнацтва. Отець Я. Бенеш відправив Службу Божу та посвятив прапор старшого юначок «Лісова пісня». На свято прибуло біля 2 тисячі громадянства.

* В Канаді в 1966 р. відбулося 7 виховно-вишкільних таборів, 3 старшого юнацтва і 2 табори для дружинників.

АНГЛІЯ

* Протягом 1965 р. до СУМ вступило 300 юначок і юнаків, збільшуючи стан членства до двох тисяч.

* Кожного року СУМ в Англії робить кілька окружних здвигів на яких проводиться перша селекція юнацької самодіяльності з вільноручних вправ, танців, хорів, інсценізацій, деклямацій і ін. Цього року відбулося 4 окружні здвиги: округа середньої Англії (5 червня), округа Йоркшир (28. травня), округа Лянкашір (11 червня), округа півд. Англії (4. червня). На кожному Здвизі працює мистецьке журі.

* XVII. Крайовий Здвиг СУМ відбувся 9. липня 1966 р. в Лестері. В ньому взяло участь понад 1.300 членів юнацтва в одностроях та з прапорами, велике число виховних кадрів та близько 6 тисяч громадянства.

* Цього року в Англії відбулося два сумівські табори: від 23. 7. до 13. 8. Кіш ч. 1 для старшого юнацтва (402 учасники, 28 членів команди і виховного персоналу, 12 осіб господарського персоналу) і від 13. 8. до

3. 9. Кіш ч. 2 для молодшого юнацтва. Обидва табори відвідав Владика Кир А. Горняк в супроводі голови КУ і команди. Табір ч. 2 відвідав також голова ЦУ СУМ О. Коваль.

* На таборі кожного року виходить цикльостилова газета «Юнацький Клич», редактована силами юнацтва. Цього року вийшло 3 числа на першому таборі і 3 числа на другому.

* Вже від трьох років під час табору відбувається курс для керівників танцювальних груп під проводом маестра О. Буряка з якого користало від 30 до 40 юнаків і юначок. Цього року на закінчення курсу проведено іспити і надано звання керівника танцювальних груп 15-ти юначкам і 3-ом юнакам та вручено спеціальні грамоти.

АВСТРАЛІЯ

29. і 30. січня 1966 р. відбулася сумівська конференція в Сіднейі. В конференції взяло участь 43 особи — члени КУ та представники Осередків. Учасники конференції взяли участь у Службі Божій, вислухали 3 реферати та обговорили важніші проблеми СУМ в Австралії.

* СУМ і Пласт в Сіднейі організували спільний розваговий фестин 13. березня 1966 р. на сумівській площі Кастлерей. В програму входили змагання копаного м'яча, биття горшків, перегони в мішках, гра «Пізнай міста України» і ін.

* Сумівська оркестра з Канберрі взяла участь в міжнаціональному вечорі Організації молодих християнських жінок.

* В серпні ц. р. відбулося посвячення наріжного каменя великого Дому української молоді в Сідней, якого довершив Владика Кир І. Прашко. Це має бути репрезентативна будова з усіма договорами, спортовими і театральними залами та великою кількістю кімнат для занять. Щости Боже.

НІМЕЧЧИНА

* 11. червня заходами Булави Ю СУМ в Нідерзаксен відбувся сумівський курс для молоді та протестна акція проти ліквідації українських Церков в Ганновері.

* Осередок СУМ ім. І. Франка в Мюнхені почав видавати свій цикльостилевий журнал «Сумівський інформатор». Перше число ілюстроване на обкладинці фрагментом з табору.

* Сумівський табір в Німеччині відбувся від 22. 7. до 14. 8. ц. р. в Гомадінген, біля Штутгарту. Командантом табору був М. Залізник, кошовим старших юнаків Р. Дебрицький, програмовим референтом П. Павличенко, обозним С. Дукаль.

БЕЛЬГІЯ

* XVIII-й З'їзд СУМ в Бельгії відбувся 3. квітня 1966 р. в Осередку Ватерсхей. На З'їзді прибуло 5 членів ЦУ СУМ, які в той час мали засідання. Звіт з праці представлено делегатам на письмі, а крім того були усні доповнення. До нових моментів в минулій каденції треба зарахувати передання проводу молодим сумівцям в 7-ми Осе-

редках, успішні заходи для набуття власної оселі, значний поступ в придбанні одностроїв і ін. Головою КУ переобрано Г. Ощипка.

* 30. квітня і 1-2. травня ц. р. відбувся вишкільний курс для впорядників в домі бельгійської молоді в Нежваль. Лекції давали о. д-р В. Курилас, д-р О. Кушпета, mgr. О. Коваль, пані інж. З. Витязь, mgr. Г. Ощипко.

* 10. липня ц. р. Архиепископ Кир І. Бучко довершив посвячення оселі в Бельгії «Франкополе».

* Осередок Звартберг почав видавати власний журнал на цикльостили під заголовком «Голос зі Звартбергу». Перше число появилося на початку липня ц. р. за редакцією Роя старших юначок.

* Цьогорічний табір відбувався від 13. до 31. липня і носив назву «Франкополе», як і сама оселя.

* Сумівська танцювальна група «Полтава» виступала з успіхом на фолкльорному фестивалі в Мідделькерке 6. і 7. серпня. Один танець передавався в телевізії. На кінець відбулася роздача дарунків та похвальних грамот міністром культури і освіти.

* Танцювальні групи з Льеж «Верховина» та Звартбергу «Полтава», як також хор під орудою інж. К. Гайдамахи були запрошені бельгійською організацією сільсько-господарської молоді взяти участь у святі обжинок і показати, як того роду свята обходять в Україні. Наші

групи були розміщені на 5-ти возах, які представляли різні сцени жнив. Відтак відбувся концерт на ринковій площі в Суані.

ФРАНЦІЯ

☆ 9., 10. і 11. квітня ц. р. відбувся курс в Сошо для поблизьких Осередків. На курс прибула також невелика група з Парижу. Лекції давали дд. Я. Дереманда, М. Гринюк з Англії та П. Павличенко з Німеччини. Члени Крайової Управи СУМ давали гутірки. Подр. Н. Шиленко розповіла про перебіг Конгресу в Англії.

☆ Крайова Управа і Осередок СУМ в Парижі були господарями сумівської зустрічі з нагоди відзначення річниці смерті Головного Отамана С. Петлюри в Парижі, 29. травня 1966 року.

☆ П'ятий з черги сумівський табір у Франції відбувся цього року коло Ліону на фермі дир. Заклинського в Шазей. На таборі була переважно старша молодь. Команду табору творили самі молоді сумівці з Б. Білогоцьким, як командантом. З ЦУ СУМ приїхали були з лекціями: В. Леник і Г. Ощипко. Табір носив назву ім. С. Петлюри.

АВСТРІЯ

☆ Крайова Управа опікується суботніми школами, яких дотепер є три: в Зальцбурзі, Куфштайн і Клягенфурті. Навчання для дітей дають члени Крайової Управи СУМ.

☆ Крайова Управа випродукувала невеликий фільм з сумів-

ського життя, з яким тепер об'їздить Осередки, щоб активізувати працю.

АРГЕНТИНА

☆ Від одного року, від часу поїздки голови ЦУ СУМ до Аргентини, праця СУМ значно поживалась. Зорганізовано Крайову Управу, почато працю з старшим юнацтвом. Ю СУМ має свою Булаву згідно з Правильником. СУМ вже мав кілька виступів на яких добре себе зарепрезентував. Опікуном і промотором СУМ є д. М. Рокуш. Булаву очолює К. Чолій.

☆ Недавно СУМ брав участь в проці до Люхану б. Буенос-Айресу. Всі сумівці були в нових одностроях і дуже добре себе і тут зарепрезентували. Плянується поживати виховну працю з молодшим юнацтвом, а для цього школиться виховників і впорядників.

ПАРАГВАЙ

☆ В грудні минулого року засновано СУМ при «Просвіті» в Енкарнасіон. До Управи вибрано Г. Савчука, О. Олійника, З. Шостака, К. Кондратюка, М. Шостака та А. Худика. Серед членів СУМ є багато студентів і молоді з середньою освітою. СУМ відбув зустріч Нового року та нав'язав контакти з молоддю інших Осередків. Також зорганізувався новий Осередок СУМ при «Просвіті» в Санндові. Сподіємось, що цим шляхом підуть й інші громади в Парагваї.

З листів до ЦУСУМ

Т. Буйняк, Голова Осередку СУМ в Торонті, порядком інформації, пише нам:

«Цьогорічні табори на «Веселці», які можна зачислити до найчисельніших і найдовших від початку існування «Веселки» — тривали від 3-го липня до 3-го вересня. Таборування було поділене на три, згідно чотири тури. Перша і друга тури, які мали характер відпочинково-вишкільний, тривали три тижні і начисляли разом 550 учасників. Третя тура — вишкільний табір, який тривав до 31-го серпня і нараховував 140 учасників. Треба підкреслити, що вишкільний табір був найуспішнішим у серії вишкільних таборів на «Веселці». Кінцеві іспити, а в зв'язку з цим вручення свідоцтв, піднесли повагу табору. Чотири останні дні табору мали характер масового передздвигового табору з метою остаточної підготовки до ритмічних вправ і інсценізації з масовою участю сумівців — від наймолодших до найстарших. Інсценізація мала відзеркалювати етап росту і праці СУМ від початків його відновлення. На жаль,

МАЙБУТНІСТЬ

ВАШОГО ЖУРНАЛУ

«АВАНГАРД» ЗАЛЕЖИТЬ

ВІД ВАС!

зливний дощ не дозволив на відбуття інсценізації. На основі спостережень у часі підготовки можна ствердити, що інсценізація робила сильне враження не тільки на виконавців (яких було понад 100), але і на глядачів. Плянємо дати цю інсценізацію 20-го листопада в навечер'я Юнацтва СУМ св. Михаїла в закритій залі».

*

К. Баранський, Опікун молоді при Централі Товариства «Просвіта» в Парагваї, в листі з дня 20. 9. 1966, нам пише:

«... Звертаюся ласкаво до ЦУ СУМ і безпосередньо до Вас, Пане Голово, прийняти до сумівської родини і дітей нашої секції, які відчувають брак спільної дії з нашою молоддю в інших країнах. Як Вам уже відомо, збори СУМ відбулися 5. грудня 1965 р. і молодь взялася до праці. Наша Секція нараховує 20 членів і багато симпатиків, серед яких кілька молодих учителів.

12. липня 1966 р. Секція влаштувала товариську вечірку з нагоди вінчання д-ра Юрія Швака з професоркою Женею Павлович, а також другої пари: Омеляна Кружляка і Ганни Цілюпа. Молодих вітала студентка Марія Портакевич. Цілий вечір пройшов у гарному настрою. Накінець від молодих промовила проф. Жєня Павлович, висловлюючи подяку Секції Української Молоді за таке гарне прийняття».

Г р а т у л ю є м о !

У 1966 році повінчалися в різних країнах поселення української еміграції цілий ряд сумівських діячів та членів СУМ:

У Бедфорді (Англія) подружилися сумівці Микола і Марія Прокопчук. На їхньому весіллі

перевів д. С. Стричко збірку на пресовий фонд «Авангарду» (про що ми подали вже в минулому числі, а знімку молодої пари містимо вгорі);

27-го серпня 1966 відбулося у Мюнхені вінчання членів Управи КУ СУМ в Німеччині Іва-

на Холявки та Надії Василик;

10-го вересня повінчалися в Парижі довголітній член ЦУ СУМ мтр. Володимир Микула та член КУ СУМ Богданна Фриз (про збірку на весіллі містимо в цьому числі);

1-го жовтня одружилася активна сумівська діячка з Мюнхену подр. Ірена Жемевка (співредактор сумівської сторінки «Ідея і чин»). Її муж — старший пластун Тарас Яримович є рівнож діячем українського організованого молодечого руху;

В Австрії (Зальцбург) одружився 26. 11. член КУ СУМ Сергій Бовдій зі сумівською діячкою з Оснабрюк (Німеччина) — подр. Світланою Барвінською.

Заручини справляли в ц. р. сумівська пара з Оксас (Австралія) — Франко Веприк та Анна Панасюк. (Знімка внизу).

Всім новоодруженим друзям та подругам бажаємо здоров'я, багато щастя, успіхів в житті та многих, многих літ!

Редакція «Авангарду»

Найдавніші київські шахи

Гра в шахи східного походження. Вона виникла в стародавньому Єгипті, звідки потрапила в античні країни Середземномор'я, а через них — до нас.

На території України шахи були відомі в античних містах над Чорним морем. Кістяні шахи знаходили при археологічних розкопках стародавнього Пантікапея (гора Мітрідат на території сучасної Керчі), а скляні — в Херсонесі Таврійському, на Кримі. У середньому Придніпров'ї скляні шахи (чорні і білі) виявлені в багатому похованні III, V і IV сторіч в околицях Переяслава Хмельницького, Київської області.

В Києві шахи були відомі вже у X сторіччі. Того часу він був найбільшим містом Східної Європи, центром розвинутого ремесла і торгівлі. Його часто відвідували закордонні купці і серед них грецькі. Через них, очевидно, гра в шахи й проникла на Русь.

У стародавньому Києві шахи виготовляли із скла, кістки, і глини. При розкопках «Міста Ярослава» в гробівці воїна-дружинника з X сторіччя серед багатьох інших предметів знайдено понад 10 скляних фігур. Чотири з них — круглі трохи видовжені вгору, одна глиняна, крита поливою, має вигляд диска. Три інші кістяні у вигляді

таких самих дисків. Усі вони виготовлені на токарському верстаті і дуже схожі на теперішні.

Один з дослідників пам'яток старовинного Києва А. І. Хойтовський висловив думку, що гру в шахи привезла з Візантії княгиня Ольга 956 року. Якщо можна вважати найбільш ранньою датою появи цієї гри у Києві. Проте і без цього факт існування шахів у Києві в X сторіччі безперечний.

СУМІВСЬКИЙ СПОРТ

✱ Сумівська футбольна команда «Крила» (Чікаго), бореться за вдержання в першій дивізії. Змагання з дружиною «Гакоах» принесли перемогу «Крилам» з рахунком 1:0, а з хорватською дружиною «Адрія» 2:1.

✱ Осередок СУМА в Чікаго був господарем міжнаціонального турніру легкоатлетики і футболу. До змагань станули українці і литовці 25. і 26. червня ц. р. З нашого боку взяло участь три дружини в тому числі і «Крила».

✱ Сумівська дружина копаного м'яча «Скала» з Клівленду вийшла переможцем II-ої дивізії в 1965 р.

✱ Юні гокейісти СУМ «Українські леви» в Торонті здобули чемпіонат змагаючись з французькими, англійськими, польськими дружинами. Журнал «Крилаті», за серпень 1966 рік,

помістив знімку команди. Опікуном дружини є М. Макух, а тренером О. Чумак.

* Ст. Худик, голова «Просвіти» і К. Баранський, опікуи СУМ в Енкарнасон, Парагвай, уфундували золоту чашу за яку змагалася сумівська молодь.

Нагороду отримав сумівець Івашкевич.

* Сумівська дружина «Дніпро» з Ноттінгхаму, Англія, здобула перехідну чашу Крайової Управи СУМ з футболу, перемагаючи дружини з Брадфорду і Ковентрі.

Пожертви на цілі СУМ-у

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

І. Стадник, Клівленд — 1 дол.

*

На весіллі Володимира Микули з Богданкою Фриз в Парижі 10. вересня 1966 р. присутні гості зложили 150 фр., з чого призначено 50 фр. на Визвольний Фонд, 50 фр. на «Авангард» і 50 фр. на ОУРФ.

Жертводавцям складаємо щирю подяку, а молодій парі бажаємо на новій дорозі багато щастя і успіхів в житті.

НА ЗАКУП ОСЕЛІ В БЕЛЬГІІ

АНГЛІЯ: Крайова Управа СУМ (збірка на Здвизи) — 44.14.0 ф., Централя ОУЖ (пожертви секцій) — 130 ф., Український Клуб Ліде — 25 ф., Український Клуб в Дербі — 25 ф., Український Клуб в Глостері — 25 ф., Відділ СУБ Скантгорп — 20 ф., Відділ СУБ в Дербі — 20 ф., Український Клуб в Лій — 10 ф., Відділ СУБ в Тодморден — 10 ф., Відділ СУБ в Бірмінген — 10 ф., Кіхлей: В. Дубіль, В. Нидза, М. Соляник — 6.5.0 ф., Ковентрі: з хрестин п. Гнатіва — 5.10.0 ф., Український Клуб Блекбурн — 5 ф., Відділ СУБ в Волгам Крос — 5 ф., Відділ СУБ в Бедфорді — 5 ф., Відділ

СУБ в Гай Викоуб — 5 ф., Відділ СУБ в Бірмінген — 8.15.0 ф., М. Соломка, Лондон — 5 ф., М. Ткачук, Лондон — 7.5.0 ф., ОУЖ в Лій — 2 ф., Відділ СУБ в Ліверпуль — 1 ф., Відділ СУБ в Ковентрі — 10 ф., Централя ОУЖ в Лондоні — 25 фунтів.

США: Осередок СУМА Дітройт ім. П. Орлика — 100 доларів, Осередок СУМА в Нью-Йорку — 50 дол., Осередок СУМА ім. М. Павлушкова в Чикаго — 50 дол., збірка Г. Пеци в Осередку СУМА у Віллімантік — 75 дол., збірка Г. Войтенка у Вільмінгтоні — 35 дол., П-во Радьо в Гартфорді — 100 дол., збірка п. Рудзінського в Гартфорді — 75 дол., Українська Допомогова Жіноча Організація в Нью-Йорку — 100 дол., Централя СУА — 50 дол.

КАНАДА: Збірка п. Д. Брезденя в Торонті — 53 дол., збірка в П-ва Палів в Торонті — 50 дол., Я. Федорів і М. Кушнір в Едмонтоні — по 20 дол., о. Ю. Липницький, Гамільтон — 5 дол.

Всім збірщикам і жертводавцям щирю подяку і сумівське спасибі складає

Крайова Управа СУМ
в Бельгії

ЧИТАЧАМ, ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, КОЛЬПОРТЕРАМ НАШОГО ЖУРНАЛУ!

Дорогі Подруги і Друзі!

Одержавши це число «Авангарду», ви спитаєте: Чому прийшло воно з таким запізненням і в подвійному форматі?

На це Ваше запитання хочу дати заздалегідь відповідь: Дуже поважні причини не дали нам можливості виконати наші плани. Ці причини лежать в нас самих. Ми їх можемо легко усунути. Але досі ми не приклали достатніх зусиль, щоб це зробити.

Найперше це є справа наставлення до наших видань. На жаль, не дивлячись на всі наші заклики, членство СУМ замало читає періодики взагалі, а сумівські зокрема. Ще менша кількість членів є передплатниками сумівських видань, не кажучи вже про активність на відтинку поширення преси між своїми знайомими, не-членами СУМ. Останній Конгрес СУМ схвалив постанову про те, що кожний дружинник СУМ є зобов'язаний передплачувати «Авангард», але після Конгресу минуло вже рік часу, а кількість передплатників не збільшилася.

У висліді того наклад нашого органу є замалий, щоб міг себе оплатити з самих передплат. Продажна ціна журналу є нижча, як його самокошти. Центральна Управа СУМ змушена докладати до кожного числа досить поважну суму грошей.

Дальшими труднощами є заборгованість передплатників і кольпортерів за одержаний журнал.

Члени ЦУ СУМ, редакційні співробітники та всі друзі «Авангарду» і «Крилатих», намагаються увесь час виконати покладені на них обов'язки. Від Вас, ширшого кола членства СУМ, ми очікуємо повної підтримки. Ми очікуємо, що Ви:

1. Вирівняєте негайно задеглість за одержані досі журнали,
2. Вплатите передплату на 1967 рік,
3. Приєднаєте кілька нових передплатників,
4. Зложете пожертву на пресовий фонд «Авангарду» та інших сумівських видань,
5. Будете пам'ятати про потреби сумівської преси в майбутньому і переводитимете збірки на пресовий фонд при відповідних нагодах,
6. Станете активним співробітником, дописувачем, чи інформатором свого журналу та будете заохочувати інших друзів йти Вашим шляхом.

Якщо кожний з Вас, Дорогі Друзі, здійснить ці наші прохання, тоді журнал «Авангард» стане ще цікавішим, більше ілюстрованим, дешевшим, а головне виходитиме регулярно та частіше, як досі.

З цими побажаннями і надіями вітаю Вас з Новим 1967 роком і бажаю успіхів у Вашій щоденній праці!

В. Лєник — головний редактор

Ціна цього числа «Авангарду» подвійна!

Видання СУМ — це один із засобів виховання. Друковане слово приносить користь читачеві, сумівській організації та українській спільноті взагалі. Культурний рівень народу міряється тиражем друкованого слова. Друковане слово — це духовна пожива.

Читайте і поширюйте видання Центральної Управи СУМ: «АВАНГАРД» — журнал для дружинників СУМ.

«КРИЛАТІ» — журнал для сумівського юнацтва й молоді.

«ЗАПИСКИ ВИХОВНИКА» — теоретично-педагогічний журнал для Виховників Ю. СУМ.

«ЗНАННЯ» — практичний журнал-порадник для Виховників Ю. СУМ.

Своєчасне розчислення свідчить про Вашу обов'язковість і громадську виробленість.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ «АВАНГАРДУ»

	річно 4 числа	одне число
ЗДА і Канада —	2 дол.	0,50 дол.
Велика Британія —	12 шіл.	3 шіл.
Австралія —	1.60 дол.	0,40 дол.
Німеччина —	6 нм.	1.50 нм.
Вельгія —	80 фр.	20 фр.
Франція —	8 фр.	2 фр.
Австрія —	40 шіл.	10 шіл.
Південна Америка —	1.20 дол.	0,30 дол.

В інших країнах рівноарість американського доляра.

Передплату висилати банківськими чеками на адресу:

UNION DE LA JEUNERIE CENTRALE UKRAINIENNE
Comité Central
72, Boulevard Charlemagne BRUXELLES IV., Belgique

Друковано в Кооперативній друкарні «ЦІЦЕРО» Мюнхен

Herstellung: Druckgenossenschaft «CICERO», 8 München 8, Zepplinstraße 87